Jon
Namnusən Təwɨr Rəha Iesu Kristo Itəm Jon Təməte
Nəghatən əkuəkɨr rəha naoa u Jon

?Pah təməte naoa u? Aposol Jon təməte naoa u. In pia Jemes, kən ilau nəti Sepeti mil. In kit rəha netəm tuelef rəha Iesu, kən Iesu tolkeike pɨk in. In təməte naoa mɨn u: Namnusən Təwɨr Itəm Jon Təməte, 1 Jon, 2 Jon, 3 Jon, ne Nol Əpən.

?Təməte tatuwɨn kəm pah? Təməte naoa u tatuwɨn kəm netəmim məmə okotən nɨpahrienən e Iesu. In tolkeike məmə otasitu elat mol na-hatətəən rəhalat tuwa məskasɨk, məto-inu rəhalat nahatətəən təsəskasɨkən əh.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Jon in etəm-iasol kit rəha niməfak, kən netəmim rafin rəha niməfak koatɨsiai-in. In tolkeike məmə netəmim rafin okotɨtun wɨr rəhan nəgətunən, kən nian nəgətunən eiuə tətan, məto netəmim kotɨtun nahtosɨg-inən nəghatən eiuə mɨn e nəghatən rəha Jon e naoa u.

?Təməte naoa u o naka? Jon təməte naoa u matən-iarəp wɨr məmə Iesu in nəti Uhgɨn, kən netəmim rafin itəm okotahatətə lan, okotos nəmegəhən itulɨn. Kən Jon tolkeike məmə otən-iarəp ətuatɨp məmə Iesu in nəti Uhgɨn, kən Iesu in Uhgɨn pahrien. Kən Jon tolkeike məmə in otən-iarəp namnusən mɨn neen rəha Iesu itəm naoa mɨn rəha Matiu, ne Mak, ne Luk kəməsəhalənən. Kən

in tolkeike məmə in otəg-ətuatɨp-in nətəlɨgən mɨn neen itəm netəmim koatən e Iesu.

Nəghatən Rəha Uhgɨn Təmuwa Etəmim, in Iesu

1 Aupən agɨn, e nətuounən nian, Nəghatən tɨnatɨg rəkɨs.* Nəghatən u təmətatɨg ilau Uhgɨn, kən
Nəghatən u, in Uhgɨn.
2 E nəukətɨ nian, in tɨnəmatɨg rəkɨs ilau Uhgɨn,
3 kən Uhgɨn təmol natɨmnat rafin e Nəghatən u, kən
natɨmnat rafin itəm Uhgɨn təmol, nat kitiəh ne tɨkə
məmə Nəghatən u təsolən.†
4 Inu, in Nəukətɨ Nəmegəhən,‡ kən Nəmegəhən u, in
Nəhag-əhagən rəha netəmim rafin.
5 Nəhag-əhagən əh, tətasiəgəpɨn napinəpən, kən
napinəpən okol təsaprəkɨs-inən.§
6 Etəmim kit itəm Uhgɨn təmahl-ipa tuwa, nərgɨn
u, Jon.*
7 Təmətul-arəp məmə otamnus-iarəp Nəhag-
əhagən əh kəm netəmim, pəs ilat rafin kotən
nɨpahrienən lan.
8 Sənəmə Jon in Nəhag-əhagən əh, məto in
təmuwa əm məmə otətul-arəp mən-iarəp Nəhag-
əhagən əh kəm netəmim rafin.
9 Nəghatən əh təmatuwa e nətueintən, kən
in Nəhag-əhagən pahrien, itəm in tətasiəgəpɨn
netəmim rafin.†

---

* **1:1:** Jen 1:1; 1 Jon 1:1; Jon 17:5; Nol Əpən 19:13 † **1:3:** Kol 1:16; 1 Korin 8:6; Hip 1:2 ‡ **1:4:** Jon 5:26; 11:25; 14:6 § **1:5:** Jon 9:5; 12:46 * **1:6:** Aposol Jon in təmətə naoa u. In tatəghat-in Jon Paptais e ves mɨn u. † **1:9:** 1 Jon 2:8

10 Nat əpnapɨn məmə Uhgɨn təmol nətueintən u
e Nəghatən əh, kən təmətatɨg e nətueintən u, məto
netəmim rəha nətueintən kotəruru in.
11 Təmuwa iman ikɨn, məto natiman mɨn
koatəuhlin məntaalat kəm in, məsotolkeikeən.
12 Məto netəmim rafin itəm kəmotos in nɨkilat
tagien ron, kən motahatətə e nərgɨn, kən in
təmegəhan-in ilat koatuwa nenətɨ Uhgɨn mɨn.‡
13 Nenətɨ Uhgɨn mɨn əh, ilat kəsotaiirən e nolən
itəm nɨsualkələh kotaiir mihin, kən sənəmə e
nətəlɨgən rəha etəmim, o rəha tata mɨn, məto ilat
kotaiir wi mɨn e Uhgɨn, e rəhan nəsanənən əm.§
14 Nəghatən əh, in təmuwa etəmim, mətatɨg ki-
tat min. Kən itɨmat emotəplan rəhan nepətən,
kən nəsanənən asol ne nəhag-əhagən rəhan e
nɨganəmtɨtɨmat. Inu, in nəsanənən asol ne nəhag-
əhagən rəha Noan Kitiəh Əm, itəm in təmɨsɨ-pən e
Tata Uhgɨn. In tərioah e nəwɨrən itəm tətawte-in
kəm kitat, kən mərioah mɨn e nɨpahrienən.*
15 Jon tatətul-arəp matən əfəməh məmə, "Etəmim
u inu itəm io ematən məmə, 'Io etaupən, kən suah
kit mɨn əh-ikɨn tatuarisɨg-in io, məto in ilɨs taprəkɨs-
in io, məto-inun, nian eməsaiirən əh, in tɨnəmatɨg
lilɨn rəkɨs.' "
16 Kən in tərioah e nəwɨrən itəm in tətawte-in
kəm kitat, kən e nəwɨrən əh rəhan, nian rafin in
tatos-ipa, matos-ipa, matos-ipa, kəm kitat rafin.
17 Tol nəhlan məto-inu Lou itəm Uhgɨn təmos-ipa
aupən, Moses in suatɨp ron, məto Iesu Kristo in
suatɨp rəha nawte-inən nəwɨrən əh ne nɨpahrienən
rəha Uhgɨn kəm kitat.†

---

‡ **1:12:** Kal 3:16 § **1:13:** Jon 3:5; 1 Pita 1:23 * **1:14:** Fil 2:7; 1 Tim 3:16 † **1:17:** Rom 5:21

18 Suah kit təsehmən Uhgɨn nian kit ne.‡ Məto
Noan Kitiəh Əm, in Uhgɨn, itəm in iuəhkɨr o noane-
nau rəha Tata Uhgɨn, in təmol əp Uhgɨn kəm kitat
kən kotɨtun.§

Jon təmən məmə sənəmə in Kristo itəm Uhgɨn
təmən məmə otahl-ipa
(Mat 3:11-12; Mak 1:7-8;
Luk 3:15-17)

19 Kən netəm-iasol mɨn e noanol rəha Isrel itəm
kotatɨg Jerusalem, kəmotahl-ipən pris mɨn neen
ne Lifaet mɨn un, netəm kotasitu e pris mɨn e
Nimə Rəha Uhgɨn, məmə okotuwa motehm Jon
motətapəh ron, məmə, "?Ik etəmim pah un?" Kən
o nat u, Jon təmətul-arəp matən-iarəp in.
20 Nian ilat kəmotətapəh ron, in təməsəhluaig-
inən, məto təmən-ipən ətuatɨp əm in kəm ilat məmə,
"Sənəmə io Kristo itəm Uhgɨn təmən məmə otahl-
ipa."
21 Kən ilat kəmotən məmə, "?Okəmə sənəmə ik
Kristo, kən ik pah? ?Ik Elaija?"*
Məto Jon təmə, "Kəpə, sənəmə io Elaija."
Kən ilat kəmotətapəh mɨn ron məmə, "?Okəmə
sənəmə ik Elaija, kən ik pah? ?Ik ien rəha Uhgɨn
itəm kəmatən aupən məmə otəpanuwa?"†
Məto Jon təmə, "Kəpə."
22 Kən ilat kəmotən məmə, "Ik onəkəike mən-
iarəp ik kəm itɨmat, pəs itɨmat ekotuwɨn motən-
ipən kəm netəm kəmotahl-ipa itɨmat ekotuwa."
23 Kən tən-ipən kəm ilat məmə, "Io u itəm
ien rəha Uhgɨn Aesea tɨnəmən-iarəp rəkɨs aupən

‡ **1:18:** Eks 33:20 § **1:18:** 2 Korin 4:6; Kol 1:19; 2:9; Nol Əpən 22:4
* **1:21:** Mal 3:1; 4:5-6; Mat 11:14; 17:10-13 † **1:21:** Dut 18:15

məmə, ‘Suah kit tətagət əfəməh əpəh ikɨn taruən-
aruən ikɨn, matən məmə, Otol-wɨr suatɨp rəha
Iərəmərə.’ ”‡
24 Nətəmim itəm kəmahl-ipa ilat, Farisi mɨn neen
əh-ikɨn,
25 kən ilat kəmotətapəh mɨn o Jon məmə, “?
Okəmə sənəmə ik Kristo itəm Uhgɨn təmən məmə
otahl-ipa, kən sənəmə ik Elaija, kən sənəmə ik ien
itəm kəmatən-iarəp aupən, kən təhrol nakatol bap-
tais e netəmim?”
26 Kən tuhalpɨn matən məmə, “Io iatol baptais
e netəmim e nəhau, məto suah kit u ikɨn ilugɨn
etəmat, itəm itəmat nəkotəruru in.
27 Io etaupən, suah un in tatuarisɨg, məto in ilɨs,
kən io ləhau ləhau əm, kən esahmen agɨn-əhən
məmə ekol wək kit rəhan.”§
28 Natɨmnat mɨn u, kəmol əpəh e latuənu kit,
nərgɨn u Petani, in tətatɨg əpəh entənɨpən e nəhau
Jotan. Ikɨn əh Jon tatol baptais e netəmim ikɨn.

Iesu in tahmen e nətɨ sipsip rəha Uhgɨn

29 Kəmən lawɨgin, Jon təməplan Iesu taliwək
matuwa, kən in tən məmə, “!Ei! !Otəplan-tu! Suah
u inu, in Nətɨ Sipsip rəha Uhgɨn.* Kən in otəpanos-
irəkɨs nolən rat mɨn rəha nətueintən u.†
30 Etəmim u inu, io ematən kəm itəmat məmə,
‘Io etaupən, kən suah kit mɨn əh-ikɨn tatuarisɨg-
in io, məto in ilɨs taprəkɨs-in io, məto-inu nian
eməsaiirən əh, in tɨnəmatɨg lilɨn rəkɨs.’

---

‡ **1:23:** Aes 40:3 § **1:27:** Nəghatən pahrien itəm Jon təmən, tol nəhlan, “Io esahmen agɨn-əhən məmə ekos-irəkɨs put rəhan.” Netəmim aupən kotəmə wək rəha nos-irəkɨsən put rəha iərəmərə, in wək rəha slef itəm in ləhau ləhau agɨn. * **1:29:** Jen 22:8; Aes 53:7; 1 Pita 1:19; Nol Əpən 5:6 † **1:29:** Hiprus 9:22,26

31 Nian io ematəghat-in, kən io mɨn əmərurə
məmə in etəmim pah; məto emuwa matol baptais
e netəmim e nəhau məmə ekol əp suah u kəm
noanol mɨn rəha Isrel."
32-33 Jon təmatətul-arəp matən məmə, "Uhgɨn
təmahl-ipa io məmə io ekol baptais e netəmim e
nəhau, kən nian ematəghat-in, io mɨn əmərurə
məmə suah u inu. Məto Uhgɨn təmən-ipa kəm io
məmə, 'Onəkəplan Narmɨn Rəhak oteiuaiu matɨg
e etəmim kit. Kənu suah u inun, in otol baptais
e netəmim e Narmɨn Rəha Uhgɨn.' Kən əmun,
uarisɨg əməplan Narmɨn Rəha Uhgɨn təmɨsɨ-pər e
neai tahmen e mak, muwa, meiuaiu məpələh-pər
lan.
34 Io ətuatɨp əməplan nat u, kən ematətul-arəp
matən-iarəp məmə, 'Suah u inu, in Nətɨ Uhgɨn
pahrien.' "

Iesu təmətuoun mətaun-in rəhan netəmim

35 Kəmən lawɨgin, Jon tətatɨg əpəh ikɨn kitiəh əm
iləhal rəhan kəiu etəmim.
36 Kən nian nɨganəmtɨ Jon təmətul e Iesu taliwək
matuwa kən təmə, "!Ei! !Otəplan-tu! !Suah u inu,
in Nətɨ Sipsip rəha Uhgɨn!"
37 Kən nian rəhan etəmim mil kəmuəto nəghatən
əh, kəmuətul matiauarisɨg-in Iesu.
38 Kən Iesu teirair məplan suah mil un katuətəu-
pən-in, kən in təmə, "!Ei! !Suah mil! ?Natuegəs-in
naka?"
Kən ilau kuəmə, "Rapai. ? Ik nətatɨg hiə?"
(Nəghatən u "Rapai," nɨpətɨn u "Iəgətun.")
39 Kən Iesu təmən-ipən məmə, "Pəs kəhaluwɨn
nakuəplan-tu." Kən ilau kəmiauarisɨg-in

məhaluwɨn kuəplan ikɨn in tətatɨg ikɨn. Iuəhkɨr mɨtgar tiwɨg ehnaipən, ilau kəmətuan iləhal min mətoarus tapinəp.

40 Suah mil u kit itəm təmətо Jon, nərgɨn u Antru, pian u Saimon Pita.

41 Kən roiu agɨn-əh mɨn, in təmuwɨn mehm pian Saimon mit muwa, kən mən-ipən kəm in məmə, "! Ei! ! Enotəplan rəkɨs Mesaea!" (Nəghatən u, Mesaea, nɨpətɨn u məmə, "Kristo," itəm Uhgɨn təmən məmə otahl-ipa.)

42 Kən təmit Saimon muwa o Iesu.

Kən nian nɨganəmtɨ Iesu təmətul lan, kən mən-ipən kəm in məmə, "Ik u inu Saimon, nətɨ Jon, məto roiu okaun-in ətəgtəg ik məmə 'Kefas.' " (In "Pita"‡ e nəghatən Kris).§

Iesu təmaun-in Filip ne Nataniel

43 Kəmən lawɨgin mɨn, Iesu nɨkin tɨnəht məmə otuwɨn-tu Kalili. Kən nian in təməplan Filip, kən tən-ipən kəm in məmə, "Wa-tu, mətəu-pa io."

44 Filip u, in etəm Petsaeta, ima Antru ne Pita.

45 Kən in təmehm Nataniel, kən tən-ipən kəm in məmə, "Itɨmat enotəplan suah ilouin, aupən Moses təmətе rəkɨs rəhan nəghatən mɨn itəm tatəghat-in e naoa rəha Lou. Kən ien mɨn rəha Uhgɨn aupən ilat mɨn kəmotəte rəkɨs nəghatən mɨn itəm tatəghat-in. In etəm Nasaret, in nətɨ Josep, kən nərgɨn u, Iesu."

46 Məto Nataniel təmə, "?Naka lan? ?Nɨkim təht məmə nat wɨr kit otɨsɨ-pən e Nasaret? !Kəp!"

Kən Filip təmə, "Ita, təwɨr əm, pəs-tu kian nakəplan-tu."

---

‡ **1:42:** Nɨpətɨ nərgɨn u Pita, in "kəpiel."

§ **1:42:** Mat 16:18

47 Nian Iesu təməplan Nataniel taliwək matuwa,
kən təmə, “!Suah u, in noanol ətuatɨp rəha Isrel! !
Neiueiuəən tɨkə lan!”*
48 Kən əmun Nataniel tətapəh o Iesu məmə, “?
Nəmahro mɨtun məmə io etəm tol nulan?”
Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Nian ik
nəmatəpələh e nəukət nɨg fik, kən Filip təsaun-
inən əh ik, məto io enəməplan rəkɨs ik.”†
49 Kən Nataniel təmə, “!Iəgətun! !Ik Nətɨ Uhgɨn! !
Ik Kig rəha noanol mɨn rəha Isrel!”
50 Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “? Ik
nəmatahatətə lak məto-inu io emən əm məmə
enəməplan rəkɨs ik, nian nəmatəpələh-pən əh e
nəukətɨ nɨg fik? Ik onəpanəplan nat asol mɨn
taprəkɨs-in itəm u.”
51 Kən mən mɨn məmə, “Nɨpahrienən agɨn u
iatən-ipɨnə kəm itəmat məmə, onəpanotəplan
napuə oterəh, kən nagelo mɨn rəha Uhgɨn koatər
moatuwɨn e neai, kən moteiuaiu moatuwa o Nətɨ
Etəmim.”‡

2

Marit kit əpəh Kena

1 Kəmən niəh in, katol marɨt kit əpəh Kena, latuənu
kit e Kalili. Kən mama rəha Iesu in əpəh ikɨn ilat
min.

---

* **1:47:** Jen 27:30-36; 31:26; 32:28 † **1:48:** Nɨg fik mɨn, ilat nɨg-kɨtun mɨn e nasumən ikɨn Isrel. Netəmim koatun noalat, kən moatəpələh ahgin nɨmalɨlat. Koatəpələh ahgin pɨk nɨg fik iuəhkɨr o nimə rəhalat kən moatəfak məmə nɨkilat otatəht nəghatən rəha Naoa Rəha Uhgɨn. Nat itəm Iesu təmən e ves 47 ne 51 in tatəghat-in Nataniel məmə okəm-naka təmatəpələh ahgin rəhan nɨg fik, kən nɨkin təmatəht nəmegəhən rəha Jekop. ‡ **1:51:** Jen 28:12

2 Kən ilat kotaun-in-pən mɨn Iesu ne rəhan mɨn
netəmim, məmə ilat mɨn okotuwɨn e marɨt əh.
3 Kən e nian əh, kəmotənɨm rafin wain, kən mama
rəha Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Rəhalat wain
təmɨkə.”
4 Məto Iesu tən-ipən kəm in məmə, “? Pətan,
təhrol nakatələhəu-pa nat u kəm io? Nian rəhak
təsuwamən əh.”
5 Məto rəhan mama tən-ipən kəm iolwək mɨn rəha
marɨt məmə, “Itəmat onəkotəkəike motol natɨmnat
rafin itəm in otən.”
6 Nuwigɨ nat asol ilat sikis, kəmə̈lɨn əh-ikɨn əh o
nəhau, məmə netəm Isrel ilat kotəike motaikuas
e nelmɨlat məmə ilat okotaruətuəh e nɨganəmtɨ
Uhgɨn. Nuwigɨ nat mɨn un, kəmol e kəpiel, kən
okəmə naka kitiəh tɨtun nosən wan-hanrɨt lita
nəhau. 7 Kən Iesu tən-ipən kəm netəm koatol wək
məmə, “Otətu-pən nəhau e nuwigɨ nat mɨn un.”
Kən kəmotətu ilat kotərioah wɨr.
8 Kən tən-ipən kəm ilat məmə, “Otətu rəkɨs nəhau
neen motos motuwɨn kəm etəm tərəmərə e marɨt.”
Kən ilat kəmotol mihin.
9 Kən nian suah un təmənɨm asgəwɨn, məto
nəhau tɨnol rəkɨs wain lan. Məto etəmim itəm
tərəmərə e marɨt u, in təruru məmə kəmos hiə wain
u. Netəm mɨn əm un itəm kəmotos nəhau motuwa,
ilat əm kotɨtun. Kən etəm tərəmərə e marɨt təmaun-
in etəm təmol marɨt,
10 mən-ipən məmə, “Nian rafin netəmim ko-
taupən motos-iarəp wain wɨr, kən uarisɨg netəmim
kotənɨm tepət un, kənu kəpanos-iarəp itəm u
təsəwɨr pɨkən. Məto ik natos əh itəm təwɨr muwa
mətoarus-pa u-roiu.”
11 Kən inu nəmtətin itəm Iesu təmətuoun agɨn-
əh lan mol. Kən in təmol ikɨn Kena, latuənu kit

e Kalili. Nəmtətin əh, in təməgətun nepətən rəha Uhgɨn lan, kən rəhan netəmim mɨn, kəmotahatətə əskasɨk lan.

Iesu təməhg-iarəp netəmim itəm kotol maket e Nimə Rəha Uhgɨn
(Mat 21:12-13; Mak 11:15-18; Luk 19:45-46)

12 Uarisɨg e marɨt əh, in təmeiuaiu muwɨn e taon əh Kapaneam ilat rəhan mama ne pian mɨn ne rəhan netəmim mɨn. Kən kəmotatɨg nian əkuəkɨr əm əh-ikɨn əh.
13 Kən tɨnuwa iuəhkɨr o nian rəha lafet kit rəha noanol mɨn rəha Isrel itəm katən məmə lafet rəha Nuhagego-inən.* Kən Iesu təmər muwɨn əpəh Jerusalem.
14 E Nimə Rəha Uhgɨn, Iesu təməplan netəmim itəm koatos məni e kau, ne sipsip, ne iouen, məmə netəmim okotos-nəmtɨn. Kən netəmim neen əh-ikɨn, ilat koatol senɨs e məni rəha netəm ik pɨsɨn pɨsɨn mɨn.
15 Kən in tos təulə neen, mətəl o nalis-alisən itəm. Kən in mɨtəp netəm mɨn un ilat rəhalat kau mɨn ne sipsip mɨn məmə okotiet e Nimə Rəha Uhgɨn. Kən in təməhtəg məni rəha netəm mɨn u itəm koatol senɨs lan, kən təmahwin-ahwin rəhalat tepɨl mɨn.
16 Kən məhai ilat mɨn u itəm koatol-salɨm-in iouen mən-ipən məmə, “! Otəmɨk nat mɨn un motiet! ! Itəmat sotolən Nimə Rəha Tata rəhak tuwa in nimə kit rəha nolən makɨt!”
17 Kən netəmim rəhan, nɨkilat tuəh nəghatən kit e Naoa Rəha Uhgɨn, itəm tatən məmə, “Io ekolkeike pɨk Nimə Rəham e nɨkik, nɨkik tatɨmɨs-pən lan.”†

---

* **2:13:** Eks 12; Dut 16:1-6 † **2:17:** Sam 69:9

18 Kən netəm-iasol mɨn rəha netəm Isrel
kotətapəh ron məmə, “?Pah təmol məmə nəkɨtun
nolən nat u? !Ol nəmtətin məmə otəgətun ətuatɨp
kəm itɨmat!”
19 Məto Iesu təmə, “Okəmə itəmat nakotərəkɨn
Nimə u Rəha Uhgɨn, kən nian kɨsɨl əm, io ekiləkɨn
mɨn tətul.”‡
20 Kən netəm-iasol mɨn un kotəmə, “!Ei, nəman!
Netəmim kəmotol wək pɨk e nup ilat rafin foti-sikis
motiləkɨn Nimə u Rəha Uhgɨn. ?Onakahrol nulan
miləkɨn e nian kɨsɨl əm?”
21 Məto Nimə əh Rəha Uhgɨn itəm Iesu tatəghat-
in, in nɨpətɨn.
22 Kən uarisɨg, nian in tɨnɨmɨs rəkɨs, kən
mɨnəmegəh mɨn, kən rəhan netəmim mɨn, nɨkilat
tuəh nəghatən əh rəhan itəm təmən. Kən ilat
kəmotahatətə e Naoa Rəha Uhgɨn, ne nəghatən
itəm Iesu təmatən-ipən kəm ilat.

Iesu tɨnəmɨtun rəkɨs nətəlɨgən mɨn rəha netəmim

23 Nian əh Iesu təmətatɨg e Jerusalem e nian
rəha lafet rəha Nuhagego-inən, netəmim tepət
kəmotəplan nəmtətin mɨn itəm in təmol, kən
kəmotahatətə e nərgɨn.
24 Məto Iesu in təmɨtun nat itəm tətatɨg e nɨkilat,
kən məsatahatətəən elat.
25 Okol suah kit təsətul-arəpən məghat rəha
netəmim lan, məto-inu Iesu tɨtun rafin nətəlɨgən
rəha netəmim.§

3

Nikotimas təmuwɨn məplan Iesu

‡ **2:19:** Mat 26:60-61; 27:40; Mak 14:57-59; 15:29.
§ **2:25:** Jon 1:47; 6:61; 13:11

1 Etəm-iasol kit e noanol rəha Isrel, nərgɨn u, Nikotimas.* In Farisi kit.
2 Kən nian kit lapɨn, in təmuwɨn məmə otəghat
ilau Iesu. In təmən-ipən məmə, “Iəgətun, itɨmat
ekotɨtun məmə ik iəgətun kit itəm Uhgɨn təmahl-
ipa ik nakuwa, məto-inu suah kit okol təsolən
nəmtətin mɨn un ik nakatol okəmə Uhgɨn təsatɨgən
ron.”
3 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Nɨpahrienən
agɨn u iatən-ipɨnə kəm ik məmə, okəmə etəmim kit
təsaiir wiən, okol in təsəplanən nərəmərəən rəha
Uhgɨn.”†
4 Kən Nikotimas, narmɨn təmiwɨg pɨk, kən
mətapəh ron məmə, “? Etəm tɨnol iahgin rəkɨs,
otəhrol maiir mətmətɨg mɨn? ! In okol təsuwɨn
mɨnən e nərpɨ rəhan mama kən maiir-pa mɨn!”
5 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Nɨpahrienən
agɨn u iatən-ipɨnə kəm ik məmə, okəmə etəmim
təsaiir-wiən e nəhau ne Narmɨn Rəha Uhgɨn, okol
təsuwɨnən matɨg ahgin nərəmərəən rəha Uhgɨn.‡
6 Nɨpətɨtəm tətaiir əm e nɨta rəha etəmim əm,
məto Narmɨn Rəha Uhgɨn əm un in tatol məmə
narmɨtəm tətaiir wi mɨn.
7 Təsəwɨrən məmə narməm otiwɨg məto-inu
emən-ipɨnə kəm ik məmə, ‘Onəkotəkəike motaiir wi
mɨn.’
8 Tahmen əm e nɨmətag tatɨsɨ-pə ikɨn kit, matelel
nat matuwɨn ikɨn kit itəm in tolkeike məmə
otuwɨn-pən ikɨn. Natəto əm, məto ik nəkəruru
məmə təmɨsɨ-pə hiə, kən matuwə hiə. Kən e suatɨp
kitiəh əm, kitat kəsotəplanən Narmɨn Rəha Uhgɨn,

---

* **3:1:** Jon 7:50-51; 19:39-42 † **3:3:** Jon 1:13; 1 Pita 1:23; Jem 1:18
‡ **3:5:** Esik 36:25-27; Efes 5:26; Taet 3:5

məto koatəplan əm rəhan wək e nəmegəhən rəha
etəmim itəm təmaiir wi mɨn.”§
9 Kən əmun, Nikotimas tətapəh o Iesu məmə, “?
Natɨmnat mɨn un, otəhrol nulan muwa?”
10 Kən Iesu təmə, “Ik iəgətun asol rəha netəm
Isrel. ?Təhrol nəkəruru natɨmnat mɨn u?”
11 Nɨpahrienən agɨn u iatən-ipɨnə kəm ik məmə,
nəghatən mɨn u itəm ekoatən ilat, itɨmat ekotɨtun
wɨr, kən natɨmnat itəm ioatən-iarəp, itɨmat
enotəplan rəkɨs. Məto itəmat nəsotahatətəən e
nəghatən mɨn rəhatɨmat.
12 Io iatən əm natɨmnat mɨn itəm katol e
nətueintən əm u, məto itəmat nəsotahatətəən
e rəhak nəghatən. ? Kən okəmə ekən natɨmnat
mɨn itəm katol e Nego e Neai, nakotəhrol nulan
motahatətə lan?
13 Suah kit təsuwɨnən əpəh ilɨs e Nego e Neai,
meiuaiu-pa, mən-iarəp nian kit ne. Məto Nətɨ
Etəmim əm, təmɨsɨ-pən iman ikɨn e Nego e Neai,
meiuaiu-pa, tɨtun nən-iarəpən.
14 “Aupən, əpəh ikɨn taruən-aruən ikɨn, Moses
təmɨləs narmɨ sɨnek kit, mətu-pər ilɨs e nɨg əfəməh
kit, kən mɨləs-ipər.* Kən e nolən kitiəh əm, okəike
kɨləs-ipər mihin Nətɨ Etəmim,
15 məmə netəm mɨn u itəm okotahatətə lan, ilat
okotos nəmegəhən itulɨn.
16 Tol nəhlan, Uhgɨn təmolkeike pɨk netəmim e
nətueintən, tol-pən in təmos-ipa Nətɨn Noan Kitiəh
Əm, məmə netəm mɨn u itəm koatahatətə lan, ilat
okol kəsotɨmɨsən, məto okotos nəmegəhən itulɨn.†

§ **3:8:** Esik 37:9 * **3:14:** Nam 21:4-9; Jon 8:28; 12:32; 12:24
† **3:16:** Esik 18:23,32; 37:9; 1 Tim 2:4; 4:10; 1 Jon 4:9-10

17 Uhgɨn in təməsahl-ipamən Nətɨn tuwa e
nətueintən u məmə otən-iarəp nalpɨnən rəha nolən
rəha netəmim rəha nətueintən, məto in təmahl-ipa,
məmə otuwa mol suatɨp o nosmegəhən netəmim e
nətueintən.
18 “Etəmim itəm tətahatətə lan, Uhgɨn okol
təsənən nalpɨnən rəhan, məto etəmim itəm
təsahatətəən lan, Uhgɨn tɨnən rəkɨs nalpɨnən rəhan,
məto-inu in təsahatətəən e Nətɨ Uhgɨn Noan Kitiəh
Əm.
19 Uhgɨn tətakil netəmim e nolən u məmə, Nəhag-
əhagən tɨnuwa rəkɨs e nətueintən, məto netəmim
kəsotolkeikeən Nəhag-əhagən. Ilat kəmoatolkeike
Napinəpən ilə, məto-inu nian rafin rəhalat nolən,
təsətuatɨpən.
20 Etəmim itəm tatol nolən itəm təsətuatɨpən,
in tetəhau Nəhag-əhagən. Kən in təsuwamən e
Nəhag-əhagən, məto-inu in tapəs məmə Nəhag-
əhagən əh otasiəgəpɨn rəhan nolən mɨn.
21 Məto etəmim itəm tatətəu-pən suatɨp rəha
nɨpahrienən in otuwa e Nəhag-əhagən, məmə
Nəhag-əhagən əh, in otasiəgəpɨn rəhan nolən kən
matəgətun məmə in təmol ilat e nəsanənən əm rəha
Uhgɨn.”

Jon Təməghat-in Mɨn Iesu

22 Uarisɨg e natɨmnat mɨn əh, Iesu ne rəhan
mɨn netəmim kəmotuwɨn e nɨtən Jutia. Təmatɨg
nuwəh məsɨn ilat min ikɨn əh, kən matol baptais e
netəmim.
23 Məto e nian əh, Jon mɨn, in tatol baptais e
netəmim əpəh ikɨn kit iuəhkɨr əm o Salim, nərgɨn
u, Aenon, məto-inu, ikɨn əh, nəhau tepət ikɨn. Kən

netəmim koatuwɨn ikɨn əh, məmə Jon otol baptais elat.
24 E nian əh, kəməsɨləs-ipənən əh Jon e kalapus.

25 Kən netəmim neen rəha Jon, ilat kəmotərgəhəu ilat etəm Isrel kit, o nolən ətuatɨp itəm etəmim otəkəike maikuas məmə in otaruətuəh e nɨganəmtɨ Uhgɨn.
26 Kən ilat kəmotuwɨn kehm Jon, motən-ipən kəm in məmə, "Iəgətun, ik nəkɨtun etəmim kit u aupən itəlau min əpəh entənɨpən-pən ikɨn e nəhau Jotan, kən ik nəmətul-arəp matəghat-in kəm netəmim. Roiu əh, in tɨnatol baptais e netəmim. Kən ilat rafin kɨnoatuwɨn ron."
27 Kən Jon tən-ipən məmə, "Etəmim təruru nolən nat kitiəh ne, okəmə Uhgɨn əpəh e Nego e Neai təsos-ipənən wək əh kəm in.
28 Itəmat u noatətul-pa ron io. Itəmat nəkotɨtun məmə iatən nulan məmə, 'Sənəmə io Kristo itəm Uhgɨn təmən məmə otahl-ipa.' Məto Uhgɨn təmahl-ipa io məmə iakaupən muwa, kən Kristo in otəpanuarisɨg.
29 Ekuəh nimaa nəghatən kit kəm itəmat. Etəmim itəm in otol marɨt e pətan kit, pətan əh tatətəu-pən əm in. Kən etəmim u, netəmim koatəsahgin məmə in otuwa e lafet rəha marɨt, kən nɨkilat kotagien lan kən motəto nəwian, ilat kəsotetetən in. Kən io u, ekahmen e in kit itəm tatəsahgin əm matətəlɨg-in o nətoən nəwian, kən io mɨn esetəhakən kəm in o netəmim itəm koatuarisɨg-in, məto nɨkik tagien mərioah ron.
30 Kristo əh, in otəkəike muwa mə in ilɨs taprəkɨs-in io, kənu io ekəike meiuaiu."
31 Etəmim itəm təmɨsɨ-pən ilɨs e Nego e Neai, in

iliɨs taprəkɨs-in netəmim rafin. Etəmim itəm tətan əm e nətueintən, in etəmim əm rəha nətueintən, kən in tɨtun əm nənən natɨmnat mɨn u e nətueintən u. Məto, etəmim itəm tatɨsɨ-pən iliɨs e neai in iliɨs taprəkɨs netəmim rafin.

32 In tatətul-arəp o nən-iarəpən natɨmnat itəm in təməplan kən mɨnəto rəkɨs, məto etəmim kit ne təsahatətəən e rəhan nəghatən.

33 Məto etəmim itəm təmos rəhan nəghatən kən mətahatətə lan, in tatətul-arəp məmə nəghatən itəm Uhgɨn təmən, in nɨpahrienən.

34 Tol nəhlan məto-inu etəmim əh itəm Uhgɨn təmahl-ipa tuwa, in tatən-iarəp əm nəghatən mɨn rəha Uhgɨn. Kotɨtun məmə in tatən-iarəp əm nəghatən mɨn rəha Uhgɨn məto-inu Uhgɨn təmos-ipən Narmɨn Rəhan tərioah lan, okol kəsolən mak lan kəsehmən namnun.

35 Əwəh, Tata Uhgɨn in tolkeike pɨk Nətɨn əh, kən in tɨnələhəu-pən rəkɨs natɨmnat rafin e nelmɨn.

36 Etəmim u itəm tətahatətə e Nətɨ Uhgɨn u, in tatos nəmegəhən itulɨn u, namnun tɨkə. Kən məto, etəm tatəht nəwia Nətɨn u, in okol təsosən nəmegəhən itulɨn u nian kit ne, məto-inu etəmim itəm tol nəhlan, nemə̈ha rəha Uhgɨn tatuwɨn ron namnun tɨkə.

4

Iesu təmatəghat kəm pətan Sameria

1 Farisi mɨn kəmotəto nəghatən, məmə Iesu in tɨnatiuw-pa netəmim tepət kɨnotuwa ron, kən in tatol baptais elat tepət. Rəhalat nampa taprəkɨs-in nampa rəha netəmim rəha Jon.

2 (Məto nɨpahrienən sənəmə Iesu in tatol baptais
elat, netəmim mɨn əm rəhan ilat kotol baptais e
netəmim.)
3 Kən nian Iesu tɨnɨtun məmə Farisi mɨn kɨnotəto
nəghatən əh, kən in təmiet e Jutia mɨtəlɨg-pən əpəh
Kalili.
4 Kən nian in təmatuwɨn ikɨn əh, təmən mə
otəkəike muwɨn-pən Sameria ikɨn.* 5 Kən in
təmuwɨn-pən e taon kit e Sameria, nərgɨn un,
Saeka. Taon əh, in iuəhkɨr o nɨməptən kit itəm
aupən Jekop in təmətatɨpən† kəm nətɨn u Josep.
6 Kən wel rəha Jekop əh-ikɨn. Kən Iesu tɨnəpou
agɨn, məto-inu in təmaliwək e suatɨp əfəməh, kən
tuwa məpələh-pər iuəhkɨr o wel, mɨtameg. E nian
əh, in tɨnol tina.‡
7-8 Kən rəhan netəmim mɨn kəmotuwɨn əpəh e
taon, məmə okotos-nəmtɨn nagwənən. Kən pətan
Sameria kit, təmuwa məmə otətu nəhau. Kən Iesu
tən-ipən kəm in məmə, “Eh. Os-ipa-tu nəhau noan
məsɨn kəm io. Ekolkeike məmə ekənɨm.”
9 Kən pətan Sameria u, tən-ipən kəm in məmə,
“! Ei! Ik etəm Isrel un, kən io pətan Sameria. ?
Təhrol nakatətapəh-in-pa nəhau kəm io?” Təmən-
ipən nəhlan məto-inun etəm Jutia ne etəm Sameria
kəsuənɨm kələhən nəhau e panɨkɨn kitiəh.
10 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Ik nəkəruru
nat naka itəm Uhgɨn tolkeike məmə otos-ipɨnə kəm
ik. Kən ik məruru mɨn io, io u, iatətapəh-in-pɨnə

* **4:4:** E nian əh, tiəkɨs o netəm Isrel məmə okotuwɨn ima netəm Sameria, məto-inu e rəhalat nehmən, netəm Sameria ilat kotamkɨmɨk e nɨganəmtɨ Uhgɨn. † **4:5:** Jen 48:22; Jos 24:32 ‡ **4:6:** E nian əh, mɨtgar tɨnətul ətuatɨp.

nəhau kəm ik. Okəmə ik nəkɨtun, ik onakətapəh-
in-pa nəhau ron io. Kən io oekos-ipɨnə nəhau
megəh.”§
11 Kən pətan un, tən-ipən kəm in məmə, “Etəm-
iasol, ik rəham pəkɨt tɨkə, kən wel u, in əpəh ləhau
isəu. ?Nəhau megəh un nakatən mə onakətu ahrol
minu lan?
12 Rəhatat pipi Jekop u aupən, in təmos-ipa wel
u kəm itat, kən in təmatətu nəhau ikɨn nɨmɨn, ilat
nenətɨn mɨn, ne rəhan mɨn kau mɨn. ?Kən təhrol?
?Ik nakaprəkɨs-in Jekop, o?”
13 Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Netəm
koatənɨm nəhau e wel u, ilat okəpanotoaoa mɨn.
14 Məto etəmim itəm otənɨm nəhau itəm io ekos-
ipən kəm in, okol təsoaoa mɨnən nian kit ne.*
Nəhau itəm io oekos-ipən kəm in, in tahmen e
nəmtɨ nəhau kit itəm tɨtapuəl-apuəl mətaiu əpəh
imə e nɨkin nian rafin, matos-ipən nəmegəhən
itulɨn kəm in, itəm otəsolən namnun.”†
15 Kən pətan un tən-ipən kəm in məmə, “!Etəm-
iasol, awi! Os-ipa-tu nəhau un kit kəm io, məmə
io ekəsoaoa mɨnən nian kit, kən məsuwa mɨnən u
ikɨn-u, mətu nəhau.”‡
16 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Uwɨn maun-
in-pən rəham iaguɨhl, kən muea ikɨn-u.”

---

§ **4:10:** Pətan u təməsɨtun wɨrən nɨpətɨ nəghatən itəm Iesu təmən-ipən məmə otos-ipən nəhau megəh. Nəghatən əh, nɨpətɨn ətuatɨp un nəmtɨ nəhau kit itəm talien mɨtapuəl-apuəl. Məto Iesu in tatəghat-in atɨp in, məmə Narmɨn Rəhan in tatos-ipən nəhau lilɨn. Aes 44:3; 55:1; Jer 2:13; 17:13; Sek 14:8; Jon 7:37-38; Nol Əpən 7:17; 21:6; 22:1,17. * **4:14:** Jon 6:35 † **4:14:** Sam 42:1-2; 63:1, Aes 12:3; 41:17-18; 44:3; 49:10; 55:1; Jer 2:13; 17:13; Jon 7:38 ‡ **4:15:** Jon 6:34

17 Kən pətan un tən-ipən kəm in məmə, “Io rəhak
iaguɨhl tɨkə.” Məto Iesu tən-ipən kəm in məmə,
“Nakatən pahrien məmə rəham iaguɨhl tɨkə.
18 Məto-inu ik, nəmətəu-pən rəkɨs nəman faif,
kən iərman u itəm itəmlau min nakatuatɨg u-roiu,
sənəmə rəham ətuatɨp iaguɨhl. Nəghatən rəham u-
roiu, in nɨpahrienən.”
19 Kən pətan u, tən-ipən kəm in məmə, “Etəm-
iasol, iatəplan məmə ik ien kit rəha Uhgɨn.
20 Tɨpɨtɨmat mɨn aupən, ilat kəmotəfak kəm
Uhgɨn əpəh ilɨs e nɨtot əpəh, məto itəmat netəm
Isrel, nakoatən məmə Jerusalem əm un, okəkəike
kan ikɨn katəfak.”
21 Məto Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Pətan, ik
onakəkəike mən nɨpahrienən e rəhak nəghatən.
Nian əh-ikɨn tatuwa, məmə itəmat onəsotəfak
mɨnən kəm Tata Uhgɨn əpəh e nɨtot asol əh, ne
Jerusalem mɨn.
22 Itəmat netəm Sameria, itəmat noatəfak kəm
Uhgɨn məto itəmat nəkotəruru in. Məto itɨmat
ioatəfak kəm Uhgɨn u, ekotɨtun in, məto-inun
suatɨp rəha Uhgɨn o nosmegəhən netəmim in
təmɨsɨ-pa etɨmat, netəm Isrel.§
23 Məto otəsuwəhən, nɨpahrienən məmə nian əh
tɨnuwa rəkɨs, nian Narmɨn Rəha Uhgɨn in otasitu e
iəfak pahrien mɨn, mol ilat məmə ilat okotɨtun wɨr
Uhgɨn məmə Uhgɨn u, in Uhgɨn pahrien, kən mol
ilat məmə ilat okotəfak kəm in e nɨkilat pahrien.
Məto-inu Tata Uhgɨn in tategəs-in iəfak mɨn itəm
koatol nəhlan.
24 Uhgɨn in sənəmə etəmim. Kəpə. In narmɨn.
Tol nəhlan, kən netəmim itəm koatəfak kəm in, ilat

§ **4:22:** Rom 3:1,2; 9:4,5; 15:8,9

kotəkəike motəfak kəm Uhgɨn məmə Uhgɨn u, in
Uhgɨn pahrien, kən ilat kotəkəike motəfak kəm in e
nɨkilat pahrien e nəsanənən rəha Narmɨn Rəhan.”
25 Kən pətan u, təmən-ipən kəm in məmə, “Io
enɨtun məmə Mesaea u, otəkəike muwa. Inu,
kətaun-in məmə Kristo itəm Uhgɨn təmən məmə
otahl-ipa. Kən nian otuwa, kən in tɨtun nən-
iarəpən natɨmnat rafin kəm kitat.”*
26 Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Io u inu,† iatəghat
kəm ik.”‡
27 Kən roiu agɨn-əh, netəmim rəha Iesu
kəmotɨtəlɨg-pa mɨn. Kən narmɨlat təmiwɨg pɨk
nian kəmotəplan in tatəghat ilau pətan kit. Məto
ilat kit təməsətapəhən ron məmə, “?Ik nakolkeike
naka?” o “?Ik natəghat kəm pətan əh o naka?”
28 Kən pətan u, təmapəs rəhan nuwigɨ nəhau
tatəpələh, mɨtəlɨg muwɨn əpəh e taon. Təmuwɨn
matən-ipən kəm netəmim ikɨn əh məmə,
29 “Eh. Otuwɨn-tu motəplan-tu suah kit əh-ikɨn
əh, in təmən-iarəp rafin natɨmnat mɨn itəm io ema-
tol. ?Okəmə naka in Kristo itəm Uhgɨn təmən məmə
otahl-ipa?”
30 Kən ilat kəmotiet e taon əh, mɨnoatuwɨn məmə
okotəplan-tu Iesu.

---

* **4:25:** Netəm Sameria kəmotɨtun e naoa rəha Dut 18:15-19 məmə Kristo in otən əp kəm ilat nalpəkauən rəha Uhgɨn kəm ilat. † **4:26:** E kopi oas mɨn neen rəha Niutesteman itəm kəmətə e nəghatən Kris aupən, nəghatən u rəha Iesu, “Io u inu,” təmən ikɨn-u ne ikɨn tepət mɨn e naoa u, in tahmen ahmen əm e nəghatən kit itəm Uhgɨn təmatən o nən atɨpən nərgɨn kəm Moses, matən məmə, “Io Etatɨg.” Onakehm e naoa rəha Eks 3:14-16. Iesu tatən nəghatən əh, matol əp in məmə in Uhgɨn. Iesu in tatən məmə in Uhgɨn, kən matɨg matən mɨn məmə in Kristo itəm pətan əh tatən. ‡ **4:26:** Jon 8:24; 9:35-37

Iesu təmuəh nimaa nəghatən e nagwənən

31 Kən e nian əh, netəmim rəha Iesu koatuəh
nɨkin məmə, “Iəgətun, ik agwən kit.”

32 Məto in tən-ipən kəm ilat məmə, “Io nɨgak əpəh
nagwənən itəm itəmat nəkotəruru.”§

33 Tol nəhlan, rəhan netəmim kɨnoatətapəh-
ətapəh olat mɨn məmə, “?Tahro? ?Okəm-naka suah
kit təmos-ipən nagwənən kit kəm in, o?”

34 Məto Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Uhgɨn
təmahl-ipa io iakuwa, kən nagwənən u nɨgak,
məmə iakatol natɨmnat itəm in tolkeike məmə
oekol.* Kənu iakol rafin wək mɨn itəm in təmos-ipa
məmə oekol, o nol namnunən rəhan wək.

35 “Itəmat nəkotɨtun-tu nəghatən kit u katən
məmə, ‘Məwɨg kuwɨt əh-ikɨn tətatɨg məmə oko-
toarus nian rəha nəulək-inən nagwənən e na-
sumən.’ Məto io iatən-ipɨnə kəm itəmat, otəplan-tu
nagwənən u e nasumən. Roiu əh, nɨmalɨlat tɨnapə
rəkɨs. Nian rəha nəuləkən əh-roiu.†

36 “Etəmim rəha nəuləkən tɨnuwa, mɨnətuoun
mɨnatos rəkɨs rəhan nətouən. Kən nagwənən u,
in təməulək in o nəmegəhən lilɨn. E nolən u,
etəmim itəm tətasum ne etəmim itəm tatəulək in
mos matuwa, ilau kərən nɨkilau otagien.

---

§ **4:32:** Job 23:12; Jon 6:27 * **4:34:** Jon 5:30, 8:29 † **4:35:** Nian Iesu tatəghat-in nagwənən e nasumən itəm nɨmalɨlat tɨnapə rəkɨs, in tatən ətuatɨp əm məmə, “!Otəplan-tu! Netəmim kɨnotətul matɨp rəkɨs. Sotolən kəmɨn motapɨl o nən-iarəpən nəghatən rəha Uhgɨn tahmen-pən əm e netəm koatol kəmɨn o nəuləkən, kən moatən məmə, ‘Məwɨg kuwɨt əpəh ikɨn, kən nagwənən təpanəmɨtə.’ Kəpə, netəmim kɨnatətul matɨp rəkɨs o nosən nəghatən rəha Uhgɨn.”

37 Nəghatən kit u katən məmə, ‘Suah kit tuwɨn mə
otasum, məto etəm pɨsɨn kit mɨn otəulək-in məmɨk
muwa.’ Nəghatən u, in nɨpahrienən.
38 Io emahl-ipən itəmat məmə onəkotuwɨn
motəulək e nasumən itəm itəmat nəməsotasum-
inən. Netəm pɨsɨn mɨn, ilat kəmotasum in. Kən
itəmat nɨnoatəhl noa rəhalat wək.”

Netəm Sameria tepət kəmotahatətə e Iesu

39 Kən e taon u, netəm Sameria tepət, ilat
kəmotahatətə e Iesu məto-inu pətan əh təmatətul-
arəp matən-ipən kəm ilat məmə, “Iesu təmən-iarəp
natɨmnat rafin itəm io ematol.”
40 Kən nian netəm Sameria kəmotuwɨn motehm,
kən kəmotəkəike kəm in məmə otuwɨn motatɨg ilat
min. Kən Iesu təmuwɨn moatatɨg o nian kəiu.
41 Kən netəmim tepət mɨn kəmotahatətə lan e
rəhan mɨn nəghatən.

42 Kən moatən-ipən kəm pətan u məmə, “Itɨmat
emotahatətə lan o nəghatən u itəm ik nəmən-ipa,
məto roiu əh, ekoatahatətə lan məto-inu itɨmat əm
emotəto rəhan nəghatən mɨn, kən motɨtun pahrien
məmə in Iosmegəh rəha nətueintən.”‡

Iesu təmol-wɨr nətɨ etəm-iasol kit rəha kig

43 Nian Iesu təmatɨg mos nian kəiu rəkɨs ikɨn əh,
in təmiet muwɨn Kalili.

‡ **4:42:** 1 Jon 4:14

44 Məto-inu aupən, in təmatən məmə ien mɨn
rəha Uhgɨn, natiməlat mɨn, ilat kəsotɨsiai-inən
ilat.§
45 Netəm Kalili, aupən ilat kəmotuwɨn Jerusalem
moatol lafet rəha Nuhagego-inən, kən e nian əh,
ilat kəmotəplan natɨmnat mɨn itəm in təmol ikɨn
əh. Kən nian Iesu təmuwɨn Kalili, nɨkilat təmagien
ron.
46 Kən Iesu təmɨtəlɨg-pən mɨn e latuənu Kena,
əpəh Kalili. Ikɨn əh aupən, in təmol nəhau tuwa
mol wain.* Kən e Kapaneam, etəm-iasol rəha kig
tətatɨg ikɨn. Kən nətɨn kit tatɨmɨs.
47 Kən nian suah u təməto məmə Iesu təmɨsɨ-
pən u Jutia mɨnuwa rəkɨs Kalili, kən in təmuwa
məplan Iesu. Kən mən-ipən ron məmə oteiuaiu
muwɨn əpəh Kapaneam kən mol-wɨr nətɨn. Məto-
inu suakəku nol otɨmɨs.
48 Kən Iesu tən-ipən kəm suah un məmə,
“! Nəman! Itəmat u, nakotəmə onəkotəplan
əm nəmtətin mɨn ne natɨmnat mɨn itəm
narmɨtəmat otiwɨg ron aupən, kənu uarisɨg un,
nəpanotahatətə lak. Məto okəmə nəsotəplanən,
okol nəsotahatətəən lak.”
49 Kən suah un təmə, “!Etəm-iasol, awi! !Pəs kian
uəhai əm! !Otəsuwəhən roiu nətɨk tɨmɨs!”

---

§ **4:44:** Nat əpnapɨn Iesu təmaiir latuənu Petlehem, e nəptən asol Jutia, netəmim kotəplan məmə in etəm Nasaret əpəh Kalili, məto-inu təmətatɨg nuwəh ikɨn əh (Jon 7:41, 18:5, 19:19). Netəm Isrel e Jutia ne Kalili tepət kəsotahatətəən pahrien lan, rəhalat nahatətəən tɨmətmətɨg əm lan, nian kotəplan in tatol nat pɨspɨs neen (Jon 1:11; 2:18,23-25; 4:45,48; 6:2, 41, 66). Məto netəm Samaria itəm kotatɨg e taon u Saika, ilat kəmotahatətə pahrien lan, məmə Iesu in Kristo itəm Uhgɨn təmən məmə otahl-ipa (Jon 4:40-42). * **4:46:** Jon 2:1-11

50 Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Uwɨn;
nətɨm otəpanəmegəh.” Kən suah un təmahatətə e
nəghatən rəha Iesu kən mɨtəlɨg.

51 Nian in təmatuwɨn əh e suatɨp, təməplan rəhan
iolwək mɨn, kən ilat kotən-ipən kəm in məmə,
“Rəham suakəku tɨnəmegəh rəkɨs.”
52 Kən in təmətapəh olat məmə, “? Təməwɨr e
nian naka?” Kən ilat kəmotən-ipən kəm in məmə,
“Nəniəp ehnaipən e wan klok rəhan nəgəpanən
təmɨkə.”
53 Kən suah un, təmɨtun məmə, e nian ətuatɨp
əh inəh, Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Rəham
suakəku otəpanəmegəh.” Kən in ne rəhan mɨn,
kəmotahatətə e Iesu.
54 Inu nian tatol kəiu lan itəm Iesu təmiet Jutia,
muwa Kalili kən mol nəmtətin kit.

5

Iesu təmol-wɨr suah kit əpəh iuəhkɨr e nəhau Petseta

1 Uarisɨg e nian əh, Iesu təmər muwɨn e taon u
Jerusalem, məto-inu katol lafet kit rəha netəm
Isrel əh-ikɨn əh.

2 E Jerusalem, noan asol kit əpəh ikɨn, itəm kətaig
lan. E nəghatən rəha netəm Isrel katən nərgɨn
məmə Petseta. Kən nimə kit tatətul iuəhkɨr o noan
əh. Nimə un, feranta lan, faif. In əh iuəhkɨr o ket u
e fenɨs rəha taon u, nərgɨn u, Ket rəha Sipsip.

3-4 Kən ikɨn əh, e feranta mɨn, netəm koatɨmɨs
tepət koatapɨl əh-ikɨn. Neen nɨganəmtɨlat təpɨs,

kən neen nelkɨlat tərat, neen mɨn nɨpətɨlat nəwtain
təmɨmɨs.*
5 Kən suah kit əh-ikɨn əh tətapɨl. In təmatɨmɨs
mɨnos rəkɨs nup tate-eit.
6 Kən Iesu təplan suah un tətapɨl, kən in
mɨnɨtun məmə suah u təmɨmɨs nuwəh məsɨn, kən
tətapəh ron məmə, "?Tahro? ?Nakolkeike məmə
onakəwɨr?"
7 Etəm tatɨmɨs un tən-ipən kəm in məmə, "Etəm-
iasol, etəmim tɨkə məmə otɨləs io meiuaiu muwɨn
e noan əh nian nəhau tatəloal. Nian rafin, io
etalkut pɨk məmə ekeiuaiu muwɨn e noan əh, məto
netəmim neen ilat kotaprəkɨs-in io moteiuaiu mo-
tuwɨn. Kən ilat motaupən motek nəhau."
8 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, "!Ətul! Mos
rəham nɨmɨtiwɨn maliwək matuwɨn."
9 Kən roiu agɨn suah apon təməwɨr mɨn. Kən
maiuaiu rəhan nɨmɨtiwɨn mos matuwɨn.
Nat u kəmol e nian rəha Sapat,†
10 kən netəm-iasol mɨn rəha Isrel kəmotəhai
suah un itəm tɨnəmegəh e rəhan nɨmɨsən, motəmə,
"Nian u-roiu rəha Sapat; kən təsətuatɨpən e Lou
rəhatat məmə onakos nulan rəham nɨmɨtiwɨn."‡
11 Kən in tən-ipən kəm netəm mɨn u məmə, "Məto
suah u təmol-wɨr io, in təmən-ipa məmə ekos rəhak
nɨmɨtiwɨn maliwək matuwɨn."

---

* **5:3-4:** E kopi oas mɨn neen rəha Niutesteman itəm kəmətə e nəghatən Kris aupən, kəmətu-pən nəghatən rəha ves 3-4 tol nulan məmə, "Ilat koatapɨl ikɨn əh moatəsahgin noan əh məmə otəloal. 4 Meto-inun, nian neen, nagelo kit rəha Uhgɨn tuwa, muwɨn e noan əh, kən mol tatəloal. Kən nian okəmə nəhau əh təloal un, etəmim itəm taupən meiuaiu matuwɨn e nəhau, nat əpnapɨn tatos nɨmɨsən naka, məto rəhan nɨmɨsən otəwɨr."

† **5:9:** Sapat: Əplan e tiksonari.

‡ **5:10:** Jer 17:21

12 Kən ilat kəmotətapəh ron məmə, “?Suah pah
apon təmən-ipɨnə kəm ik məmə onəkol nat un?”
13 Məto suah un təruru nərgɨ Iesu, məto-inu
netəmim tepət ikɨn əh, kən Iesu təmɨkə-pən əm əh
ilugɨn elat.
14 Kən uarisɨg, Iesu təməplan suah un e Nimə
Rəha Uhgɨn, kən tən-ipən kəm in məmə, “!Ei! !
Əplan-tu! !Ik nɨnəwɨr rəkɨs! Məto onatəto ik məmə
nəsol mɨnən təfagə rat mɨn. Okəmə nakol, nəratən
kit otɨləs mɨn ik, itəm tərat təhmɨn mɨn.”
15 Kən suah apon təmuwɨn mən-ipən kəm netəm-
iasol mɨn rəha Isrel məmə, “Suah u itəm təmol-wɨr
io, nərgɨn un, Iesu.”
16 Kən tol nəhlan, netəm-iasol rəha netəm Isrel,
ilat kɨnoatɨtəp-ɨtəp Iesu məmə okotol nəratən kəm
in, məto-inu ilat kotəplan in tatol natɨmnat mɨn tol
nəhlan e nian rəha Sapat.§
17 Məto Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nian
rafin rəhak Tata tatol əh wək, kən io mɨn oekatol
wək.”*
18 Kən nəghatən u, tol nətəlɨgən rəhalat təskasɨk
təhmɨn mɨn, məmə okotohamnu in tɨmɨs. Məto-
inu roiu əh, sənəmə məmə tatətgəhl əm Lou rəha
Sapat, məto nat in iahgin pɨk, in tatən məmə rəhan
u Tata ətuatɨp Uhgɨn, kən tol nulan, in matol məmə
in tahmen ətuatɨp e Uhgɨn.†

Iesu in tərəmərə
məto-inu in Nətɨ Uhgɨn

---

§ **5:16:** E kopi oas mɨn neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, kəmətu-pən nəghatən tol nulan, “kən ilat kəmoategəs-in suatɨp o nohamnuən in.”

* **5:17:** Jon 14:10

† **5:18:** Jon 10:30,33; 19:7

19 Kən Iesu tən-ipən kəm ilat məmə,
“Nɨpahrienən agɨn un iatən kəm itəmat, Nətɨ Uhgɨn
təruru nolən nat kit e rəhan atɨp əm nətəlɨgən.
Tɨtun əm nolən natɨmnat mɨn un itəm Tata Uhgɨn
tatol, məto-inu natɨmnat rafin u itəm Tata Uhgɨn
tatol, Nətɨn, in mɨn in tatol.‡
20 Nətɨn tɨtun nolən nəhlan, məto-inu Tata
Uhgɨn tolkeike pɨk Nətɨn, kən in tatəgətun
kəm in natɨmnat rafin itəm in tatol. Kən in
otəpanəgətun mɨn natɨmnat mɨn kəm in itəm
iahgin mɨn kotaprəkɨs-in in mɨn u, məmə otol
itəmat narmɨtəmat tatiwɨg pɨk ron.
21 “Məto-inu Tata Uhgɨn tatol netəm kəmotɨmɨs
ilat koatəmegəh mɨn, kən e nolən kitiəh əm, Nətɨn
tɨtun nos-ipənən nəmegəhən kəm netəmim itəm
nɨkin tagien məmə otos-ipən kəm ilat.§
22 Məto-inu sənəmə Tata Uhgɨn itəm in otakil
netəmim, məto in təmələhəu-pən rafin nakilən e
nelmɨ Nətɨn,* †
23 məmə netəmim ilat rafin okotɨsiai-in Nətɨn,
tahmen əm məmə inun koatɨsiai-in mihin Tata
Uhgɨn. Etəmim itəm təsɨsiai-inən Nətɨn, okol
təsɨsiai-inən Tata Uhgɨn u itəm təmahl-ipa Nətɨn.‡
24 “Nɨpahrienən agɨn u iatən kəm itəmat məmə,
etəmim itəm tatəto rəhak nəghatən, kən mətahatətə
e Uhgɨn itəm təmahl-ipa io iakuwa, in tɨnatos

‡ **5:19:** Jon 14:10 § **5:21:** Rom 4:17; Jon 11:25 * **5:22:** Kitat kotəplan ves 21-22 kən mɨtun məmə Iesu in otakil kitat rafin, kən in otos-ipən nəmegəhən kəm netəm mɨn un itəm nɨkin tagien məmə otos-ipən kəm ilat. Məto Jon 3:17 tatəgətun məmə Iesu təməsuwamən e nətueintən o nən-iarəpən nalpɨnən rəhatat, məto təmuwa o nos-ipənən nəmegəhən kəm itat. † **5:22:** Jon 5:26-27; 9:39; Wək 10:42 ‡ **5:23:** Luk 10:16; 1 Jon 2:23

nəmegəhən itulɨn. In okol təsətulən e nɨganəmtək
məmə oekən-iarəp nalpɨnən rəhan. In tɨnagɨm
rəkɨs e nɨmɨsən, kən mɨnuwa o nəmegəhən.§
25 Nɨpahrienən agɨn u iatən kəm itəmat, məmə
o nian kit itəm tatuwa, kən tɨnuwa rəkɨs, netəm
mɨn u kəmotɨmɨs, ilat okotəto nəwia Nətɨ Uhgɨn,
kən netəm mɨn u ilat kotətəlɨg-in, ilat okotos
nəmegəhən.
26 Tata Uhgɨn in Nəukətɨ Nəmegəhən, kən e
nolən kitiəh əm, in təmol mə Nətɨn in mɨn Nəukətɨ
Nəmegəhən,*
27 kən in təmələhəu-pən nəsanənən ne nepətən
e nelmɨ Nətɨn məmə in otakil nolən mɨn rəha
netəmim, məto-inu in Nətɨ Etəmim.
28 "Təsəwɨrən məmə narmɨtəmat otiwɨg pɨk o
nat u, məto-inu nian əh-ikɨn tatuwa itəm netəm
kəmotɨmɨs okotəto nəwia Nətɨn,
29 kən ilat okotətul e rəhalat mɨn suwɨt, ilat mɨn u
aupən kəmoatol nolən wɨr mɨn okotəkəike motətul
mɨn motos mɨn nəmegəhən, məto itəm mɨn aupən
ilat kəmoatol nolən rat mɨn, ilat okotəkəike motətul
mɨn e nɨmɨsən kən motətul e nɨganəmtɨ Tata Uhgɨn
məmə Nətɨn otən-iarəp rəhalat nalpɨnən.†
30 "Io ekəruru nolən nat kit e rəhak atɨp əm
nəsanənən. Io iakatakil nolən mɨn rəha netəmim
mɨn, məto iatol ətuatɨp əm məmə rəhak Tata tatən

§ **5:24:** Jon 3:18 * **5:26:** Jen 2:7; Job 10:12; 33:4; Sam 36:9; 42:8; 66:9; Jon 1:1-4 † **5:29:** Netəmim itəm kotahatətə e Iesu, koatos nəmegəhən lilɨn. Netəmim itəm kəsotahatətəən lan, ilat okotos nalpɨnən lilɨn (Jon 3:36, 5:24, Mak 16:16, Efes 2:8-10). Natɨmnat mɨn itəm netəmim koatol, okotol əp okəm-naka ilat kotahatətə pahrien e Iesu o kəpə (Mat 7:17-20; Kal 5:6, Jem 2:17,26). Uhgɨn tatos-ipən nahatətəən kəm netəmim əpnapɨn əm, kən matɨg masitu mɨn elat məmə okoatol natɨmnat wɨr mɨn.

mihin ne məmə oekol. Kən nian iakakil nolən rəha netəmim, ekɨtun mə ekol tətuatɨp, məto-inun oesalkutən məmə ekol əm e rəhak nəsanənən. Məto io, ekəike malkut məmə iakol tahmen e nətəlɨgən rəha Uhgɨn itəm təmahl-ipa io ekuwa.”‡

Nətul-arəpən o naruəsanən Iesu

31 Okəmə io pɨsɨn əm iakəghat-in io, kən rəhak nəghatən okol təsətulən.§

32 Məto suah kit mɨn əh-ikɨn in tatətul-arəp kən matol nəfɨgəmən ron io, kən io ekɨtun məmə nəghatən mɨn u rəhan itəm tatən lak in nɨpahrienən.*

33 “Aupən, itəmat nəmotahl-ipən rəhatəmat mɨn netəmim məmə okotuwɨn motətəlɨg-in nəghatən rəha Jon, kən in təmatətul-arəp o nɨpahrienən.†

34 Iatəghat nulan, məto esagɨleən e nəghatən rəha etəmim əm kit məmə tɨtun nolən nəfɨgəmən ron io. Kəpə. Təsolən nulan.‡ Iatəghat-in nəghatən rəha Jon nulan məto-inu ekolkeike məmə Uhgɨn otosmegəh itəmat.

35 Jon u, tahmen e lait kit. Tatuəp məhag-əhag wɨr, kən nɨkitəmat təmagien ron o nian təkuəkɨr əm.

36 “Məto rəhak wək mɨn, ilat mɨn koatol nəfɨgəmən ron io. Kən ilat kotəsanən motaprəkɨs-in nəghatən mɨn un Jon təmatən. Wək mɨn un, rəhak Tata təmos-ipa kəm io mə oekol namnun elat. Kən wək mɨn u rəhak, ilat koatən-iarəp io, kən ilat moatol əp io məmə rəhak Tata in təmahl-ipa io.§

---

‡ **5:30:** Jon 8:16 § **5:31:** Dut 17:6; 19:15 * **5:32:** Jon 8:17-18
† **5:33:** Jon 1:19-28 ‡ **5:34:** 1 Jon 5:9 § **5:36:** Jon 10:25; 14:11

37 Kən Tata Uhgɨn itəm təmahl-ipa io, inun
itəm tɨnatətul-arəp ron io. In tatən-iarəp io
pap, məto itəmat nəsotətoən nəwian, kən itəmat
nəsotəplanən nɨganəmtɨn.
38 Kən nəghatən rəhan təsatɨg wɨrən e nɨkitəmat,
məto-inun itəmat nəsotahatətəən lak, io u, itəm in
təmahl-ipa io iakuwa.
39 “Itəmat noatafin pɨk nəghatən mɨn e Naoa
Rəha Uhgɨn, kən motahatətə e nəghatən mɨn əh
məmə itəmat onəkotos nəmegəhən itəm namnun
tɨkə. Məto otəplan-tu. Nəghatən mɨn əh e Naoa
Rəha Uhgɨn, ilat koatəghat-in io, moatən-iarəp io.
40 Məto itəmat nakotapəs nuwamən ron io məmə
nakotos nəmegəhən ron io.
41 Esolən nat agɨn-əh e nənwiwiən rəha netəmim.
Kəpə.
42 Məto itəmat u inun, io ekɨtun wɨr itəmat, kən
io ekɨtun wɨr məmə nolkeikeən rəha Uhgɨn tɨkə e
nɨkitəmat.
43 Io emuwa e nərgɨ Tata rəhak, məto itəmat
nəsotosən io e nɨkitəmat, nɨkitəmat təsagienən ron
io; məto okəmə etəmim kit tatuwa e nərgɨn atɨp əm,
kən nɨkitəmat tos, kən motagien ron.
44 Nian rafin itəmat nakotolkeike məmə nakotos
nənwiwiən rəhatəmat mɨn, məto nəsotalkut agɨn-
əhən məmə onəkotol nat kit itəm Uhgɨn u, in pɨsɨn
əm in Uhgɨn, otənwiwi itəmat ron. ?Onəkotahatətə
ahro nulan lak e nolən əh?
45 “Təsəwɨrən məmə nɨkitəmat otəht məmə, io
oekən-iarəp nolən rat mɨn rəhatəmat e nɨganəmtɨ
Tata Uhgɨn. Kəpə. Məto Moses ilə, nian rafin
itəmat noatuag-pən ron,* in otən-iarəp nolən rat

* **5:45:** Jon 9:28; Rom 2:17

mɨn rəhatəmat.
46 Məto-inu okəmə itəmat nəmotahatətə
pahrien e nəghatən mɨn rəha Moses, kən itəmat
onəkotahatətə mɨn e rəhak nəghatən mɨn. Məto-
inun, nəghatən mɨn itəm in təməte rəkɨs, ilat
koatəghat-in io.
47 Məto itəmat nəsotahatətəən e nəghatən mɨn
itəm in təməte, tol nəhlan, suatɨp tɨkə agɨn məmə
onəkotahatətə lak.

6

Iesu təmagwən netəmim tepət
(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44;
Luk 9:10-17)

1 Uarisɨg e natɨmnat mɨn u, Iesu təmuwɨn əpəh
entənɨpən e nəhau asol nərgɨn un, Lek Kalili. Kən
nərgɨn kit mɨn un, Lek Taepirias.
2 Kən nɨmanin netəmim kəmoatuarisɨg-in, məto-
inun koatəplan nəmtətin mɨn rəhan, itəm tatol
netəmim koatɨmɨs koatəto təwɨr.
3 Kən Iesu təmuwɨn əpəh ilɨs e nɨtot kit, kən
matəpələh ikɨn əh ilat rəhan mɨn netəmim.
4 E nian əh, lafet kit rəha netəm Isrel u, kətaun-in
məmə lafet rəha Nuhagego-inən tɨnatuwa iuəhkɨr.
5 Kən nian Iesu tasɨpən əpəh isəu, kən məplan
nɨmanin netəmim tepət ilat koatuwa, kən in
tətapəh o Filip məmə, “? Okotəhrol motos pɨret
tepət tahmen-in netəm mɨn u məmə ilat okotun?”
6 In təmən asgəwɨn əm məmə otəplan nahatətəən
rəha Filip, məto in tɨnɨtun rəkɨs nat naka itəm in
otəpanol.
7 Kən Filip tən-ipən kəm in məmə, “! Ei! Okəmə
okos-nəmtɨn pɨret məni lan tahmen e tu-hanrɨt

tenarius pap,* məto okol təsahmenən. Netəm mɨn
u rafin ilat okotun əm noan məsɨn noan məsɨn."

8 Kən etəmim kit rəha Iesu, pian u Saimon Pita,
nərgɨn u Antru, in təmən-ipən kəm Iesu məmə,
9 "Suakəku kit əh-ikɨn əh, in tatos pɨret faif kəmol
e pale, ne nəm kəiu. Məto okol təsahmen-in agɨn-
əhən netəm mɨn əh."†

10 Kən Iesu təmə, "Otən-ipən-tu kəm netəmim
kotəpələh." Kən ikɨn əh, manuwɨhl tepət, kən ilat
kəmotəpələh. Kən nampa rəha nəman əm, in nat
kit tahmen e faif-taosan.‡
11 Kən Iesu təmos pɨret, mən tagkiu kəm Uhgɨn
ron, kən mos-ipən pɨret un kəm ilat rafin u
koatəpələh, kən matɨg mol mɨn nat kitiəh əm e nəm.
Kən ilat kəmotun tahmen-in nərpɨlat.

12 Kən nian kɨnotagwən rəkɨs, nərpɨlat tasis, kən
Iesu təmən-ipən kəm rəhan mɨn netəmim məmə,
"Otuwɨn motuwər nɨmɨsmɨsɨ pɨret mɨn əh koatɨs.
Təsəwɨrən məmə okotərəkɨn."
13 Kən ilat kəmotuwɨn motuwər nɨmɨsmɨsɨ
pɨret kən motaii-pən e kətɨm asol mɨn ilat tuelef
kotərioah wɨr. Pɨret u, in nɨmɨsmɨsɨ pɨret ilat faif
kəmol e pale itəm netəmim kəmotun kapəs.

14 Kən nian netəmim kəmotəplan nəmtətin
əh itəm Iesu təmol, kən ilat kəmotən məmə,

---

* **6:7:** Roiu, tu-hanrɨt tenarius tahmen e tu-hanrɨt-taosan vatu.
† **6:9:** 2 King 4:42-44 ‡ **6:10:** Nɨpɨtan ne nɨsualkələh ilat mɨn e nɨmanin, məto kəmafin əm nəman. Nolən rəhalat tol nəhlan. !Okəmə naka, netəmim ilat rafin tuente-taosan!

"Nɨpahrienən. !Ien pahrien u§ rəha Uhgɨn itəm
aupən kəmatən məmə in otuwa e nətueintən!"*
15 Kən Iesu təmɨtun məmə netəm mɨn u kotəmə
okotuwa motos in motuwɨn motəkəike kəm in
məmə in otuwa mol kig rəhalat. Kən in təmagɨm
mɨn, mapəs ilat muwɨn əpəh e nɨtot, mətan in pɨsɨn
əm.†

Iesu təmaliwək e nətuei nəhau
(Mat 14:22-27; Mak 6:45-52)

16 Nian mɨtgar təmeiuaiu, netəmim rəha Iesu
mɨn kəmoteiuaiu motuwɨn e lek əh. 17 Kən
tɨnapinəp, məto Iesu tɨkə, təsuwamən əh. Kən
əmun, ilat kəmotuwɨn motər e pot kit, kən
mɨnotasuə lan motaulego mɨn e lek un, məmə
ilat okotuwɨn Kapaneam.
18 Kən nɨmətag asol kit təmətul mɨnol nəhau
tɨnərat-nərat.
19 Kən nian ilat kəmotasuə motuwɨn, tahmen e
faif o sikis kilomita, kən ilat kotəplan Iesu taliwək
e nətuei nəhau‡ matuwa iuəhkɨr o rəhalat pot. Kən
ilat kəmotəgɨn pɨk,§
20 məto in təmən-ipən kəm ilat məmə, "Əsotəgɨn
pɨkən, io u inu.*"
21 !Kən nɨkilat təmagien o nɨləsən in e pot, moa-
tol əmun, roiu agɨn, məto pot tɨnuwɨn e nəwtain

---

§ **6:14:** Netəm Isrel ilat kəmotəsahgin ien kit məmə in otuwa tahmen e Moses (Jon 1:21). E nian rəha Moses, Uhgin təmos-ipən piret təmisi-pər e neai, nərgin u mana. Kən ilat kəmoatəplan əm Iesu təmol nat pispis, magwən ilat e piret. Rəhalat nətəligən təmətul-pən o nagwənən (ves 26) ne nəmki-rəkisən ilat e netəm Rom (ves 15).

* **6:14:** Dut 18:15-19 † **6:15:** Mat 4:8-10; Jon 18:36-37 ‡ **6:19:** Job 9:8 § **6:19:** Mat 14:26; Mak 6:49; Luk 24:37 * **6:20:** "Io u inu" - Əplan-tu futnot e Jon 4:26.

nəhau entənɨpən-pən ikɨn-un kəmotən məmə oko-
tuwɨn ikɨn!

Netəmim kəmoategəs-in Iesu

22 Kəmən lawɨgin, netəmim mɨn itəm kotatɨg əh
entənɨpən-pa ikɨn e lek asol u, ilat kəmotəplan
məmə aupən, pot kitiəh əm tatətul ukɨn-u. Kən ilat
kotɨtun məmə Iesu təsuwɨnən e pot u ilat rəhan mɨn
netəmim, məto-inun nian kəmotiet, ilat pɨsɨn əm
moatuwɨn.
23 Kən pot mɨn neen, kəmotɨsɨ-pən e taon u
Taepirias, ilat kəmotuwa. Ilat kəmotuwar iuəhkɨr
əm o ikɨn-u itəm Ierəmərə təmətul ikɨn məfak
matən tagkiu o pɨret, kən netəmim kəmotun.
24 Kən tol nəhlan, nian ilat kəmotəplan məmə
Iesu tɨnɨkə u ikɨn-u, kən rəhan mɨn netəmim kotɨkə,
ilat mɨn kəmotasuə mɨn e pot kit, motuwɨn e Ka-
paneam, moategəs-in.

Iesu in pɨret rəha nəmegəhən

25 Nian netəm mɨn u kəmotəplan Iesu əpəh
entənɨpən-pən əpəh e lek u, kotətapəh ron məmə,
“?Iəgətun, ik nəmuwa ikɨn-u nəghan?”
26 Məto Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə,
“Nɨpahrienən agɨn iatən kəm itəmat məmə, itəmat
noategəs-in io, sənəmə nəmotəplan nəmtətin mɨn
u itəm emol, məto itəmat nəmotun əm pɨret,
nərpɨtəmat tasis.
27 Məto təsəwɨrən məmə itəmat nahgitəmat otɨkə
o nosən pɨret itəm otəpanəmnəmɨt mɨkə.† Itəmat,
nahgitəmat otəkəike mɨkə o nosən pɨret itəm tətatɨg
lilɨn u, rəha nəmegəhən itəm namnun tɨkə.‡ Pɨret u,

† **6:27:** Aes 55:2 ‡ **6:27:** Jon 6:35, 48

inu, Nəti Etəmim otəpanos-ipinə kəm itəmat; məto-
inu Tata Uhgin, in təməgətun məmə nikin tagien o
Nətin.”§
28 Kən ilat kəmotətapəh ron məmə, “?Nolən naka
min un itəm Uhgin tolkeike məmə itimat oekotol?”
29 Kən Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat
nəkotəkəike motahatətə lak, məmə Uhgin təmahl-
ipa io.* Nat u inu Uhgin in tolkeike.”
30 Kən ilat kəmotətapəh min ron məmə, “?Məto ik
onəkol nəmtətin naka, məmə itimat ekotəplan kən
ekotahatətə lam? ?Ik onəkol nat naka?
31 Nian rəhatat pipi min u aupən, ilat kəmotan
ikin taruən-aruən ikin, ilat kəmotun ‘mana.’†
Nəghatən kit e Naoa Rəha Uhgin tatən məmə, ‘In
tatos-ipən piret itəm tatisi-pən e Nego e Neai məmə
ilat okotun.’ ”‡
32 Məto Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə,
“Nipahrienən agin u iatən kəm itəmat məmə,
sənəmə Moses təmos-ipən piret u itəm tatisi-pən
e Nego e Neai məmə nakotun. Rəhak Tata ilə in
tatos-ipinə. Kən inun tatos-ipən piret pahrien itəm
tatisi-pən e Nego e Neai, məmə itəmat onəkotun.
33 Məto-inu piret rəha Uhgin, inu in itəm tatisi-
pən e Nego e Neai, mateiuaiu-pa e nətueintən.§
Kən piret u tatos-ipən nəmegəhən kəm netəmim e
nətueintən.”*
34 Kən ilat kəmotən-ipən kəm in məmə, “Etəm-
iasol, awi os-ipa-tu piret u kəm itimat nian rafin.”†

---

§ **6:27:** Aes 55:2 * **6:29:** Jon 6:35; 1 Tes 1:3; 1 Jon 3:23 † **6:31:** Nam 11:7-9 ‡ **6:31:** Eks 16:4,15; Neham 9:15; Sam 78:24; Sam 105:40 § **6:33:** Jon 3:13,31 * **6:33:** Dut 8:3; Mat 4:4; Luk 4:4 † **6:34:** Mat 6:11; Jon 4:15

35 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Io u, io‡
Pɨret itəm tatos-ipən nəmegəhən. Etəmim otuwa
ron io, in nəumɨs otəsus mɨnən. Kən etəmim itəm
otahatətə lak, in otəsoaoa mɨnən.§
36 Məto io emən-ipɨnə rəkɨs kəm itəmat, məmə nat
əpnapɨn nəkotəplan io, məto itəmat nəsotahatətəən
əh lak.
37 Netəmim itəm rəhak Tata tatos-ipa ilat kəm io,
ilat okotuwa ron io. Kən etəmim itəm otuwa ron
io, okol iakəsahl-iarəp-ən.*
38 Məto-inu io eməsɨsɨ-pənən e Nego e Neai
meiuaiu-pa e nətueintən məmə iakol natɨmnat
mɨn u io əm ekolkeike. Məto emuwa məmə ekol
natɨmnat mɨn u itəm rəhak Tata təmahl-ipa io
ekuwa ron.
39 Kən in tolkeike məmə io esəmkarəpən-inən
netəm mɨn un itəm in təməmki-pa ilat kəm io. In
tolkeike məmə e namnun nian, io oekol netəm mɨn
u ilat okotəmegəh mɨn e nɨmɨsən.†
40 Məto-inu rəhak Tata in tolkeike məmə
netəmim rafin itəm kotuag-pən o Netɨn, kən
motahatətə lan, ilat okotos nəmegəhən itulɨn.
Kən e namnun nian, io oekol netəm mɨn u ilat
okotəmegəh mɨn e nɨmɨsən.”
41 O nat u, netəmim nɨkilat tɨnətuoun mətagət,
məto-inu in tatən məmə, “Io u, Pɨret itəm tatɨsɨ-pən
e Nego e Neai, meiuaiu-pa e nətueintən.”
42 Ilat koatən məmə, “?Təhrol? Suah u in Iesu,
nətɨ Josep, kitat kotɨtun əm rəhan tata ne mama. ?
Təhrol in tatən nulan məmə, ‘Io emɨsɨ-pən e Nego e
Neai, matuwa e nətueintən’?”

---

‡ **6:35:** Jon 8:12; 10:7,11; 11:25; 14:6; 15:1 § **6:35:** Jon 4:14; 7:37-39 * **6:37:** Jon 17:2 † **6:39:** Jon 17:2,12; 18:9

43 Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nɨkitəmat
təsagət-agətən nulan.
44 Okəmə Tata Uhgɨn itəm təmahl-ipa io ekuwa,
in təsiuw-pamən etəmim kit tuwa ron io, kən okol
etəmim un təsuwa atɨpən ron io məmə io oekol in
otəmegəh mɨn e nɨmɨsən e namnun nian.‡
45 Nəghatən itəm ien kit təməte aupən e
Naoa rəha Uhgɨn, tatən nulan məmə, ‘Uhgɨn in
otəgətun netəmim rafin.’ Etəmim itəm tatətəlɨg-in
nəgətunən rəha Tata Uhgɨn, in tatuwa ron io.§
46 Etəmim kitiəh ne tɨkə, itəm təməplan Tata
Uhgɨn. In pɨsɨn əm un itəm təmɨsɨ-pən lan,
təməplan in.*
47 Nɨpahrienən agɨn u iatən-ipɨnə kəm itəmat
məmə, etəmim itəm tətahatətə lak, in tɨnos
nəmegəhən lilɨn.
48 Io un, Pɨret rəha nəmegəhən.†
49 Nat əpnapɨn tɨpɨtəmat mɨn aupən, ilat
kəmotun pɨret u ‘mana’ əpəh ikɨn taruən-aruən
ikɨn, məto ilat kɨnotɨmɨs rəkɨs.
50 Məto Pɨret itəm tatɨsɨ-pən e Nego e Neai
meiuaiu-pa u-roiu, in tol pɨsɨn. Pɨret u, təmeiuaiu-
pa məmə etəmim itəm tatun, okol təsɨmɨsən.
51 Io u, io Pɨret itəm tatəmegəh, təmɨsɨ-pən e
Nego e Neai, meiuaiu-pa e nətueintən. Etəmim
itəm otun Pɨret u, in otəmegəh matuwɨn, matuwɨn,
namnun tɨkə; kən Pɨret u, itəm io oekos-ipən
o nəmegəhən rəha netəmim e nətueintən, inun,

---

‡ **6:44:** Hos 11:4; Jon 6:65; 12:32 § **6:45:** Aes 54:13; Jer 31:34
* **6:46:** Jon 1:18; 5:37; 7:29 † **6:48:** Pɨret əpnapɨn əm tasitu e nɨpətɨtat məmə kitat okotəmegəh kən motatɨg, məto Iesu, in Pɨret rəha nəmegəhən, kən in nəukəti nəmegəhən lilɨn, itəm tatətuoun u-roiu.

noanuwəhgək.”

52 Nəghatən u təmol netəmim kɨnotətul
mɨnoatərgəhəu kəm ilat mɨn, motəmə, “?Təhrol?
? Suah u tɨtun nos-ipamən noanuwəhgɨn kitat
kotun?”

53 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə,
“Nɨpahrienən agɨn u iatən-ipɨnə kəm itəmat
məmə, okəmə itəmat nəsotunən noanuwəhgɨ Nətɨ
Etəmim, kən məsotənɨmən nɨtan, okol nakəsotosən
nəmegəhən.‡

54 Etəmim itəm tatun əm noanuwəhgək matənɨm
nɨtak, in otos nəmegəhən lilɨn,§ kən e namnun
nian, io oekol in otəmegəh mɨn e nɨmɨsən.*

55 Emən nəhlan, məto-inu noanuwehgək in pɨret
pahrien nɨgɨ netəmim. Kənu nɨtak, in nənɨmən
pahrien nɨmɨ netəmim.

56 Etəmim itəm tatun noanuwəhgək, kən
matənɨm nɨtak, in otatɨg lak. Kən iakətatɨg lan.† ‡

57 “Rəhak Tata itəm təmahl-ipa io ekuwa, in
nəukətɨ nəmegəhən. Kən io iatos nəmegəhən ron.

---

‡ **6:53:** Iesu tatuəh nimaa nəghatən əh məmə katun noanuwəhgɨn, katənɨm nɨtan, nɨpətɨn un, məmə netəmim okotəkəike motahatətə e rəhan nɨmɨsən kən motos nəmegəhən lilɨn. (Jon 6:27,29,35,47-48,60). Nat naka in təmən tol kitat nɨkitat tuəh nɨpətɨ Nagwənən Rəha Nəmtətin Rəha Iesu; Mat 26:26,28. § **6:54:** Ves 54 in suatɨp kit mɨn rəha nənən ves 40. Nɨpətɨlau kuahmen ahmen elau mɨn. In tətuatɨp əm məmə nunən noanuwəhgɨ Iesu ne nənɨmən nɨtan in nuəhən nimaa nəghatən o nahatətəən rəhatat. * **6:54:** Sam 63:5 † **6:56:** Nian kitat koatən məmə koatatɨg e Iesu, o koatəper-ipən e Iesu, nɨpətɨn u məmə kitat koatatɨg e Iesu məsotietən, moatɨsɨ-pən lan, moatətul-pən ron, koatos rafin nəsanənən rəhatat ron, koatagɨle lan, koatɨlpɨn kitat min. ‡ **6:56:** Jon 15:4-7; 1 Jon 3:24; 4:15

Kən e nolən kitiəh əm, etəmim itəm tatun io, inu
tatos nəmegəhən ron io.
58 Io u pɨret pahrien, itəm təmɨsɨ-pən e Nego e
Neai, meiuaiu-pa e nətueintən. In təsahmenən e
pɨret u, itəm tɨpɨtəmat mɨn aupən kəmoatun. Nat
əpnapɨn məmə ilat kəmoatun pɨret əh, məto ilat
kɨnotɨmɨs rəkɨs. Məto etəmim itəm tatun pɨret u, in
otos nəmegəhən lilɨn, itəm namnun tɨkə.”§
59 Iesu təmən-iarəp nəghatən mɨn u, nian
təmatəgətun netəmim əpəh e nimə rəha
nuəfɨmɨnən* e Kapaneam.

Netəmim mɨn rəha Iesu kəmotapəs nahatətəən lan

60 Netəmim tepət rəha Iesu kəmotəto nəghatən u
rəha Iesu, kən ilat kotəmə, “!Nəman! !Nəghatən u
tiəkɨs pɨk! ?Pah u tɨtun nosən nəghatən tol nəhlan?”
61 Kən Iesu təmɨtun atɨp məmə netəmim mɨn
rəhan, kɨnotasiwɨn-asiwɨn-in nəghatən əh rəhan.
Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Təhrol əh? ?
Nətəlɨgən rəhatəmat təmeiuaiu o nat u?
62 ?Məto okəmə naka nəkotəplan Nətɨ Etəmim
tər matuwɨn mɨn ikɨn əh, in təmɨsɨ-pən ikɨn aupən,
təhrol u-roiu?†
63 Narmɨn Rəha Uhgɨn əm tɨtun nos-ipənən
nəmegəhən kəm etəmim.‡ Nəsanənən rəha etəmim
təruru nolən nat u. Nəghatən mɨn u ematən kəm
itəmat, ilat nəghatən mɨn rəha Narmɨn Rəha Uhgɨn
itəm tatos-ipən nəmegəhən kəm netəmim.

---

§ **6:58:** Jon 6:41,51 * **6:59:** nimə rəha nuəfɨmɨnən: Əplan e tiksonari. † **6:62:** Jon 3:31; 17:5 ‡ **6:63:** Jon 6:68; 2 Korin 3:6

64 Məto itəmat neen u ikɨn-u, itəmat
nəsotahatətəən əh lak." (Iesu təmən nulan məto-
inu in tɨnɨtun rəkɨs e nətuounən məmə netəm pah
mɨn u kəsotahatətəən lan, kən pah un in otegəhan-
in-pən in e nelmɨ tɨkɨmɨr mɨn rəhan.)§
65 Kən in təmən məmə, "O nat u inu, io
enəmən rəkɨs kəm itəmat, məmə okol etəmim
kit təsuwamən ron io okəmə Tata Uhgɨn təsolən
suatɨp ron."*
66 Uarisɨg e nəghatən əh, netəmim rəhan tepət
kəmotagɨm, mɨnotapəs nətəu-pənən.

Pita təmən-iarəp məmə in tətahatətə e Iesu

67 Kən Iesu təmətapah o rəhan netəmim tuelef
məmə, "? Təhrol etəmat? ? Itəmat mɨn nakotən
məmə nakotagɨm kapəs io?"
68 Kən Saimon Pita təmən-ipən kəm in məmə,
"? Iərəmərə, itɨmat oekotuwɨn o pah? Ik əm un,
rəham əm nəghatən in tatos-ipən nəmegəhən itəm
namnun tɨkə.†
69 Kən itɨmat enotahatətə rəkɨs lam, kən itɨmat
enotɨtun rəkɨs məmə ik Etəm Asim rəha Uhgɨn."‡
70 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, "Itəmat u,
netəm tuelef rəhak. Io u, emɨtəpun itəmat, məto
itəmat kitiəh u ikɨn, in iərmɨs."§
71 In tatən Jutas, nətɨ Saimon Iskariot, məto-inu
in mɨn in etəm tuelef kit rəha Iesu, məto uarisɨg
ikɨn, in otəpanegəhan-in-pən in e nelmɨ rəhan
tɨkɨmɨr mɨn.*

---

§ **6:64:** Jon 2:25 * **6:65:** Jon 3:27; 6:44; 14:6 † **6:68:** Jon 6:63
‡ **6:69:** Mak 1:24; 8:27-30; Luk 4:34 § **6:70:** Jon 13:2,27 * **6:71:** Jon 17:12

7

Iesu təməghat ilat pian mɨn

1 Uarisɨg e natɨmnat mɨn u, Iesu təsolkeikeən məmə
otuwɨn latuənu mɨn e Jutia məmə otol rəhan wək
əh-ikɨn əh, məto-inun, netəm-iasol rəha netəm Ju-
tia kəmoatəte noa anion kit ron. Kən tɨtəlɨg muwɨn
latuənu mɨn e nɨtən Kalili.
2 Məto nian tɨnuəkɨr e nian rəha nolən lafet kit rəha
netəm Isrel, nərgɨn un, lafet rəha Nolən Makeen.*
3 Kən pia Iesu mɨn kəmotən-ipən kəm in məmə,
"Təwɨr məmə nakiet muwɨn əpəh Jutia, mə pəs
netəmim mɨn rəham əh-ikɨn əh, ilat kotəplan nat
pɨspɨs mɨn rəham itəm natol.
4 Məto-inu etəmim itəm tolkeike məmə netəmim
okotɨtun in, okol təsəhluaig-inən rəhan wək mɨn.
Okəmə natol natɨmnat mɨn u, uwɨn mol əp ik,
kən təwɨr agɨn məmə onəkol pəs netəmim mɨn e
nətueintən kotəplan."
5 Pian agɨn-əh mɨn pap, ilat mɨn kəsotahatətəən lan,
kən mol koatən nəhlan.†
6 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, "Nian
ətuatɨp rəhak təsuwamən əh,‡ məto itəmat, nian
mɨn rafin əm tətuatɨp otəmat.
7 Netəmim rəha nətueintən u, ilat okol
kəsotetəhauən itəmat, məto io, ilat kotetəhau
io,§ məto-inun io iatən-iarəp məmə rəhalat nolən
təsətuatɨpən.*
8 Itəmat onəkotuwɨn e lafet, məto io okol esuwɨn
paupənən e lafet əh məto-inun, nian ətuatɨp rəhak
təsuwamən əh."†

---

* **7:2:** lafet rəha Nolən Makeen: Əplan e tiksonari. † **7:5:** Sam 69:8; Mak 3:21 ‡ **7:6:** Mat 26:18; Jon 2:4; 7:30 § **7:7:** Jon 15:18-21 * **7:7:** Jon 3:19-20 † **7:8:** Jon 7:6

9 In təmatən nəghatən u, kən mətatɨg əpəh Kalili.

Iesu təmuwɨn mɨn e lafet rəha Nolən Makeen

10 Kən pia Iesu mɨn kəmotaupən motuwɨn e lafet
əh, uarisɨg un, Iesu təmuwɨn mɨn. Məto nian
təmuwɨn, in təmətan anion əm o netəmim məmə
okəsotehmən.
11 Kən e lafet əh, netəm-iasol rəha netəm
Jerusalem, koategəs-in in moatətapəh-in əpnapɨn
əm o netəmim məmə, "?Suah əpəh in hiə?"
12 Kən ikɨn əh, nɨmanin netəmim kəmotasiwɨn-
asiwɨn in. Ilat neen kotəmə, "In etəm wɨr kit," məto
neen kotəmə, "Kəpə, in tateiuə-in əm netəmim
əpəh."
13 Məto ilat koatəgin rəhalat netəm-iasol mɨn,‡
kən kit təməsən-iarəpən Iesu əpəh e nɨki netəmim
məmə netəmim okotəto.
14 Lafet əh, kəmol o wik apiəpiə kit, kən ilugɨn e
lafet u, Iesu in təmuwɨn əpəh e Nimə Rəha Uhgɨn,
matəgətun netəmim.
15 Kən netəm-iasol rəha netəm Isrel, narmɨlat
təmiwɨg pɨk, kən kotəmə, "?Suah u təmahrol mɨtun
natɨmnat mɨn u e Naoa Rəha Uhgɨn? Rəhatat kit
etəm-iasol təsəgətunən lan, ne."
16 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə,
"Nəghatən mɨn u itəm iatəgətun netəmim lan,
sənəmə rəhak əm. Ilat kotɨsɨ-pən e Tata Uhgɨn itəm
təmahl-ipa io ekuwa.
17 "Kən okəmə suah kit rəhan nətəlɨgən təskasɨk
məmə otol natɨmnat mɨn itəm Uhgɨn tolkeike, kən
in otɨtun məmə nəghatən mɨn u rəhak, ilat koatɨsɨ-
pən o Uhgɨn, sənəmə rəhak atɨp əm.

‡ **7:13:** Jon 9:22; 12:42-43; 19:38; 20:19

18 Etəmim itəm tatəghat-in atɨp əm rəhan
nepətən, in tətalkut atɨp əm ron, məmə otiuw
rəkɨs netəmim, kən kotos-ipər nərgɨn ron.§ Məto
etəmim itəm tolkeike məmə netəmim okotɨləs-ipər
nərgɨ etəm təmahl-ipən in tuwa, in etəmim rəha
nənən nɨpahrienən, in sənəmə etəm tateiuə.
19 Moses təmos-ipɨnə Lou kəm itəmat, məto
itəmat kitiəh ne təsol-wɨrən Lou əh ne. ?Itəmat
nakotəmə onəkotohamnu io o naka?”*

20 Kən nɨmanin netəmim kotəmə, “!Nəman! !
Narmɨn rat kit un tətatɨg lam! ?Pah təmə otoh ik
ne?”

21 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Io emol
wək kitiəh əm,† kən itəmat rafin, narmɨtəmat
tatiwɨg ron.
22 Məto itəmat mɨn nəkotol wək e Sapat, noatəhg-
ipən nɨsualkələh e nian əh, moatətəu-pən Lou
rəha Moses.‡ (Nɨpahrienən, sənəmə Moses ətuatɨp
in təmətuoun nolən əh, məto tɨpɨtəmat mɨn ilat
kəmotətuoun.)§
23 Məto nian rafin, itəmat noatəhg-ipən
nɨsualkələh e nian rəha Sapat moatol məmə

---

§ **7:18:** Jon 5:41; 8:50,54 * **7:19:** Netəm-iasol mɨn rəha netəm Isrel, kəmoategəs-in suatɨp o nohamnuən Iesu e Jon 5:18 ne 7:25. E Lou rəha Moses, Uhgɨn tatən-iəhau nohamnuən itəm (Eks 20:13).
† **7:21:** Jon 7:23; Jon 5:2-9 ‡ **7:22:** Lev 12:3 § **7:22:** Jen 17:9-14; 21:4

onasotətgəhlən Lou rəha Moses.* ?Kən təhrol
neməha tatol itəmat məto-inu io emol-wɨr agɨn
nɨpətɨ etəmim e nian rəha Sapat?†
24 Otapəs nakilən nolən rəhak u itəm nəmotəplan
əm e nɨganəmtɨtəmat, məto itəmat onəkotəkəike
motakil rəhak nolən e nətəlɨgən itəm tətuatɨp.”‡

Netəmim kəmoatəghat-in Kristo

25 Kən e nian əh, netəm Jerusalem neen kotəmə,
“?Təhrol əh? ?Suah u inu, netəm-iasol kotəmə
okotohamnu?§
26 Məto otəplan-tu. In tɨnatəgətun-arəp əm
netəmim əpəh e nɨganəmtɨ netəmim məto suah kit
təsəhaiən in ron. ?Təhrol okəm-naka netəm-iasol
mɨn kɨnotɨtun rəkɨs məmə in Kristo itəm Uhgɨn
təmən məmə otahl-ipa?
27 Məto kitat kotɨtun ikɨn suah u təmɨsɨ-pən ikɨn.
Məto nian Kristo in otuwa, okol suah kit təsɨtunən

---

* **7:23:** Netəm Isrel, nətəlɨgən rəhalat tol nəhlan. Okəmə lou kəiu, kən kioal pɨsɨn elau mɨn, okəmə natol kit matətgəhl kit, kən onakəkəike mɨtun məmə lou naka un in iahgin. Nat əpnapɨn məmə kəsegəhan-inən nolən wək e nian rəha Sapat, məto netəm Isrel ilat kɨnotən rəkɨs məmə nəhg-ipənən itəm, in iahgin e lou rəha Sapat. Tol nəhlan, okəmə okəhg-ipən suakəku kit e nian rəha Sapat, kən okəkəike kəhg-ipən e nian əh, kən sənəmə nolən rat. Iesu tatən məmə onasəkitunən itəm, in mɨn un in nətəu-pənən lou kit itəm in iahgin mɨn e lou rəha Sapat. † **7:23:** Jon 5:2-9; Mak 3:5; Luk 13:12-14; Luk 14:4-6 ‡ **7:24:** Aes 11:1-3; Jon 8:15 § **7:25:** Jon 7:1

ikɨn in tatɨsɨ-pən ikɨn.”*

28 Kən e nian əh, Iesu in tatəgətun netəmim e
Nimə Rəha Uhgɨn. Kən in təmagət əfəməh matən-
iarəp məmə, “Nɨkitəmat təht məmə nəkotɨtun io,
kən motɨtun mɨn ikɨn emɨsɨ-pən ikɨn, məto itəmat
nəkotəruru. Io, eməsuwamən e nətəlɨgən əm
rəhak. Uhgɨn təmahl-ipa io ekuwa. Kən Uhgɨn, in
nɨpahrienən. Itəmat nəkotəruru in,
29 məto io ekɨtun,† məto-inu io emɨsɨ-pən lan. Kən
in təmahl-ipa io ekuwa.”

30 O nat u, ilat kəmotolkeike məmə mopael mɨn
okotaskəlɨm Iesu, məto kit təməsea-pənən mek,
məto-inun təsolən əh nian rəhan.‡

31 Məto e nɨmanin netəmim ikɨn əh, ilat tepət
kəmotahatətə lan, kən motəmə, “Okəmə Kristo
tuwa, kən in okol təsolən nəmtətin tepət taprəkɨs-
in itəm suah u Iesu tatol.”§

Mopael mɨn rəha Nimə Rəha Uhgɨn kəmotuwa məmə okotaskəlɨm Iesu

32 Kən nian Farisi mɨn kəmotəto nɨmanin
netəmim kotasiwɨn-asiwɨn e Iesu nulan, ilat ne
pris asol mɨn kəmotahl-ipən mopael mɨn itəm
kotətul o Nimə Rəha Uhgɨn məmə okotaskəlɨm
Iesu.*

---

* **7:27:** Netəmim kotɨtun məmə Iesu tɨnepət əpəh e Nasaret, kən in rəhan u mama ne tata u Josep ne Meri (Mat 2:23; Jon 1:45; 6:42; 18:5). Netəm Isrel neen ilat kotɨtun məmə Kristo in otɨsɨ-pən əpəh taon Petlehem (Maeka 5:2; Mat 2:4-6), məto neen, nɨkilat təht məmə in otuwa əm, netəmim ilat okotəruru ikɨn in təmɨsɨ-pən ikɨn.

† **7:29:** Mat 11:27 ‡ **7:30:** Mat 26:18 § **7:31:** Jon 2:23; 4:48

* **7:32:** Jon 7:45-48

33 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Io
ekətatɨg nian təkuəkɨr əm kitat min itəmat, kən
uarisɨg, ekɨtəlɨg-pən mɨn o etəm təmahl-ipa io.
34 E nian u, itəmat onəpanotegəs-in io, məto okol
nəsotehmən io; məto-inu ikɨn əh, itəm oekuwɨn
ikɨn, okol itəmat nəsotuwamən ikɨn.”
35 Kən netəm-iasol mɨn rəha netəm Isrel
kɨnotətapəh-ətapəh olat mɨn məmə, “? In otuwɨn
hiə əh məmə kitat okəsotəplanən in? ? Otuwɨn o
noanol mɨn neen rəha netəm Isrel itəm kotatɨg
e nəptən pɨsɨn pɨsɨn mɨn ilat netəm Kris, məmə
otəgətun netəm Kris?
36 In tatən məmə e nian əh, kitat okotegəs-in in,
məto kəsotehmən in, məto-inun ikɨn əh in tatuwɨn
ikɨn, okol kitat kəsotuwɨnən ikɨn. ? Nəghatən u,
nɨpətɨn tatən naka?”

Nəhau itəm tatos-ipa nəmegəhən pahrien

37 Namnun nian rəha lafet əh, in iahgin taprəkɨs-
in nian mɨn neen rəha lafet. Kən e nian əh, Iesu
təmətul əpəh e nɨganəmtɨ netəmim magət əfəməh
məmə, “!Etəmim itəm tatoaoa, pəs in otuwa ron io,
mənim!† ‡
38 Etəmim itəm tətahatətə lak, in tahmen e
nəghatən rəha Naoa Rəha Uhgɨn u tatən nulan
məmə, ‘Nəhau itəm tatos-ipən nəmegəhən pahrien,
in otɨsɨ-pən e nɨkin, tahmen e nəmtɨ nəhau itəm
tɨtapuəl-apuəl matər mətaiu e nɨkin.’ ”§

---

† **7:37:** “Noaoaən” in nimaa nəghatən itəm tatəpsen-pən məmə kitat kotəkəike motos Uhgɨn tahmen e etəmim itəm tatoaoa təike mənɨm nəhau. “!Otuwa ron io, mənɨm!” in nimaa nəghatən itəm tatən məmə, “Ahatətə lak.” ‡ **7:37:** Aes 55:1; Jon 4:13-14; 6:35; Nol Əpən 22:17 § **7:38:** Jer 2:13; Aes 44:3; 55:1; 58:11; Sek 14:8-9; Jon 4:10-14; 6:35; Nol Əpən 7:17

39 Iesu təmən nəghatən u, matəghat-in Narmɨn
Rəha Uhgɨn u uarisɨg in otəpanos-ipən kəm netəm
mɨn u itəm kotahatətə lan.* Məto e nian əh, Narmɨn
Rəha Uhgɨn, təsuwamən əh e netəmim, məto-inu
kəsɨləs-ipərən əh Iesu.† ‡

Netəmim kəmotoor ilat mɨn o Iesu

40 Nian netəmim əh-ikɨn kəmotəto nəghatən u,
kən neen kotəmə, "Suah u, in ien rəha Uhgɨn u,
aupən kəmatəghat-in."
41 Məto neen mɨn ilat kotəmə, "Suah u, in Kristo
itəm Uhgɨn təmən məmə otahl-ipa."
Məto in pɨsɨn mɨn neen kotən məmə, "?Nɨkitəmat
təht məmə Kristo itəm Uhgɨn təmən məmə otahl-
ipa tɨtun nɨsɨ-pənən e netəm Kalili?§
42 Naoa Rəha Uhgɨn tatən məmə Kristo itəm
Uhgɨn təmən məmə otahl-ipa otəkəike masɨpən e
noanol rəha Tefɨt, e taon u Petlehem, imə Tefɨt
aupən."*
43 Tol nəhlan, kən nɨmanin netəmim mɨn u,
kəmotoor ilat mɨn o Iesu.
44 Kən neen kotəmə okotaskəlɨm in, məto etəmim
kit təməsea-pənən mek.

Netəm-iasol mɨn rəha netəm Isrel kəməsotahatətəən e Iesu

---

* **7:39:** Jon 1:33; Wək 2:17,33 † **7:39:** E naoa rəha Jon, nɨpətɨn rəha nɨləs-ipərən rəha Iesu, in nat kəiu. Kit u məmə, kəmɨləs-ipər Iesu e nɨg kəluau. Kən nat kit mɨn, katɨləs-ipər Iesu məto-inu təmɨmɨs, məmegəh mɨn e nɨmɨsən, muwɨn matɨg ilau Tata Uhgɨn əpəh e nego e neai. Kən ikɨn əh təmos nepətən əhag-əhag ətuatɨp rəhan. ‡ **7:39:** Jon 12:23; 13:31,32 § **7:41:** Jon 1:46 * **7:42:** 2 Saml 7:16; Sam 89:3-4; Maeka 5:2; Jer 23:5; Mat 2:1,22-23; Luk 2:4-7

45 Kən mopael mɨn kəmotɨtəlɨg motuwɨn o pris
asol mɨn ne Farisi mɨn, kən netəm-iasol mɨn əh
kəmotətapəh olat məmə, “?Təhrol nəsotɨləsən Iesu
motuwa?”

46 Kən mopael mɨn un kotən-ipən kəm ilat məmə,
“!Eməsotɨləsən məto-inun suah kit təsəghatən tah-
men e suah əh!”

47 Kən Farisi mɨn kəmotən-ipən kəm ilat məmə,
“?Tahro? ?In tɨneiuə-in mɨn itəmat?
48 ? Nəmotəplan rəkɨs rəhatat kit etəm-iasol o
Farisi kit təmatahatətə lan?
49 Məto netəm əpnapɨn mɨn, ilat kotəruru agɨn
Lou rəha Moses, tol nəhlan, Uhgɨn otərəkɨn ilat.”

50 Kən Nikotimas u in Farisi kit, in əh-ikɨn ilat
min. Suah u inu aupən təmuwɨn matəghat kəm
Iesu.† Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə,
51 “? Təhrol? ? Tətuatɨp e Lou rəhatat məmə
kitat okotən-iarəp nalpɨnən rəha etəmim itəm ki-
tat kəsotaupənən motɨtun wɨr, kənu, məsotehm
ətuatɨpən nat naka itəm in tatol?”

52 Kən ilat kəmotən-ipən kəm in məmə, “?Təhrol?
?Ik mɨn un ik etəm Kalili? Uwɨn-tu mafin mɨn Naoa
Rəha Uhgɨn. Ik onəkəplan məmə ien kit okol təsɨsɨ-
pənən Kalili.”

[E kopi oas mɨn neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, nəghatən u Jon 7:53—8:11 tɨkə.]

53 Kən netəmim kɨnotɨtəlɨg-pən mɨn motuwɨn
latuənu mɨn.

---

† **7:50:** Jon 3:1

8

1 Məto Iesu təmuwɨn əpəh e nɨtot u, nərgɨn un, Nɨtot
Rəha Nɨg U Olif.

Pətan itəm təmapɨl ilau iərman pɨsɨn u sənəmə rəhan iərman

2 Kəmən lawɨgin, laulaugɨn agɨn-əh, kən Iesu
təmɨtəlɨg-pən mɨn e Nimə Rəha Uhgɨn. Kən
netəmim tepət kəmotuwa, motuəfɨmɨn ilat mɨn
ron, kən Iesu təməpələh mɨnətuoun matəgətun
ilat.
3 Kən nəgətun mɨn rəha Lou ne Farisi mɨn
kəmotɨləs pətan kit motuwa ron. Kən motol in
tətul aupən e nɨganəmtɨlat. Pətan un, netəmim
kəmotəplan məmə in tətapɨl ilau iərman kit sənəmə
rəhan ətuatɨp iərman.
4 Kən ilat kəmotən-ipən kəm Iesu məmə,
"Iəgətun, pətan u netəmim kəmotəhtɨmɨs in məmə
in tətapɨl ilau iərman kit u, məto sənəmə rəhan
iərman ətuatɨp.
5 E Lou rəhatat, Moses təmələhəu nəghatən kit
tatən məmə, pətan tol nulan, kitat kotəkəike mo-
taht e kəpiel apɨn motahtɨmnu.* ?Məto ik, rəham
nətəlɨgən təhrol?"
6 Ilat kəmotətapəh nəhlan, məmə okotol noa eko-
eko, pəs ilat motəplan-pən nolən rat neen lan,
kən ilat kotɨtun nakilən nolən rəhan ron. Məto
Iesu təpnapɨn əm, moeg-oeg matəte nat e nɨsɨp e
noanelmɨn.
7 Ilat kəmoatətapəh-in nəghatən u kəm in,
moatuwɨn moatuwɨn, kən in tətul, kən mən-ipən
kəm ilat məmə, "Okəmə itəmat kit u ikɨn-u, in

* **8:5:** E Lou rəha Moses pətan ne iərman ilau kərən okəkəike kahtɨmnu ilau (Lev 20:10; Dut 22:22-24).

təsolən nolən rat nian kit ne, pəs in otaupən maht pətan u.”†
8 Kən in təmoeg-oeg mɨn, matəte nat e nɨsɨp e noanelmɨn.
9 Kən nian ilat kəmotəto nəghatən rəhan, kɨnotan kitiəh kitiəh, moatagɨm. Naguɨhl-aguɨhl mɨn kotaupən moatiet kitiəh kitiəh, motapəs əm Iesu ne pətan un.
10 Kən Iesu təməg-ətuatɨp mɨn mən-ipən kəm pətan un məmə, “? Pətan, netəm mɨn u kəmotahruwɨn? ?Kit təsuwamən məmə otən-iarəp rəham nalpɨnən?”
11 Kən pətan un təmən-ipən kəm in məmə, “Etəmiasol, ilat kotɨkə.”
Kən Iesu tən-ipən məmə, “Io mɨn, okol esəniarəpən rəham nalpɨnən. Məto atuwɨn, mol namnun e nolən rat mɨn.”‡

Iesu in nəhag-əhagən rəha netəmim e nətueintən

12 Kən Iesu təmatəghat mɨn kəm ilat, matən məmə, “Io u, io Nəhag-əhagən rəha netəmim u e nətueintən.§ Etəmim itəm tatətəu-pa io, okol in təsaliwəkən e napinəpən nian kit ne, məto in otos nəhag-əhagən e nəmegəhən rəhan.”*
13 Kən Farisi mɨn kəmotən-ipən kəm in motəmə, “!Ik nəkatən-iarəp ik nulan, məto suah kit təsolən rəham nəfɨgəmən, kən tol nəhlan, rəham nəghatən okol təsətulən!”†
14 Kən Iesu tən-ipən məmə, “Əwəh, nɨpahrienən məmə io atɨp əm iatən-iarəp io. Məto rəhak

† **8:7:** Dut 17:7; Rom 2:1,22 ‡ **8:11:** Jon 3:17; 5:14 § **8:12:** Esik 1:26-28; Jon 1:4-5; Hip 1:3 * **8:12:** Sam 27:1; 44:3; 119:105; Prov 6:23; Aes 49:6; 60:19-20; Mat 5:14; Nol Əpən 21:23-24 † **8:13:** Jon 5:31

nəghatən in tatətul əh, məto-inun, io ekɨtun ikɨn iatɨsɨ-pən ikɨn, kən mɨtun mɨn ikɨn iatuwɨn mɨn ikɨn,‡ məto itəmat nəkotəruru ikɨn iatuwɨn ikɨn, kən motəruru ikɨn iatɨsɨ-pən ikɨn.

15 Itəmat u, nakotakil nolən rəha etəmim e nətəlɨgən rəha etəmim əm. Məto io esakilən nolən rəha etəmim nəhlan.

16 Məto okəmə io, iakakil nolən rəha netəmim, oekol e nolən itəm tətuatɨp, məto-inu sənəmə ekakil e nətəlɨgən əm rəhak, məto itɨmlau Tata Uhgɨn itəm təmahl-ipa io, rəhatɨmlau nakilən in kitiəh əm.

17 E Lou rəhatəmat, kəməte məmə, okəmə etəmim kəiu, kətioal nəfɨgəmən o nəghatən kit, kən nəghatən u, in otatətul.§

18 Kən roiu əh, io iatən-iarəp io, məto rəhak Tata itəm in təmahl-ipa io iakuwa, in mɨn tatol nəfɨgəmən ron io.”*

19 Kən tol nəhlan, ilat kɨnotətapəh ron məmə, “? Məto rəham Tata in hiə?”

Kən in təmə, “Itəmat nəkotəruru io, kən itəmat nəkotəruru mɨn rəhak Tata. Okəmə itəmat nəkotɨtun io un, kən nəkotɨtun mɨn rəhak Tata.”†

20 Iesu təmən nəghatən u, nian in təməgətun netəmim əpəh e ikɨn kit itəm katələhəu-pən məni ikɨn e Nimə Rəha Uhgɨn. Məto suah kit təməsuwɨnən maskəlɨm in, məto-inun təsolən əh nian rəhan.

Iesu təmɨsɨ-pən ilɨs

21 Kən Iesu təmatən-ipən mɨn kəm ilat məmə, “Io ekagɨm tənin itəmat, kən itəmat onakoategəs-in io. Məto itəmat onəkotɨmɨs, kən təfagə rat u

‡ **8:14:** Jon 13:3; 16:28 § **8:17:** Dut 19:15 * **8:18:** Mak 1:10-11; Jon 1:33-34 † **8:19:** 1 Jon 2:23

rəhatəmat‡ otatɨg əh etəmat. Ikɨn əh iakatuwɨn ikɨn, okol itəmat nəsotuwamən ikɨn.”

22 Kən netəm Isrel, ilat kotəmə, “?Nəghatən əh
Iesu tatən məmə, ikɨn əh in tatuwɨn ikɨn, okol kitat
kəsotuwɨnən ikɨn, nɨpətɨn tatən naka? ?Okəm-naka
in otohamnu atɨp in, o?”

23 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə,
“Imatəmat u ikɨn-u, məto io, io imak əh ilɨs ikɨn əh,
kən emɨsɨ-pən ikɨn, meiuaiu-pa. Itəmat netəmim
rəha nətueintən u. Məto io, sənəmə etəm rəha
nətueintən u.§

24 Tol nəhlan, iatən-ipɨnə kəm itəmat məmə,
itəmat onəpanotɨmɨs e nolən rat mɨn rəhatəmat,
məto-inu okəmə itəmat nəsotahatətəən lak məmə
Io u inu,* kən itəmat onəkotɨmɨs, kən nolən rat mɨn
rəhatəmat okotatɨg agɨn-əh etəmat.”†

25 Kən ilat kəmotətapəh ron motəmə, “!Ei! ?Ik
pah un?”

Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Io ekah-
men əm məmə inun ematən kəm itəmat aupən,
mətoarus-pa u-roiu.

26 Natɨmnat tepət itəm ekɨtun nənən etəmat, kən
mɨtun nakilən nolən mɨn rəhatəmat ron, məto
etəmim itəm təmahl-ipa io, rəhan nəghatən in
nɨpahrienən əm. Io iatən-iarəp əm natɨmnat mɨn
itəm eməto ron, məmə netəmim rəha nətueintən
ilat okotəto.”

---

‡ **8:21:** Nian Iesu tatən “təfagə rat u,” okəm-naka in tatəghat-in təfagə rat itəm kəsotahatətəən lan (Jon 9:41). § **8:23:** Jon 3:31
* **8:24:** “Io u inu” - Əplan-tu futnot e Jon 4:26. † **8:24:** Roiu Iesu in təsəghat-in əmən nolən rat asol itəm kəsotahatətəən lan, məto tatəghat-in nolən rat mɨn rafin agɨn-əh itəm netəmim əh kəmotol.

27 Məto ilat kəsotɨtunən məmə Iesu in tatəghat-in
Tata Uhgɨn.
28 Tol nəhlan, in tən-ipən kəm ilat məmə, “Nian
nəmotɨləs-ipər rəkɨs Netɨ Etəmim un,‡ nəpanotɨtun
məmə Io u inu.§ Kən onəpanotɨtun mɨn məmə
esol atɨpən nat kit e rəhak əm nətəlɨgən. Iatən əm
natɨmnat itəm Tata Uhgɨn təməgətun io lan.*
29 Etəm təmahl-ipa io ekuwa, in tətatɨg itɨmlau
min. In təsapəsən io ekan pɨsɨn,† məto-inu, nian
rafin, iatol natɨmnat mɨn itəm nɨkin tagien ron.”‡
30 Nian Iesu təmatən nəghatən mɨn əh, netəmim
tepət kəmotən nɨpahrienən lan.

Noanol rəha Epraham

31 Kən Iesu təmən-ipən kəm netəm Isrel mɨn
itəm kəmotən nɨpahrienən lan məmə, “Okəmə
nakotaskəlɨm əskasɨk nəghatən mɨn u rəhak, itəm
iatən-ipɨnə kəm itəmat, itəmat ətuatɨp un, rəhak
netəmim mɨn.§
32 Kən itəmat onəkotɨtun nɨpahrienən, kən
nɨpahrienən u, otɨkɨs itəmat məmə nakəsotuwa-
mɨnən kol slef.”*
33 Kən ilat kəmotən-ipən kəm in məmə, “Itɨmat u
noanol mɨn rəha Epraham,† itɨmat u esotol agɨn-
əhən slef‡ mɨn rəha suah kit. ? Təhrol nəmən
nəghatən u məmə, ‘Nɨpahrienən otɨkɨs itəmat,
nakotapiə.’?”
34 Kən Iesu tən-ipən kəm ilat məmə,
“Nɨpahrienən agɨn u iatən-ipɨnə kəm itəmat,

---

‡ **8:28:** Jon 3:14; 12:32-33 § **8:28:** “Io u inu” - Əplan-tu futnot e Jon 4:26. * **8:28:** Jon 14:24 † **8:29:** Jon 16:32 ‡ **8:29:** Jon 4:34; 5:30; 6:38 § **8:31:** 2 Jon 1:9 * **8:32:** Rom 8:2; 2 Korin 3:17; Kal 5:1 † **8:33:** Luk 3:8 ‡ **8:33:** slef: Əplan e tiksonari.

netəmim itəm koatol nolən rat, kən nolən rat
u, in tatərəmərə elat, kən mətaskəlɨm ilat matol ilat
koatuwa rəhan slef mɨn.§
35 Kən slef, rəhan etəm-iasol təsegəhan-inən
məmə otatɨg e nimə rəhan.* Məto iərəmerə
tategəhan-in məmə nətɨn otətatɨg e nimə rəhan
nian rafin matuwɨn matuwɨn namnun tɨkə.
36 !Tol nəhlan, okəmə Nəti Uhgɨn tatɨkɨs itəmat,
kən tatɨkɨs agɨn pahrien itəmat, kən itəmat
nakəsotuwa-mɨnən kol slef!
37 Ekɨtun məmə itəmat noanol mɨn rəha
Epraham, məto noategəs-in suatɨp məmə
onəkotohamnu io, məto-inu nəsotolkeikeən məmə
onəkotətəlɨg-in rəhak nəghatən.†
38 Io iatən natɨmnat mɨn un, itəm eməplan rəhak
Tata təmol. Məto itəmat noatol natɨmnat mɨn u
itəm rəhatəmat əm tata təmən kəm itəmat."
39 Kən ilat kəmotən-ipən kəm in məmə, "Məto
tata rəhatɨmat, in Epraham."
Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, "Okəmə
itəmat noanol ətuatɨp mɨn rəha Epraham, kən
itəmat onəkotos rəhan nolən mɨn, tahmen lan
təmatol aupən. Məto itəmat sənəmə noanol ətuatɨp
rəhan.‡
40 Io iatən-iarəp nəghatən pahrien kəm itəmat
itəm iakatəto o Uhgɨn, məto itəmat nakotən məmə
onəkotohamnu io. ?Nɨkitəmat təht məmə nolən
rəha Epraham tol nəhlan?
41 Itəmat nakotətəu-pən əm nolən rəha tata
rəhatəmat əm."
Kən ilat kəmotən-ipən kəm in məmə, "Itɨmat
u sənəmə nɨsualkələh lapɨn. Uhgɨn əm in Tata

§ **8:34:** Rom 6:12-23; 1 Jon 3:8-9 * **8:35:** Kal 4:30 † **8:37:** Jer 9:25-26; 1 Jon 3:10 ‡ **8:39:** Rom 2:28-29; 9:7-9

rəhatɨmat.”

Nenətɨ Setan

42 Kən Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Okəmə
Uhgɨn pahrien in Tata rəhatəmat, kən itəmat
onəkotolkeike io, məto-inu io emɨsɨ-pən lan, muwa
ikɨn-u.§ Məto in sənəmə rəhatəmat Tata. Io es-
uwamən ikɨn-u e rəhak atɨp əm nətəlɨgən, emuwa
məto-inu in təmahl-ipa io.
43 ?Məto təhrol nakəsotɨtunən nɨpətɨ nəghatən
rəhak? !Məto-inun nəsotolkeike agɨn-əhən məmə
onəkotəto rəhak nəghatən!
44 Itəmat, rəhatəmat nolən tahmen əm e nolən
rəha tata rəhatəmat, Setan. Kən nian rafin itəmat
nakotolkeike nolən noan.* Nolən rəhan itəm
təmatol e nətuounən,† tatol əh, in etəmim rəha
nohamnuən itəm. In tatetəhau nɨpahrienən, məto-
inu nɨpahrienən tɨkə lan. Nian in tateiuə, in tatol
əm rəhan nolən, məto-inu in etəmim rəha neiuəən,
kən in tata rəha neiuə mɨn.
45 Məto io iatən nɨpahrienən əm kəm itəmat,
kən tol nəhlan, itəmat nəsotahatətəən e rəhak
nəghatən.
46 ?Təhrol? ?Itəmat kit u ikɨn-u tɨtun nəgətunən
məmə io emol nolən rat kit? ?Okəmə io ekatən
əm nəghatən pahrien mɨn, kən təhrol itəmat
nəsotahatətəən lak?
47 Etəmim rəha Uhgɨn, in tatətəlɨg-in nəghatən
rəha Uhgɨn, məto itəmat sənəmə netəmim rəha

§ **8:42:** 1 Jon 5:1 * **8:44:** 1 Jon 3:8 † **8:44:** E naoa rəha Jen 3:4, kotəplan məmə Setan təmaupən meiuə e nətuounən. In təmən-ipən kəm If, məmə, “Ik onəkol nəsɨmɨs agɨn-əhən.” Məto Setan təmatəghat nəhlan, məuhlin nəghatən itəm Uhgɨn təmən e Jen 2:17.

Uhgɨn. Tol nəhlan, nəsotətəlɨg-inən nəghatən rəha Uhgɨn.”

Iesu ne Epraham

48 Kən netəm Isrel kəmotəhai Iesu motəmə, “!Nəman! !Itɨmat enotəplan ətuatɨp ik! Ik etəm Sameria kit. !Ik, narmɨn rat kit tətatɨg lam!”
49 Məto Iesu təmə, “Narmɨn rat tɨkə lak, məto io iatɨləs-ipər nərgɨ rəhak Tata, kən məto itəmat, nakotərəkɨn nərgək.
50 Io esalkutən o rəhak nərɨg asol, məto suah kit in tətalkut ron io. Kən in otəpanakil netəmim rafin.
51 Nɨpahrienən agɨn u iatən-ipɨnə kəm itəmat məmə, etəmim itəm tatol nəwiak, okol in təsɨmɨsən nian kit ne.”‡
52 Kən netəm mɨn un kotən-ipən kəm in məmə, “!Roiu enotɨtun məmə narmɨn rat kit tətatɨg lam! Epraham təmɨmɨs, kən ien mɨn kəmotɨmɨs mɨn, məto ik nakatən məmə, etəmim itəm tatol nəwiam, in okol təsɨmɨsən nian kit. ?Nəghatən naka u?
53 ?Ik nakaprəkɨs-in Epraham u tɨpɨtɨmat tɨnəmɨmɨs rəkɨs? ?Kən ne ien mɨn u kəmotɨmɨs? ?Ik nakəmə ik etəmim naka?”§
54 Kən Iesu tən-ipən məmə, “Okəmə io əm iatɨləs-ipər atɨp io, kən rəhak nɨsiaiiən in nat əpnapɨn əm. Məto rəhak Tata u itəmat nakoatən məmə in Uhgɨn rəhatəmat, inun in tatɨləs-ipər io matos-ipən nɨsiaiiən kəm io.
55 Itəmat nəkotəruru in, məto io ekɨtun. Okəmə ekən məmə ekəruru in, kən in otol io məmə io etəmim rəha neiuəən, tahmen əm etəmat. Məto io ekɨtun in, kən io matol nəwian.

---

‡ **8:51:** Jon 11:26 § **8:53:** Jon 4:12

56 Tɨpɨtəmat u Epraham, nɨkin təmagien pɨk
məmə in otəpanəplan nian rəhak otuwa. Kən nian
in təmɨtun məmə rəhak nian otəkəike muwa, kən
nɨkin təmagien təmagien.”
57 Kən netəm mɨn u kəmotəhai motəmə, “!
Nəman! !Ik nəsosən əh nup fifti ne! ?Nəmahrol
məplan Epraham?”*
58 Kən Iesu təmə, “Nɨpahrienən agɨn u iatən-ipɨnə
kəm itəmat məmə, nian Epraham təməsaiirən əh,
məto Io Etatɨg.”† ‡
59 Kən əmun, ilat kəmotəmɨk kəpiel apɨn, motəmə
okotaht Iesu lan;§ məto Iesu təməhluaig, kən miet
e Nimə Rəha Uhgɨn, mɨnatuwɨn.

9

Iesu təmol-wɨr nɨganəmtɨ suah kit

1 Kən nian kit, Iesu təmaliwək mətan, kən məplan
suah kit. Nian təmaiir, məto nɨganəmtɨn təpɨs.
2 Kən netəmim mɨn rəha Iesu kəmotən-ipən kəm in
məmə, “Iəgətun, suah u təmaiir məto nɨganəmtɨn
təpɨs. ?O naka? ?O nolən rat rəhan, o nolən rat rəha
tata ne mama rəhan?”*
3 Məto Iesu təmə, “Nɨganəmtɨ suah u təmərat,
məto sənəmə e nolən rat rəhan, o e nolən rat rəha
tata ne mama rəhan. Məto, nɨganəmtɨ suah u
təməpɨs nəhlan məmə Uhgɨn otəgətun rəhan wək e
nəmegəhən rəhan.†

---

* **8:57:** Epraham təmɨmɨs mɨnos rəkɨs nup tu-taosan, uarisɨg Iesu təpanaiir-pa. † **8:58:** Nian Iesu təmən mɨn məmə, “Io Etatɨg,” tatos nərgɨ Uhgɨn (Eks 3:14). Tol nəhlan, tahmen-pən əm məmə in təmən məmə in Uhgɨn ətuatɨp. ‡ **8:58:** Jon 1:1; 17:5; 17:24 § **8:59:** Lev 24:16 * **9:2:** Luk 13:2-3 † **9:3:** Jon 11:4

4 Nian tatian əh,‡ kitat kotəkəike kol wək rəha
Uhgɨn, itəm təmahl-ipa io ekuwa. Nian lapɨn
otəpanuwa, kən etəmim in təruru nolən wək.§
5 Nian io etatɨg əh e nətueintən u, io Nəhag-
əhagən rəha netəmim e nətueintən.”*
6 Nian Iesu təmən rəkɨs nəghatən əh, təmagəh
nɨsɨp, kən mol nəmɨt əkəku lan, kən mos nəmɨt un,
mol-pən e nɨganəmtɨ suah un.
7 Kən Iesu mən-ipən kəm in məmə, “Onəkuwɨn
e noan nəhau Saeloam, kən mau nɨganəmtɨm.”
(Nərgɨn u Sailom, nɨpətɨn təmə, “Kəmahl-ipən”).
Kən suah un təmuwɨn, mau nɨganəmtɨn. Nian
təmɨtəlɨg-pa, məto nɨganəmtɨn tɨnəwɨr, kən
tɨnatehm nat.†
8 Kən netəmim iman ikɨn, ne netəm mɨn u itəm
kotɨtun in, məmə in etəmim kit nian rafin tateasiə
o məni o netəmim, ilat narmɨlat təmiwɨg pɨk ron.
Kən kɨnotətapəh-ətapəh olat mɨn məmə, “! Ei! !
Otəplan-tu! ? Suah u inu, nian rafin tatəpələh
mateasiə o məni o netəmim?”
9 Kən netəmim neen koatəmə, “Əwəh, in əh.”
Kən məto neen kotəmə, “Kəpə. Tahmen əm lan,
məto sənəmə in.”
Məto suah un təmə, “!Io u inu!”
10 Kən ilat kəmotətapəh ron məmə, “?
Nɨganəmtɨm təmahrol məwɨr?”
11 Kən in təmə, “Suah u, nərgɨn u Iesu, in təmol
nəmɨt neen kən mol-pən e nɨganəmtək, kən mən
məmə, ‘Uwɨn əpəh Saeloam, mau nɨganəmtɨm.’

‡ **9:4:** Nian Iesu tatən məmə, “Nian tatian əh,” nagəhatən u tatəpsen-pən rəhan nəmegəhən, məto-inu in Nəhag-əhagən (ves 5). Məto lapɨn tatəpsen-pən rəhan nɨmɨsən. § **9:4:** Jon 12:35-36
* **9:5:** Jon 1:4 † **9:7:** Aes 35:5

Kən əmun, emuwɨn. Nian emau nɨganəmtək, məto
nɨganəmtək tɨnəwɨr, enatehm nat."
12 Kən ilat kəmotətapəh ron məmə, "?Məto suah
un tətatɨg hiə?"
Kən in təmə, "Io ekəruru."
13 Kən netəmim kəmotɨləs suah u itəm
nɨganəmtɨn təməpɨs aupən, motuwɨn kəm Farisi
mɨn.
14 Nian u, itəm Iesu təmol-pən nəmɨt e nɨganəmtɨ
suah kit lan təwɨr, in nian rəha Sapat.
15 Kən Farisi mɨn kəmotətapəh ron məmə, "?
Nəmahrol nɨganəmtɨm təwɨr?" Kən suah un
təmən-ipən kəm ilat məmə, "Iesu təmol-pən
nəmɨt e nɨganəmtək, kən ekuwɨn mau rəkɨs, kən
nɨganəmtək təwɨr, iatəplan nat."
16 Kən Farisi mɨn neen kəmotən-ipən məmə,
"Suah un təsɨsɨ-pənən o Uhgɨn, məto-inun, in
təsətəu-pənən Lou rəha Sapat."
Məto Farisi mɨn neen mɨn kotəmə, "?Məto tahro?
Suah əh sənəmə in iol təfagə rat. Iol təfagə
rat təruru nolən nəmtətin kit nulan." Kən ilat
kəmotoor ilat mɨn o nəghatən u.
17 Kən ilat kəmotətapəh mɨn ron məmə, "?Suah
əh təmol-wɨr nɨganəmtɨm, kən nɨkim təht məmə in
etəmim naka?" Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə,
"In ien kit."
18 Məto netəm-iasol rəha netəm Isrel kəsotənən
nɨpahrienən lan məmə suah u aupən nɨganəmtɨn
təməpɨs, məto roiu əh, tɨnətaiir. Tol nəhlan, ilat
kəmotaun-in-pən rəhan tata ne mama kueia,
19 kən kəmotətapəh olau məmə, "? Təhrol? ?
Nətɨtəmlau u suah u? ?Itəmlau onakuən-tu məmə
nian in təmaiir-pa, kən nɨganəmtɨn təpɨs? ?Okəmə
nɨpahrienən, kən nɨganəmtɨn təmahrol məwɨr?"

20 Kən rəhan mama ne tata kuəmə, “Itɨmlau
ekiatun məmə nətɨtɨmlau əh, kən itɨmlau ekiatun
məmə təmaiir-pa, nɨganəmtɨn təpɨs.
21 Məto itɨmlau ekuəruru məmə, roiu əh,
kəmahrol nɨganəmtɨn taiir. Kən itɨmlau ekuəruru
mɨn məmə etəmim pah təmol nɨganəmtɨn təwɨr.
Təwɨr məmə itəmat nakotətapəh ron. In tɨnepət
rəkɨs, in tɨtun nənən natɨmnat mɨn rafin kəm
itəmat.”
22 Rəhan tata ne mama, kəmuən nəhlan, məto-
inu ilau katuəgin netəm-iasol mɨn rəha Isrel,
məto-inu ilat kɨnotələhəu rəkɨs nəghatən kit məmə,
etəmim itəm tatən-iarəp məmə Iesu in Kristo itəm
Uhgɨn təmən məmə otahl-ipa, kən ilat okotahl-
iarəp in e nimə rəha nuəfɨmɨnən.
23 Tol nəhlan, rəhan tata ne mama, ilau kəmuən
məmə, “In tɨnepət rəkɨs, təwɨr məmə itəmat
nakotətapəh ron, pəs in tən.”
24 O nat u, ilat kəmotaun-in-pən mɨn suah
un itəm nɨganəmtɨn təməpɨs aupən, məmə otuwa
mətul aupən e nɨganəmtɨlat. Kən kəmotəhai motən
məmə, “Ən nɨpahrienən kən ləs-ipər nərgɨ Uhgɨn.
Itɨmat ekotɨtun məmə suah u, in iol təfagə rat.”
25 Məto suah u təmə, “Io ekəruru məmə suah u in
iol təfagə rat, o kəp. Nat kitiəh əm itəm io ekɨtun.
Aupən nɨganəmtək təməpɨs, məto roiu enataiir.”
26 Kən ilat kɨnotətapəh mɨn ron məmə, “?
Təmahrol ik? ? Təmahrol mol-wɨr ik, kən
nɨganəmtɨm təwɨr?”
27 Məto in təmə, “Enəmən-ipɨnə rəkɨs kəm itəmat,
məto itəmat nəsotətəlɨg-inən io. ?Təhrol nakotəmə
iakən mɨn? ? Itəmat mɨn nakotəmə rəhan u
itəmat?”

28 Kən ilat kəmotəhai in motən rat, motəmə, “!Ah!
!Ik u rəhan etəmim! !Məto itɨmat u, netəmim rəha
Moses!‡
29 Itɨmat ekotɨtun wɨr məmə Uhgɨn təmatəghat
kəm Moses, məto suah un, ekotəruru məmə təmɨsɨ-
pən hiə.”§
30 Kən suah apon təmə, “! Nəman! ! Narmək
təmiwɨg pɨk! ! Suah u in təmol-wɨr nɨganəmtək,
məto itəmat nəkotəruru ikɨn təmɨsɨ-pən ikɨn!
31 Kitat kotɨtun məmə Uhgɨn təsətəlɨg-inən netəm
koatol nolən rat. !Məto etəm tatɨsiai-in Uhgɨn, kən
matol nəwian, Uhgɨn tatətəlɨg-in!*
32 E nətuounən nian, mətoarus-pa u-roiu,
kəsətoən əh suah kit məmə təmol-wɨr iganəmtɨn
əpɨs kit itəm təmaiir-pa tol mihin, məto nɨganəmtɨn
tɨnəwɨr.
33 Okəmə suah u təməsɨsɨ-pənən o Uhgɨn, okol
təsol agɨn-əh nat kit. Məto tətuatɨp əm məmə in
tatɨsɨ-pən o Uhgɨn.”†
34 Kən ilat kəmotəhai mɨn motəmə, “!Nəman! Ik
etəmim rəha nolən rat nian rafin əm, tətuoun e
nian nəmaiir-pa mətoarus-pa u-roiu. ? Nakahrol
məmə nakəgətun itɨmat?” Kən ilat kəmotahl-iarəp
in e nimə rəha nuəfɨmɨnən.‡

---

‡ **9:28:** Jon 5:45 § **9:29:** Netəm-iasol rəha netəm Isrel, təməwɨr məmə ilat okotɨtun məmə Iesu təmɨsɨ-pən o Uhgɨn, məto-inu Uhgɨn əm tɨtun nol-wɨrən nɨganəmtɨn əpɨs. Məsɨn mɨn un, Naoa Rəha Uhgɨn tatən məmə nian Kristo itəm Uhgɨn təmən məmə otahl-ipa tuwa, kən in otol-wɨr nɨganəmtɨn əpɨs mɨn okotəwɨr (Aes 29:18, 35:5, 42:7). Məto, netəm-iasol rəha netəm Isrel, nɨganəmtɨlat təpɨs o natɨmnat mɨn rəha Uhgɨn, kən kotapəs nətəu-pənən Iesu. * **9:31:** Sam 66:16-20; Prov 15:29; Aes 1:15; 59:2 † **9:33:** Jon 3:2 ‡ **9:34:** Jon 9:2; Aes 66:5

Nətəlɨgən rəha Farisi mɨn, tahmen e etəm nɨganəmtɨn təpɨs

35 Kən Iesu təmətо nəghatən məmə kəmahl-iarəp
suah u e nimə rəha nuəfɨmɨnən, kən in təmuwɨn
məplan, kən tətapəh ron məmə, "? Təhrol? ? Ik
nəkatahatətə e Nətɨ Etəmim?"
36 Kən suah un təmə, "?Etəm-iasol, etəmim un in
pah? !Awi! Ən-ipa-tu kəm io, pəs io ekahatətə lan."§
37 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, "Roiu əh, ik
nɨnehm rəkɨs in. Suah u, mə inu io, iatəghat kəm
ik u-roiu."*
38 Kən suah un tən-ipən kəm Iesu məmə,
"Iərəmərə, io enatahatətə lam." Kən in təmɨsin-
pən nulɨn ron, kən matəfak kəm in.†
39 Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, "Io emuwa
e nətueintən u məmə ekakil netəmim motoor
ilat, kən tol nəhlan, netəm nɨganəmtɨlat təməpɨs,
okotehm nat, kən netəm mɨn u koatehm nat,
nɨganəmtɨlat otəpɨs."‡
40 Kən Farisi mɨn neen əh-ikɨn, kəmotəto
nəghatən lan, kən kotən-ipən kəm in məmə, "?
Təhrol? ? Ik nakatən məmə nɨganəmtɨtɨmat mɨn
təpɨs?"§
41 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, "Okəmə
nɨganəmtɨtəmat təpɨs, oesənən məmə itəmat
nəkotəkəike motos nalpɨnən o təfagə rat mɨn
rəhatəmat. Məto itəmat nakotəmə nɨganəmtɨtəmat
təwɨr, nakotehm nat, kən tol nəhlan, təfagə rat mɨn
rəhatəmat tətatɨg əh etəmat."*

---

§ **9:36:** Rom 10:14 * **9:37:** Jon 4:26 † **9:38:** Mat 28:9 ‡ **9:39:** Aes 6:10; Mak 4:12; Luk 4:18 § **9:40:** Rom 2:19 * **9:41:** Jon 15:22,24; Hip 10:28-31

10

Iesu təmuəh nimaa nəghatən e etəmim rəha nehmən sipsip

1 Kən tən məmə, “Nɨpahrienən agɨn u iatən
kəm itəmat məmə, etəmim itəm tatuwɨn imə
e noanɨkulu rəha sipsip, təsuwɨn-pənən e ket,
məto in tətaiu əm lan kən matiwɨgego in məmə
otuwɨn imə e noanɨkulu rəha sipsip,* in iakləh ne
iohamnu itəm kit.† 2 Məto etəmim itəm tatuwɨn-
pən e ket, in etəm tatehm sipsip.‡
3 Etəmim itəm tatətul e ket, nian rafin in taterəh e
ket o suah u, kən sipsip mɨn kotɨtun nəwian. Nian
rafin in tətaun-in nərgɨ sipsip mɨn kitiəh kitiəh, kən
in matit ilat moatiet.
4 Nian in tatit rəhan mɨn rafin sipsip moatiet e
noanɨkulu, in tətaupən-in ilat, kən sipsip mɨn koat-
uarisɨg-in, məto-inu kotɨtun nəwian.
5 Məto ilat kəsotətəu-pənən suah kit u itəm
kotəruru, ilat okotəkəike kagɨm kapəs, məto-inu
ilat kotəruru nəwian.”
6 Iesu təmuəh nimaa nəghatən u, məto ilat
kotəruru nɨpətɨn məmə tatən naka.

Iesu in etəmim ətuatɨp rəha nehmən sipsip

7 Tol nəhlan, kən Iesu təmən-ipən mɨn kəm
ilat məmə, “Nɨpahrienən agɨn u iatən kəm itəmat

---

* **10:1:** Noanɨkulu rəha sipsip un, tahmen e ikɨn kit itəm katəhg-ipən sipsip mɨn ikɨn nian rafin lapɨn, məmə ilat okotatɨg wɨr o kuri iarupɨn mɨn ne laion mɨn. † **10:1:** Jon 10:8,10 ‡ **10:2:** E ves mɨn u 1-5, ket ne etəm tatehm sipsip, ilau kərən katuəpsen-pən Iesu, kənu iakləh mɨn koatəpsen-pən netəm-iasol mɨn rəha netəm Isrel. Kənu sipsip mɨn koatəpsen-pən netəmim mɨn rəha Uhgɨn.

məmə, io u, io Ket rəha sipsip mɨn itəm koatuwɨn-
pən ikɨn.§
8 Netəm mɨn u itəm kotaupən-in io, ilat rafin
netəmim rəha nakləhən əm ne nohamnuən itəm.*
Məto sipsip mɨn kol kəsotətəlɨg-inən ilat.
9 Io un, io Ket u. Etəm tatuwa-pa io ikɨn, məmə
otuwɨn imə, in otos nəmegəhən. In otuwa imə,
miet muwɨn ihluə e io, kən mos manuwɨhl wɨr itəm
tamiəmɨtə lan.†
10 Məto iakləh, in tatuwa əm o nat kitiəh əm.
In tatuwa məmə otakləh kən mohamnu itəm,
kən mərəkɨn-ərəkɨn natɨmnat rafin. Məto io,
emuwa məmə iakol suatɨp o nosən nəmegəhən,‡
kən nəmegəhən u, in tərioah wɨr e nəwɨrən rafin.
11 “Io u, Etəmim rəha Nehm Wɨrən Sipsip Mɨn.§
Etəm wɨr un, itəm tatehm wɨr sipsip mɨn, in nɨkin
tagien əm məmə otos-ipən nəmegəhən rəhan o sip-
sip mɨn.*
12 Məto etəmim un itəm katətou məmə in
otatehm sipsip mɨn, in sənəmə etəm ətuatɨp rəha
nehmən sipsip. Sənəmə in rəhan əh sipsip mɨn.
Kən okəmə tarəplan kuri iarupɨn kit tatuwa məmə
otus ilat, kən in otaiu mapəs ilat. Kən kuri iarupɨn
u, tuwɨn mus sipsip mɨn neen, kən məhgatit ilat
kotagɨm kitiəh kitiəh.
13 Etəm nəhlan, in otagɨm məto-inun katətou əm
in o nehmən sipsip mɨn, məto e nɨkin, in təsolən nat
agɨn e sipsip mɨn.

---

§ **10:7:** Jon 1:51; 14:6 * **10:8:** Jer 12:1; Esik 34:2 † **10:9:** Sam 118:20,22-24 ‡ **10:10:** Jon 1:4; 3:15-16; 5:40; 20:31 § **10:11:** Sam 23:1; Aes 40:11; Esik 34; Maeka 5:2,4; Mat 2:6; Mak 6:34; 1 Pita 2:25; 5:2-4; Nol Əpən 7:17; Jon 15:13; 1 Jon 3:16 * **10:11:** Hip 13:20

14-15 “Io u inu, io Etəmim rəha Nehm Wɨrən
Sipsip Mɨn. Tata Uhgɨn in tɨtun io, kən io ekɨtun in,†
kən e nolən kitiəh əm, io ekɨtun rəhak sipsip mɨn,
kən rəhak sipsip mɨn ilat kotɨtun io. Io nɨkik tagien
əm, məmə oekɨmɨs o nosmegəhən ilat.
16 Kənu rəhak mɨn neen əpəh ikɨn sipsip mɨn,
itəm kəsotatɨgən e noanɨkulu u, məto io ekəkəike
mit mɨn ilat kotuwa. Ilat mɨn, okəpanotɨtun nətoən
nəwiak. Kənu sipsip mɨn u ilat rafin u, okotuwa
motuəfɨmɨn əm ilat mɨn motol kitiəh. Kən etəmim
kitiəh əm, in otatehm ilat.‡ §
17 “Rəhak Tata in tolkeike pɨk io, məto-inu nɨkik
tagien əm məmə oekos-ipən rəhak nəmegəhən
o netəmim, məmə uarisɨg lan, io ekos mɨn
nəmegəhən rəhak.*
18 Etəmim kit tɨkə məmə otos-irəkɨs nəmegəhən
rəhak, məto io atɨp əm ekos-ipən rəhak nəmegəhən
məto-inun io əm iakolkeike mihin. Io atɨp əm iatos
nepətən məmə ekəhlman rəhak nəmegəhən, kən
io atɨp əm matos mɨn nepətən məmə ekaskəlɨm
mɨn rəhak nəmegəhən. Nat u inu, itəm rəhak Tata
təmən-ipa kəm io məmə ekəkəike mol mihin.”†
19 Kən netəm Isrel u, ilat kəmotoor mɨn ilat mɨn
o nəghatən mɨn u.

---

† **10:14-15:** Mat 11:27 ‡ **10:16:** Ves 16 u, in tatɨtəlɨg-pən e ves mɨn 1-5. Ikɨn əh, noanɨkulu rəha sipsip tatəgətun netəm Isrel. Iesu tətaun-in ilat məmə rəhan mɨn. Sipsip mɨn itəm kotatɨg əh e noanɨkulu əh, ilat u, netəm Isrel itəm kəsotahatətəən e Iesu. Sipsip mɨn itəm Iesu tatən məmə ilat kəsotatɨgən e noanɨkulu u, ilat Iaihluə mɨn. Nian in otaun-in ilat, kən ilat mɨn okotətəlɨg-in nəwian, kən ilat rafin okotuwa kol kitiəh, kən etəmim kitiəh əm, inu Iesu, in otatehm wɨr ilat. § **10:16:** Aes 56:8; Jon 11:52; Wək 10:34,35; Rom 1:16; Efes 3:6 * **10:17:** Aes 53:12 † **10:18:** Mat 26:53-54; Fil 2:8; Hip 5:8

20 Ilat tepət kotən məmə, “!Suah u narmɨn rat kit
tətatɨg lan! !Rəhn-kapə tətalməl! ?Təhrol itəmat
nakoatətəlɨg-in?”
21 Məto neen mɨn, ilat koatən məmə, “Nəghatən
u, sənəmə nəghatən rəha etəm narmɨn rat tətatɨg
lan. ?Nɨkitəmat təht məmə, narmɨn rat tɨtun nol-
wɨrən iganəmtɨn əpɨs, təwɨr mɨn?”‡

*Netəmim kəmoatetəhau Iesu, məto-inu in təmən
məmə in Nətɨ Uhgɨn*

22 Tɨnuwa e nian rəha netəm Isrel itəm koatol
lafet kit lan Jerusalem. Nərgɨ lafet u, in lafet rəha
Nol-Wɨrən Mɨn Nimə Rəha Uhgɨn.§
23 In əh e nian rəha nətəpən. Kən Iesu
təmətaliwək e feranta e Nimə Rəha Uhgɨn, nərgɨn
u, Feranta Rəha Kig Solomon.
24 Kən netəm Isrel neen kəmotuwa motətul,
motɨtəlau in. Kəmotən-ipən kəm in məmə, “?
Onəghan kən ik nəpanol itɨmat ekotɨtun ik? Okəmə
ik Kristo pahrien itəm Uhgɨn təmən məmə otahl-
ipa, nakən-ipa wɨr kəm itɨmat.”*
25 Kən Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Io
enəmən-ipɨnə rəkɨs kəm itəmat,† məto itəmat
nəsotahatətəən lak. Nəmtətin mɨn u itəm iatol e
nərgɨ rəhak Tata, ilat koatol nəfɨgəmən e nəghatən
rəhak,‡
26 məto itəmat nəsotahatətəən lak, məto-inun
itəmat sənəmə rəhak mɨn sipsip mɨn.§

---

‡ **10:21:** Eks 4:11 § **10:22:** Lafet əh koatol nɨkilat tatuəh nian kit aupən. Tɨpɨlat mɨn kəmotafəl wɨr Nimə Rəha Uhgɨn, təpiə, kən məwɨr, masim. Lafet əh, in katən mɨn məmə lafet rəha Laet Mɨn, məto-inu netəmim kəmotasiəpən e lait mɨn tepət e rəhalat latuənu mɨn. * **10:24:** Luk 22:67-71 † **10:25:** Jon 8:58 ‡ **10:25:** Jon 5:36; 14:11 § **10:26:** Jon 6:44

27 Rəhak sipsip mɨn ilat koatəto nəwiak kən
motɨtun. Io ekɨtun wɨr ilat, kən ilat koatuarisɨg-in
io.
28 Kən io iatos-ipən nəmegəhən lilɨn u nam-
nun tɨkə kəm ilat, ilat okol kəsotɨsɨmɨsən nian kit
ne. Kən etəmim kit ne okol təsiuw rəkɨsən ilat e
nelmək.*
29 Rəhak Tata itəm təmos-ipa ilat kəm io, in
təsanən taprəkɨs-in natɨmnat rafin. Tol nəhlan, kən
suah kit okol təsiuw rəkɨsən ilat e nelmɨn.†
30 Itɨmlau rəhak Tata, itɨmlau kitiəh əm.”‡

31 Kən netəm Isrel kəmotəmɨk mɨn kəpiel apɨn,
məmə okotaht in lan.
32 Məto Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Io enamol
rəkɨs nəmtətin wɨr mɨn tepət e nɨganəmtɨtəmat.
Nəmtətin mɨn əh ilat əh, rəhak Tata təmos-ipa
məmə io ekol. ?Məto nəmtətin ahrol un itəmat
nakotəmə onəkotaht io ron e kəpiel apɨn?”

33 Kən ilat kotəmə, “Itɨmat esotənən məmə eko-
taht ik e kəpiel apɨn o nat pɨspɨs wɨr mɨn u ik natol.
Itɨmat ekotəmə ekotaht ik məto-inu nakatən rat
Uhgɨn. Ik etəmim əm, məto ik nakatən məmə ik
Uhgɨn.”

34 Kən Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Kəmətə-
pən aupən, e rəhatəmat ətuatɨp Lou, məmə Uhgɨn

* **10:28:** Jon 6:39; Rom 8:35-39 † **10:29:** Jon 17:2,6,24 ‡ **10:30:** Dut 6:4; Jon 17:21-23

təmən-ipən kəm ilat məmə, ‘Itəmat uhgɨn mɨn.’§
35 Kən kitat kotɨtun məmə Naoa Rəha Uhgɨn, okol
təsəuhlinən. Uhgɨn təmos-ipən nəghatən rəhan
kəm netəmim neen. ?Tol nəhlan, okəmə Uhgɨn
təmatəghat-in netəm mɨn u, kən mən ilat məmə
uhgɨn mɨn,
36 kən nakotəhrol motəhai io moatən məmə io
iatən rat Uhgɨn məto-inu iatən məmə io Nətɨ Uhgɨn?
Io u inu, itəm Tata Uhgɨn in təmələhəu-pən io məmə
rəhan pɨsɨn əm, kən mol əpen-əpenə lak, məmə
otahl-ipa io ekuwa e nətueintən.
37 Okəmə esolən nəmtətin mɨn itəm rəhak Tata
tatol, kən sotahatətəən lak.
38 Məto okəmə iatol nəmtətin mɨn u rəhak
Tata tatol, kən nat əpnapɨn məmə itəmat
nəsotahatətəən e rəhak nəghatən mɨn, məto təwɨr
məmə onəkotahatətə e nəmtətin mɨn rəhak. Kən tol
nəhlan, itəmat onəpanotɨtun wɨr agɨn məmə Tata
Uhgɨn tətatɨg lak, kən iakətatɨg e Tata Uhgɨn.”*
39 Tol nəhlan, o nəghatən mɨn u, ilat
kəmotolkeike mɨn məmə okotaskəlɨm in, məto
in təmiet elat, magɨm.
40 In təmeguəfɨmɨn-pən mɨn e nəwtain nəhau
Jotan, muwɨn əpəh, aupən, Jon təmol baptais e
netəmim ikɨn. Kən mətatɨg ikɨn əh.

---

§ **10:34:** E Sam 82:1-2, Uhgɨn təmuəh nimaa nəghatən kit məmə, netəm-iasol mɨn rəha netəmim rəhan, ilat kotahmen e uhgɨn mɨn, meto inu in təmɨtəpun ilat məmə ilat okoatətul o Uhgɨn, kən motakil rəhan netəmim mɨn. Kəmotakil netəmim mihin, kən tol nəhlan, kən tən elat məmə, “uhgɨn mɨn.” Məto kəsi, məmə ilat kəmosotakilən e suatɨp ətuatɨp, kən Uhgɨn otərəkɨn ilat. Inu e ves u Jon 10:34, Iesu in tatos e nəghatən u kəməte aupən e Sam, kən tatəghat kəm netəm-iasol mɨn roiu. * **10:38:** Jon 14:10,11,20; 17:21

41 Kən netəmim tepət kəmotuwa ron, kən
moatən məmə, “Jon təməsolən nəmtətin kit ne.
Məto nəghatən mɨn itəm in təmatən e suah u, ilat
rafin nɨpahrienən əm.”†
42 Kən ikɨn əh, netəmim tepət kəmotahatətə e
Iesu.

11

Lasaros təmɨmɨs

1 Etəm Petani kit, nərgɨn u Lasaros, tatɨmɨs. Petani,
in latuənu kit, ima Meri ne pian Mata.*
2 Meri u, inu, uarisɨg otəpənau nelkɨ Iərəmərə
rəhatat e senta, kən mafəl e noanun, təmiəg.† Kən
pətan u, rəhan u kaka Lasaros u tatɨmɨs.
3 Tol nəhlan, wɨnɨ Lasaros mil kuahl-ipən nəghatən
o Iesu məmə, “Etəm-iasol, ik kit u itəm nakolkeike
pɨk,‡ in tatɨmɨs.”
4 Nian Iesu təməto nəghatən u, kən in təmə,
“Lasaros tatɨmɨs, məto rəhan nɨmɨsən əh, okol
təsolən in tɨmɨs agɨn-əh. Nɨmɨsən əh rəhan otol
məmə netəmim okotɨləs-ipər motənwiwi Uhgɨn
ron. Kən nɨmɨsən əh otol məmə netəmim okotɨləs-
ipər motənwiwi Nəti Uhgɨn ron.”
5 Iesu tolkeike pɨk Mata ne pian, ne rəhalau kaka
Lasaros.
6 Tol nulan, nian tatəto pap məmə Lasaros
tatɨmɨs, in təmatɨg mɨn mos nian kəiu əpəh ikɨn
tətatɨg ikɨn.§

---

† **10:41:** Jon 1:26-27,30,34 * **11:1:** Luk 10:38-42 † **11:2:** Jon 12:3 ‡ **11:3:** Jon 11: 5,36 § **11:6:** Iesu in tolkeike Meri ne Mata ne Lasaros, tol nəhlan in tatəsahgin minu lan məmə Lasaros otɨmɨs paupən, məto-inun in otol nahatətəən rəhalal təskasɨk mɨn nian in otol Lasaros tɨnəmegəh mɨn e nɨmɨsən. Əplan-tu ves 14-15.

7 Kən uarisɨg, tən-ipən kəm rəhan netəmim mɨn
məmə, “Pəs kotɨtəlɨg-pən mɨn Jutia.”
8 Məto rəhan netəmim mɨn kotən-ipən kəm in
məmə, “Iəgətun, roiu əm huə, netəm-iasol rəha
Jutia kəmotəmə okotahtɨmnu ik e kəpiel apɨn. ?
Məto ik nakən məmə onakɨtəlɨg-pən mɨn ikɨn əh?”
9 Kən Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat
nəkotɨtun məmə tuelef aua e nərauiəgən. Okəmə
etəmim tətaliwək e nərauiəgən, okol təsorinən
nelkɨn e kəpiel kit, məto-inu tatəplan nat e nəhag-
əhagən rəha nətueintən.*
10 Məto okəmə in tətaliwək lapɨn, in tɨtun norinən
nelkɨn e kəpiel kit, məto-inu rəhan nəhag-əhagən
tɨkə.”
11 Iesu tɨnən rəkɨs nəghatən əh, kən in mən-ipən
kəm ilat məmə, “Kitat kit u Lasaros, in tətapɨl. Məto
io oekuwɨn əh-ikɨn məhgaiir lan.”†
12 Kən rəhan mɨn netəmim kotən-ipən kəm in
məmə, “Etəm-iasol, okəmə in tətapɨl, kən rəhan
nɨmɨsən otɨkə. !In otəto təwɨr mɨn!”
13 E nəghatən u rəha Iesu, nɨpətɨn u məmə
Lasaros tɨnɨmɨs rəkɨs. Məto ilat nɨkilat təht məmə
Lasaros in tətapɨl əm.
14 Kən Iesu təmən-ipən wɨr məmə, “Lasaros
tɨnɨmɨs rəkɨs.
15 Nian nɨkik tatuəh itəmat, nɨkik tagien məmə
eməsatɨgən itɨmlau min, məto-inu nat u, otasitu
etəmat məmə onəkotahatətə lak. Məto təwɨr məmə
pəs kotuwɨn motehm in.”

---

* **11:9:** Jon 8:12; 9:5 † **11:11:** Nɨmɨsən rəha netəm kotahatətə e Iesu in tahmen əm məmə kəmotapɨl əlu-alu əm məto-inu ilat kəmotos nəmegəhən lilɨn. Jon 3:16; 5:24; 10:28; 11:25-26; 1 Tes 4:13-18

16 Kən Tomas u, kətaun-in məmə Mil Mil, in
tən-ipən kəm netəmim neen mɨn rəha Iesu məmə,
"Təwɨr, pəs kitat rafin kotuwɨn, məmə kitat rafin
okotɨmɨs əm kitat min."

Iesu in nəukətɨ naiir-pa
mɨn e nɨmɨsən

17 Nian Iesu təmiet-arəpən Petani, kən təmətо
məmə kəmɨtənɨm Lasaros, tɨnos nian kuwɨt rəkɨs.
18 Latuənu u Petani, in iuəhkɨr əm o Jerusalem,
okəmə naka suatɨp lan tahmen e kilomita kɨsɨl,
19 kən netəm Isrel tepət kəmotuwa məmə
okotehm Mata ne Meri motɨləs-ipər nətəlɨgən
rəhalau məto-inun katuəto tərat o rəhalau kaka
təmɨmɨs.
20 Kən nian Mata təmətо məmə Iesu tatuwa,
in təmətul muwɨn məmə otəplan. Məto Meri, in
təmatəpələh əm imə.‡
21 Kən Mata təmən-ipən kəm Iesu məmə, "Etəm-
iasol, okəmə ik nəmətatɨg ikɨn-u, okol rəhak kaka
təməsɨmɨsən.
22 Məto io enɨtun əh məmə nat naka onakətapəh-
in kəm Uhgɨn, kən Uhgɨn otəpanos-ipɨnə kəm ik."
23 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, "Rəham kaka
otəpanəmegəh mɨn."
24 Mata təmə, "Io ekɨtun məmə Lasaros
otəpanəməgəh mɨn e Namnun Nian, itəm netəmim
rafin kəmotɨmɨs okotaiir-pa mɨn."§
25 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, "Io u, io
Nəukətɨ Naiir-pa Mɨnən e Nɨmɨsən, kən io mɨn, io
Nəukətɨ Nəmegəhən. Etəmim itəm in otahatətə lak,
nat əpnapɨn məmə in təmɨmɨs, məto in otəmegəh
mɨn.

‡ **11:20:** Luk 10:38-42 § **11:24:** Dan 12:2; Jon 5:28,29; 6:39,40; Wək 24:15

26 Kən etəmim itəm tatəmegəh kən mətahatətə
lak,* in okol təsɨmɨs agɨn-əhən nian kit ne.† ?
Nəkatahatətə e nəghatən u rəhak?”
27 Mata tən-ipən kəm in məmə, “Əwəh, Iərəmərə.
Io enatahatətə lam, məmə ik Kristo itəm Uhgɨn
təmən məmə otahl-ipa. Ik Nətɨ Uhgɨn. Ik u inun,
aupən netəmim kəmoatən məmə ik onəpanuwa e
nətueintən.”

Iesu təmasək

28 Nian Mata tɨnən rəkɨs nəghatən u, kən muwɨn
məmə otən-ipən kəm pian Meri tuwa. Təmuwɨn
kən masiwən-in-pən e matəlgɨn məmə, “Iəgətun‡
tɨnuwa rəkɨs. Tolkeike məmə otəplan ik.”
29 Kən nian Meri təmətо nəghatən u, təmətul
uəhai əm, matuwɨn məmə otəplan Iesu.
30 Iesu in təsuwamən əh latuənu, in tatətul əh-
ikɨn Mata təmuwɨn ikɨn mehm.
31 Kən nian netəm Isrel mɨn u itəm kəmoatəpələh
imə ilat Meri, moatɨləs-ipər rəhan nətəlɨgən,
kəmotəplan in təmətul uəhai əm matuwɨn ihluə,
kən ilat kotuarisɨg-in. Nɨkilat təht məmə tatuwɨn e
suwɨt, otasək.
32 Meri təmiet-arəpən u ikɨn Iesu tatətul ikɨn, kən
nian təməplan Iesu, in təmɨsin nulɨn mən-ipən kəm
in məmə, “Etəm-iasol, okəmə ik nəmətatɨg ikɨn-u,
kən okol rəhak kaka təsɨmɨsən.”
33 Nian Iesu təməplan məmə pətan u ne netəmim
mɨn un ilat min koatasək, in təmətо tərat pɨk, nɨkin
tɨfɨm.
34 Kən in təmətapəh olat məmə, “?Nəmotɨtənɨm
hiə?”

---

* **11:26:** Jon 3:15 † **11:26:** Mat 25:46 ‡ **11:28:** Jon 13:13

Kən ilat kəmotən-ipən kəm in məmə, “Etəm-iasol,
wa-tu məplan.”
35 Iesu, nahwi nəmtɨn təmaiəh.§
36 Kən netəm Isrel mɨn u, ilat kotəmə, “Ei,
netəmim. ! In təmolkeike pɨk agɨn-əh suah u
taprəkɨs!”
37 Məto ilat neen mɨn koatən məmə, “Suah əh in
əh aupən, təmol-wɨr iganəmtɨn əpɨs. ?Kən təhrol
məsən-iəhauən Lasaros məmə təsɨmɨsən?”

Iesu təmosmegəh mɨn Lasaros

38 Kən Iesu təməto mɨn tərat pɨk, kən in təmuwɨn
əpəh e suwɨt. Ilat kəmotɨtənɨm Lasaros əpəh e
nɨpəg kəpiel kit, kən motɨləs-ipən mɨn kəpiel kit mɨn
motahtosɨg-in-pən nɨpəg kəpiel lan.
39 Kən Iesu tən-ipən məmə, “Otahwin rəkɨs-tu
kəpiel.”
Kən Mata u, wɨnɨ Lasaros, tən-ipən kəm Iesu
məmə, “Etəm-iasol, in tɨnəpien rəkɨs. Kəmɨtənɨm
tɨnos nian kuwɨt rəkɨs.”
40 Məto Iesu tən-ipən kəm in məmə, “?Təhrol? ?
Ik nɨnaluin məmə emən-ipɨnə rəkɨs kəm ik məmə
okəmə nakahatətə lak kən onəkəplan nəsanənən
asol ne nepətən əhag-əhag rəha Uhgɨn?”
41 Tol nəhlan, ilat kəmotahwin rəkɨs kəpiel. Kən
Iesu təmuag-pər kən məmə, “Tata, io iatən tagkiu
kəm ik məto-inu nəməto rəkɨs rəhak nəghatən.
42 Kən ekɨtun məmə e nian rafin, natəto io.
Məto iatən nəghatən u, o netəm mɨn u, itəm
koatətul tɨtəlau-in io, məmə ilat okotahatətə məmə
ik nəmahl-ipa io.”*

---

§ **11:35:** Luk 19:41 * **11:42:** Jon 3:17

43 Kən əmun, nian Iesu tɨnən rəkɨs nəghatən u, in
təmaun əfəməh məmə, “!Lasaros, ətul miet!”
44 Kən Lasaros təmətul miet, matəmɨk mətmətɨg
əm nɨməhan mɨn u itəm kəməlis ətain nelmɨn ne
nelkɨn ne nɨganəmtɨn ne lan. Kən Iesu tən-ipən
kəm ilat məmə, “Otɨkɨs rəkɨs nɨməhan mɨn əh, pəs
in taliwək.”

Netəm-iasol mɨn rəha Isrel kəmotegəs-in suatɨp məmə okotoh Iesu
(Mat 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

45 Netəm Isrel itəm kəmotuwa o Meri kən
motehm natɨmnat mɨn u itəm Iesu təmol, ilat tepət
kəmotahatətə lan.
46 Məto ilat mɨn neen kəmotuwɨn o Farisi mɨn,
kən motən-iarəp kəm ilat rafin natɨmnat mɨn itəm
Iesu təmol.
47 Kən o nat u, Farisi mɨn u ne pris asol mɨn ilat
kəmotaskəlɨm nuəfɨmɨnən asol kit rəhalat, kən ilat
kəmotən kəm ilat mɨn məmə, “?Okotəhrol nulan?
Suah əh tɨnatol nəmtətin tepət.
48 Okəmə okotapəs əm, tatol nəhlan, kən
netəmim rafin okotahatətə lan, kən netəm Rom ilat
okotuwa motərəkɨn Nimə Rəha Uhgɨn ne kantri
rəhatat kən motos-irəkɨs ilau e nelmɨtat.”
49 Kən ilat kit u, nərgɨn u Kaeafas, in pris asol
agɨn e nup əh. Tol nulan, in təmən məmə, “Itəmat
nəkotəruru agɨn-əh nat u.
50 ? Təhrol itəmat nəsotɨtunən? ? Itəmat
nəsotɨtunən məmə təwɨr məsɨn otəmat məmə
etəmim kitiəh əm otɨmɨs o netəmim, taprəkɨs-in
məmə kantri apiəpiə otɨmɨs?”†

† **11:50:** Jon 18:14

51 Nian in tɨnən nəghatən u, in təməsən atɨpən
e nətəlɨgən əm rəhan. In pris asol agɨn e nup əh,
kən in təmaupən mən-iarəp nəghatən itəm Uhgɨn
təmos-ipən kəm in. Kən in təmən məmə Iesu in
otɨmɨs o nosmegəhən netəm Isrel.‡

52 Kən məto rəhan nɨmɨsən, sənəmə o nos-
megəhən netəm Isrel əm, məto o nosməgəh mɨnən
nenətɨ Uhgɨn mɨn itəm kotan atit e nətueintən, kən
mol ilat kotuwa motol kitiəh əm.§
53 Tol nəhlan, e nian əh, ilat kəmotegəhan-in
məmə okotəkəike kegəs-in suatɨp kit o nohamnuən
Iesu.
54 Kən o nat u, Iesu təsaliwək-arəp mɨnən ikɨn
mɨn e Jutia, in təmagɨm ikɨn-u, muwɨn əpəh e taon
kit, nərgɨn u Efraim. Taon u, in iuəhkɨr əm o
ikɨn taruən-aruən ikɨn. Kən in mətatɨg ikɨn əh, ilat
rəhan mɨn netəmim.

Netəmim kəmoatol əpen-əpenə o nolən lafet rəha Nuhagego-inən

55 Tɨnatuwa iuəhkɨr o nian rəha lafet kit rəha
netəm Isrel, nərgɨn u, lafet rəha Nuhagego-inən.*
Kən netəmim tepət kɨnoatiet ikɨn pɨsɨn pɨsɨn mɨn
mɨnoatuwa Jerusalem məmə okotol natɨmnat

‡ **11:51:** Kaiəfəs tolkeike məmə okohamnu Iesu məto-inu təsolkeikeən məmə netəm Rom okotərəkɨn kantri rəha netəm Isrel. Məto, in təmatən aupən nat kit itəm otuwa mol nɨpahrienən lan, məto in təruru nat əh in tatən. Rəhan nəghatən, nɨpətɨn tatəgətun məmə Iesu otəkəike mɨmɨs məmə Uhgɨn otəsolən nalpɨnən kəm rəhan netəmim o rəhalat təfagə rat mɨn. § **11:52:** Aes 49:6; Jon 10:16 * **11:55:** Eks 12:13,23,27

mɨn məmə ilat okotaruətuəh† e nɨganəmtɨ Uhgɨn, paupən un, məpanotuwɨn e lafet əh.
56 Kən netəm mɨn əh kɨnoategəs-in Iesu. Kən nian kəmotuəfɨmɨn e Nimə Rəha Uhgɨn, kɨnoatətapəh-ətapəh olat mɨn məmə, “?Kəruru mə Iesu otuwa e lafet u, o kəp?”
57 Məto e nian əh, pris asol mɨn ne Farisi mɨn kəmotələhəu nəghatən kit, məmə okəmə etəmim kit tɨtun ikɨn Iesu tətatɨg ikɨn, in otəkəike muwa mən-iarəpən kəm ilat, pəs mopael mɨn kotuwɨn motaskəlɨm.

12

Meri təmau nelkɨ Iesu e senta
(Mat 26:6-13; Mak 14:3-9)

1 Nian sikis əh-ikɨn tətatɨg əh kəpənan e nian rəha lafet rəha Nuhagego-inən, kən Iesu tɨnɨtəlɨg-pa mɨn Petani, imə Lasaros ikɨn. Suah u inu, Iesu in təmol in təmegəh mɨn.
2 Kən netəmim ikɨn-u, kəmotol nagwənən kit rəha Iesu. Kən Mata in tos nagwənən, muwa.* Kən Lasaros mɨn əh-ikɨn e nagwənən əh, ilat Iesu ne, koatəməhl-pən, moatagwən.†
3 Kən Meri təmos senta kit tatər e nuwigɨ nat, muwa. Senta u, kəmol e nokɨ nato.‡ Senta əh, nəmiəwɨn təwɨr, kən nəmtɨn tiəkɨs. Kən in təmau

† **11:55:** Okotaruətuəh, nɨpətɨn un, məmə ilat okotafəl wɨr ilat mɨn, məto-inu ilat kotɨtun məmə ilat kotamkɨmɨk e nɨganəmtɨ Uhgɨn. * **12:2:** Luk 10:38-42 † **12:2:** Nɨpahrienən məmə ilat kəsotəpələhən motagwən. Məto e nolən rəhalat e nian əh, ilat kotapɨl motɨsin-pən nuwləlmɨlat e tepɨl, kətagwən. ‡ **12:3:** Nato in nat kit nəmiəwɨn tatəpien wɨr, tahmen e nɨgpɨs.

nelkɨ Iesu e senta u, kən mafəl e noanun. Nəmiəwɨ
senta u, təmɨrəfin nɨpəgnoa nimə.§
4 Məto etəmim kit rəha Iesu, nərgɨn u Jutas Iskariot,
suah un uarisɨg otəpanegəhan-in-pən Iesu e nelmɨ
rəhan tɨkɨmɨr mɨn, in təməhai ron. In təmən məmə,
5 "?Ik nəkəruru nol-salɨm-in senta u, mos məni lan,
kən mos-ipən kəm ian-rat mɨn? Senta u, in tahmen
e tri-hanrɨt tenarius.*
6 In təmən nəhlan, məto sənəmə in tatol nat agɨn e
ian-rat mɨn, məto in təmən əm, məto-inu in iakləh.
In tatos kətɨm rəha məni rəhalat, kən nian neen, in
tətakləh-in.
7 Məto Iesu təmə, "Əpəs-tu pətan u. Sərəkɨnən
rəhan nətəlɨgən. In təmatələhəu wɨr senta u, məmə
otau nɨpətɨk, o nian əh itəm okɨtənɨm io lan.
8 Ian rat mɨn, nian rafin itəmat min ilat
nəkotatɨg.† Məto io, okol esatɨgən nian rafin kitat
min itəmat."

Pris asol mɨn kəmotegəs-in mɨn suatɨp o nohamnuən Lasaros

9 Kən nian nɨmanin netəm Jutia kəmotəto məmə
Iesu tətatɨg latuənu Petani, kən ilat kɨnoatuwa ikɨn.
Kəsotuwa əmən məmə okotehm Iesu, məto ilat ko-
tuwa mɨn məmə okotəplan-tu Lasaros u təmɨmɨs,
kən Iesu tol mɨn təmegəh.‡
10 Kən əmun, pris asol mɨn, kəmotegəhan-in mɨn
məmə okəkəike kohamnu mɨn Lasaros,
11 məto-inun nian netəm Isrel tepət kəmotəplan
Lasaros təməmegəh mɨn, kən ilat kəmotahatətə e
Iesu, kən mɨnotapəs rəhalat netəm-iasol mɨn.

---

§ **12:3:** Mak 14:3 * **12:5:** Roiu, tri-hanrɨt tenarius tahmen e tri-hanrɨt-taosan vatu." † **12:8:** Dut 15:11 ‡ **12:9:** Jon 11:43,44

Iesu təmuwa Jerusalem matol əp in məmə in kig (Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)

12 Kəmən lawɨgin, nɨmanin netəmim itəm
kəmoatuwa Jerusalem məmə okotol lafet rəha
Nuhagego-inən, kəmotəto məmə Iesu tətaliwək
mɨnatuwa e taon.
13 Kən tol nəhlan, ilat kəmotiet e taon u,
moatəmɨk nat kit tahmen e nɨmalɨ nəmɨl§
moatuwɨn mə okotəplan Iesu. Kən moatagət
əfəməh moatən məmə,
"!Hosana!*
!Iərəmərə Uhgɨn tətatɨg ilau suah u itəm tatuwa e
nərgɨn!
!Iərəmərə Uhgɨn tətatɨg ilau Kig u rəha netəm Is-
rel!"†
14 Kən Iesu təməplan nətɨ togki kit, kən tasuə lan
maliwək matuwɨn. Natɨmnat mɨn u, Naoa Rəha
Uhgɨn tɨnəmən rəkɨs məmə,
15 "Netəm Saeon,‡ itəmat sotəgɨnən.
!Otəplan-tu! !Kig rəhatəmat tatuwa,
in tɨtasuə e nətɨ togki maliwək matuwa!"§
16 E nian əh, netəmim rəha Iesu ilat kotəruru
nɨpətɨ nat u. Məto uarisɨg, nian Iesu tɨnəmegəh mɨn

---

§ **12:13:** Nɨmalɨ nəmɨl u in nəmtətin rəha nəptən rəhalat ne nol winən e tɨkɨmɨr mɨn rəha netəm Isrel. Okəm-naka ilat kəmoturin-urin nɨmalɨ nəmɨl məto-inu nɨkilat tatəht məmə Iesu in Kristo, kən in tɨnuwa məmə otəmki-rəkɨs ilat e nərəmərəən rəha netəm Rom. * **12:13:** Nəghatən u, "Hosana," nɨpətɨn ətuatɨp in "Asitu, Uhgɨn, osmegəh itɨmat," məto e nian rəha Iesu, nəghatən u, ilat kəmotəuhlin əm nɨpətɨn məmə, "!Ənwiwi Uhgɨn!" Ves u ilat koatən, in təmɨsɨ-pən e Sam 118:25-26. † **12:13:** Jon 1:49 ‡ **12:15:** Jerusalem u, kəmotaun-in mɨn məmə Saeon, məto-inun nərgɨn əh rəha nɨtot kit itəm kəmiləkɨn-pər taon lan. Saeon u, in nərgɨ Jerusalem kit mɨn. § **12:15:** Sek 9:9

e nɨmɨsən, kən Uhgɨn tɨnol əp rəkɨs nepətən rəha Iesu, kən nɨkilat təpanəht məmə aupən, kəməte rəkɨs nəghatən lan e Naoa Rəha Uhgɨn, kənu netəmim kɨnotol nəghatən mɨn əh tɨnuwa mɨnol nɨpahrienən lan.

17 E nian Iesu təmaun-in Lasaros, kən Lasaros tiet e nɨpəg kəpiel məmegəh mɨn, nɨmanin netəmim tepət kəmotatɨg ilat əh-ikɨn. Kən ilat əh kəmotətul-arəp mɨnotən-iarəp natɨmnat mɨn u in təmol.

18 Tol nəhlan, netəmim tepət kəmotuwa məmə okotəplan Iesu, məto-inu koatəto məmə in təmol nəmtətin əh.

19 Kən Farisi mɨn kɨnoatən-ən kəm ilat mɨn məmə, “! Otəplan-tu, okol kitat kəsotol agɨn-əhən nat kit. Roiu əh, netəmim rafin e nətuounən kɨnoatuarisɨg-in!”

Netəm Kris neen kəmotolkeike məmə okotəplan Iesu

20 Kən nian netəmim kəmotuwɨn Jerusalem məmə okotəfak e nian rəha lafet u, kən netəm Kris neen mɨn əh-ikɨn ilat min, kəmoatəfak.

21 Netəm Kris mɨn u kəmotuwa motehm Filip. Filip in etəm Petsaeta əpəh Kalili. Kən ilat kəmotən-ipən kəm in məmə, “Etəm-iasol, iako-tolkeike məmə ekotəplan Iesu.”

22 Kən Filip tətul muwɨn mən-ipən kəm Antru, kən ilau kəmian muən-ipən kəm Iesu.

23 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Roiu əh, Nətɨ Etəmim, rəhan nian tɨnuwa rəkɨs, məmə Uhgɨn otol əp rəhan nepətən əhag-əhag.

24 Nɨpahrienən agɨn u iatən kəm itəmat məmə, etəmim otəkəike mɨtənɨm nɨkuti nat e nɨsɨp kən

otɨmɨs. Okəmə təsɨmɨsən, kən okol təsəwiəən kən
məsoeən. Məto okəmə otɨmɨs, kən otoe-in noan
tepət, tepət.*
25 Etəm nɨkin tatəht pɨk rəhan nəmegəhən e
nətueintən u, in otəmkarəpən-in. Məto etəmim
itəm nɨkin təsəht pɨkən nəhlan rəhan nəmegəhən e
nətueintən u, in otaskəlɨm wɨr nəmegəhən rəhan o
nəmegəhən lilɨn.†
26 Etəm tolkeike məmə otol wək rəhak, in
otəkəike muarisɨg-in io,‡ kən okəmə ikɨn pəhruən io
ekatɨg ikɨn, kən in mɨn, in otatɨg ikɨn-u.§ Kən etəm
tatol wək rəhak, Tata Uhgɨn otɨsiai-in."

Iesu təməghat-in nɨmɨsən rəhan

27 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, "Roiu əh,
nɨkik tɨtahmə pɨk.* ?Oekahrol min-nulan? Okol
esənən məmə, 'Tata, ohrəkɨs nahməən itəm tatuwa
ron io.' Natɨmnat u inu, io emuwa ron.
28 Tata, ik os-ipər atɨp nərgəm."
Kən əmun, roiu agɨn-əh, ilat kəmotəto nəwian kit
təmɨsɨ-pən e neai tatən məmə, "Io enɨləs-ipər rəkɨs
nərgək, kən roiu əh, oekɨləs-ipər mɨn."
29 Kən netəmim itəm kəmotətul iuəhkɨr ron
kəmotəto nəwian əh, kən ilat neen kotəmə, "!
Netəmim! ?Naka u? ?Kaluəluə kit, o?" Məto neen
kotəmə, "Nagelo kit əh tatəghat kəm in."
30 Məto Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, "Nəwian u,
təməsuwamən məmə io ekəto. Məto təmuwa məmə
itəmat onəkotəto.†

---

* **12:24:** 1 Korin 15:36 † **12:25:** Mat 10:39; 16:25; Mak 8:34-38; Luk 14:26; 17:33; 2 Korin 5:14-15 ‡ **12:26:** Mat 10:38; Luk 14:27 § **12:26:** Jon 14:3; 17:24 * **12:27:** Mat 26:38,39; Jon 11:33,38; 13:21 † **12:30:** Eks 19:9; Jon 11:42

31 Roiu əh tɨnol nian itəm Uhgɨn otakil nolən rəha netəmim e nətueintən. Roiu əh, in otoh-iəhau
nəsanənən rəha Setan,‡ iərəmərə rəha nətueintən
u.§
32 Nian katɨləs-ipər io ilɨs,* kən io oekiuw-pa
netəmim rafin kotuwa ron io."†
33 E nəghatən u, in tɨnuhapɨk e nɨmɨsən rəhan.‡
34 Kən netəmim kəmotən-ipən kəm in motən
məmə, "Itɨmat enotəto rəkɨs e Lou rəhatat, məmə
nian Kristo itəm Uhgɨn təmən məmə otahl-ipa
tuwa, in otətatɨg lilɨn əm, matuwɨn namnun tɨkə.§
? Təhrol ik nakatən məmə netəmim okotəkəike
motɨləs-ipər Nətɨ Etəmim? ?Məto Nətɨ Etəmim u, in
pah?"
35 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, "Nəhag-
əhagən u, tətatɨg otəmat o nian təkəku əm. Kən nian
nəhag-əhagən u tətatɨg otəmat, itəmat nəkotəkəike
motaliwək lan. Okəmə kəpə, kən napinəpən
otɨrəfin itəmat. Kən etəmim itəm tətaliwək e
napinəpən, in təruru ikɨn in tatuwɨn ikɨn.

---

‡ **12:31:** Nat əpnapɨn məmə nɨmɨsən rəha Iesu təmol məmə okəm-naka Setan təmol win, məto nɨpahrienən məmə in təsol winən. Əplan-tu Luk 10:18; Hip 2:14-15; 1 Jon 4:4; Nol Əpən 12:8-9.
§ **12:31:** Mat 4:8-9; Jon 14:30; 16:11; 2 Korin 4:4; Efes 2:2, 6:12
* **12:32:** E naoa rəha Jon, tatəghat-in nəghatən u "katɨləs-ipər io ilɨs" nian tepət. Kən in nɨpətɨn kəiu. Nian tatən "katɨləs-ipər io ilɨs," nɨpətɨn kit in tatəghat-in nɨmɨsən rəha Iesu e nɨg kəməluau. Kən nɨpətɨn kit mɨn, e nɨg kəməluau əh, in tatəgətun nəwɨrən asol ne nepətən asol rəha Iesu. † **12:32:** Jon 3:14; 6:44; 8:28 ‡ **12:33:** Fil 2:8-9; 1 Tim 3:16; Hip 1:3 § **12:34:** Netəmim nɨkilat tatəht ves mɨn əh, tahmen e 2 Saml 7:16, Sam 72:17; 89:4,35-37; 110:1,4, Aes 9:7; Esik 37:25; Dan 7:14. Nɨkilat təsəhtən ves mɨn itəm koatən məmə Kristo in otaupən mɨmɨs.

36 Nian nəhag-əhagən u tətatɨg əh otəmat, itəmat
nəkotəkəike motahatətə e nəhag-əhagən u məmə
itəmat nakotuwa nenətɨ nəhag-əhagən.”*

Netəm Isrel ilat kəməsotahatətəən e Iesu

Nian Iesu təmən rəkɨs nəghatən u kəm ilat, kən
magɨm mapəs ilat muwɨn matəhluaig.
37 Nat əpnapɨn məmə in tɨnol rəkɨs nəmtətin tepət
e nɨganəmtɨ netəm Isrel, məto ilat kəsotahatətəən
lan.
38 Ien rəha Uhgɨn u Aesea, təmaupən matəghat-
in rəhalat nolən. Kən nat u təmuwa məmə otol
nəghatən rəhan tuwa mol nɨpahrienən lan. In
təmən məmə,
“?Iərəmərə, pah otahatətə e nəghatən rəhatɨmat?
?Ekoatən-iarəp, kən pah otahatətə lan?
?Kən Iərəmərə otol əp kəm pah nahgin itəm təsanən
pɨk o nosmegəhən?”†
39 Kənu ilat kotəruru nahatətəən lan məto-inu
tahmen-pən əm məmə Aesea təmən-iarəp mɨn
aupən məmə,
40 “In təmol ilat məmə nɨganəmtɨlat otəpɨs.
Okəmə təsəpɨsən, kən ilat okotəplan nat kən
motɨtun.
Kən in tɨnahtosɨg-in rəkɨs nɨkilat.
Okəmə təsolən, kən ilat okotenatɨg kən motɨtun
nəuhlinən nətəlɨgən rəhalat, kən motahatətə
lak, ekol nəmegəhən rəhalat tuwiwi mɨn.”‡
41 Ien rəha Uhgɨn, Aesea u aupən, təmən nulan
məto-inun in təməplan nepətən əhag-əhag rəha
Iesu, kən tol nəhlan, in tatəghat-in.§

---

* **12:36:** Mat 5:14; Efes 5:8-9; 1 Tes 5:5 † **12:38:** Aes 53:1; Rom 10:16 ‡ **12:40:** Aes 6:10 § **12:41:** Aes 6:1-4

42 Kən məto, netəm-iasol mɨn tepət məsɨn, ilat
mɨn kəmotahatətə e Iesu. Məto ilat koatəgin nən-
iarəpən məmə ilat kəmotahatətə lan, məto-inun
koatəgin Farisi mɨn məmə okotahl-iarəp ilat e nimə
rəha nuəfɨmɨnən,
43 məto-inu netəm iasol mɨn u, ilat kotolkeike pɨk
məmə netəmim okotənwiwi ilat, taprəkɨs-in məmə
Uhgɨn nɨkin otagien olat.

Nəghatən rəha Iesu tɨtun nakilən nolən rəha netəmim

44 Kən Iesu təmagət əfəməh məmə, "Etəmim itəm
tətahatətə lak, sənəmə tətahatətə pɨsɨn əm lak, məto
tətahatətə mɨn e Uhgɨn itəm təmahl-ipa io.
45 Kən etəmim u itəm təməplan io, sənəmə
təməplan əm io. In təməplan mɨn Uhgɨn u təmahl-
ipa io.*
46 Io u nəhag-əhagən.† Emuwa e nətueintən
u, məmə etəmim itəm otahatətə lak, otəsatɨgən e
napinəpən.
47 Etəmim itəm tatəto rəhak nəghatən, məsolən,
okol esən-iarəpən rəhan nalpɨnən, məto-inun
eməsuwamən e nətueintən u məmə ekən-iarəp
nalpɨnən rəha netəmim. Məto emuwa məmə
ekosmegəh ilat.‡
48 Məto etəmim itəm tatəuhlin-pa məntaan kəm
io, məsosən rəhak nəghatən, nat kit əh-ikɨn tətatɨg
məmə in otən-iarəp rəhan nalpɨnən. O Namnun
Nian, nəghatən mɨn u rəhak, ilat okotən-iarəp
nalpɨnən rəhan.§

---

* **12:45:** Jon 14:8-9 † **12:46:** Jon 1:4 ‡ **12:47:** Jon 3:17
§ **12:48:** Jon 5:45

49 Tol nəhlan məto-inu nəghatən mɨn u, sənəmə
rəhak pɨsɨn əm, məto Tata Uhgɨn u təmahl-ipa io,
kən in təmən məmə ekəkəike muwɨn mən nəhlan,
kən mol nəhlan.*
50 Kən io enəmɨtun rəkɨs məmə nəghatən mɨn u,
itəm in təmən-ipa kəm io, nəmegəhən lilɨn tətatɨg
lan. Kən tol nəhlan, nəghatən mɨn u iakatən ilat,
Tata Uhgɨn təmən-ipa kən məgətun io elat, məmə
ekən mihin."

13

Iesu təmau nelkɨ rəhan netəmim

1 Tɨnuwa mətoarus nian netəm Isrel kotol lafet
lan, lafet rəha Nuhagego-inən, kən Iesu tɨnɨtun
məmə rəhan nian tɨnuwa rəkɨs məmə otiet e
nətueintən u, muwɨn mehm Tata Uhgɨn.* Nian
rafin in təmatolkeike pɨk rəhan netəmim u kotatɨg
e nətueintən, kən məto roiu in tatəgətun əsas rəhan
nolkeikeən rafin kəm ilat.
2 Tɨnehnaipən, Iesu ne rəhan netəmim mɨn
kəmoatagwən, kən Setan tɨnatos-ipən-os-ipən
rəkɨs kəm Jutas Iskariot, nətɨ Saimon, məmə in
otosalɨm-in Iesu tuwɨn e nelmɨ tɨkɨmɨr mɨn rəhan.
3 Iesu təmɨtun məmə Tata Uhgɨn təmələhəu-pən
rəkɨs natɨmnat rafin u e nelmɨn,† kən tɨnɨtun mɨn
məmə in təmɨsɨ-pən o Uhgɨn, kən in otəpanɨtəlɨg-
pən mɨn o Uhgɨn.
4 Tol nəhlan, in təmətul, kən mapeg rəkɨs rəhan sot
asol, kən mətəut-in tawɨl kit.
5 Kən mɨləs pesɨn kit, mətu-pən nəhau lan, kən
əmun mətuoun mətau nelkɨ rəhan mɨn netəmim,
kən mətafəl e tawɨl, tawɨl u itəm in tatətəut-in.

---

* **12:49:** Jon 14:31 * **13:1:** Jon 16:28 † **13:3:** Mat 28:18

6 Təmol mihin, muwɨn e Saimon Pita, kən
Pita tən-ipən kəm in məmə, “?Iərəmərə, təhrol?
Təsəwɨrən məmə ik onakau nelkək.”
7 Məto Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Roiu ik
nəkəruru nɨpətɨ nat u io iatol, məto uarisɨg un,
onəpanɨtun nɨpətɨn.”
8 Kən Pita tən-ipən kəm in məmə, “Okol nəsauən
nelkək nian kit ne.”
Məto Iesu təmə, “Okəmə ekəsauən nelkəm, kən
okol ik nəkəsuwamən mol rəhak etəmim.”
9 Kən Saimon Pita təmən-ipən kəm in məmə,
“!Iərəmərə, okəmə tol nəhlan, kən onasauən əm
nelkək, məto onakau mɨn nelmək ne rəhk-kapə!”
10 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “!Kəp! Etəm
un tɨnaig rəkɨs, in tɨnəruən rəkɨs, tɨnahmen. Təwɨr
əm məmə okəsau mɨnən nɨpətɨn; məto io oekəike
mau mɨn əm nelkɨn. Itəmat nɨnotəruən rəkɨs. Məto
sənəmə itəmat rafin agɨn-əh.”‡
11 Iesu tɨnɨtun rəkɨs məmə ilat pah un otegəhan-
in-pən in e nelmɨ rəhan tɨkɨmɨr mɨn. Tol nəhlan,
kən in tən məmə, “Sənəmə itəmat rafin agɨn-əh.”
12 Nian Iesu tɨnau rəkɨs nelkɨ rəhan netəmim
mɨn, kən muwɨn mɨn e rəhan napən, kən muwɨn
mɨn məpələh e nəmeen e tepɨl. Kən əmun mətapəh
olat məmə, “?Itəmat nəkotɨtun nɨpətɨ nat u emol
roiu agɨn etəmat? 13 Itəmat nakotaun-in io məmə
Iəgətun ne Iərəmərə, kən tətuatɨp əm nulan, məto-
inun nɨpahrienən məmə io u, rəhatəmat Iəgətun ne
rəhatəmat Iərəmərə.
14 “Məto-inu io, io u rəhatəmat Iərəmərə ne io
Iəgətun rəhatəmat, kənu io ekau nelkɨtəmat, kənu
itəmat mɨn, onəkotau nelkɨtəmat mɨn.§

‡ **13:10:** Jon 13:18 § **13:14:** 1 Pita 5:5

15 Io emol məgətun itəmat lan, məmə itəmat
onəkotol nolən kitiəh əm, məmə inu, emol mihin
etəmat.
16 Nɨpahrienən agɨn u iatən-ipɨnə kəm itəmat
məmə, iolwək kit, in təsaprəkɨs-inən rəhan etəm-
iasol, kənu iahl-ipən in təsaprəkɨs-inən etəm
tɨtahləpis.*
17 Roiu əh, itəmat nəkotɨtun wɨr natɨmnat mɨn
u. Kən o nat u, okəmə nəkoatol nulan, kən itəmat
onəkotos nəwɨrən o Uhgɨn.†
18 "Io esənən itəmat rafin.‡ Io ekɨtun wɨr itəmat
mɨn un itəm io emɨtəpun itəmat.§ Məto nəghatən
u rəha Naoa Rəha Uhgɨn, otəkəike muwa mol
nɨpahrienən lan. Nəghatən u tatən məmə, 'Etəmim
u, aupən itɨmlau ematuagwən kələh e plet kitiəh,
məto roiu, in tɨnəuhlin rəhan nətəlɨgən, mɨnatol
noa kəm io.'*
19 Io iatən-iarəp natɨmnat mɨn u kəm itəmat u-
roiu, nian okəsolən əh. Məto nian okatol, kən
itəmat onəkotahatətə lak, məmə Io u inu.†
20 Nɨpahrienən agɨn u iatən-ipɨnə kəm itəmat
məmə, etəmim pah itəm tatos rəhak iahləpis kən
nɨkin tagien ron, tahmen-pən əm məmə in tatos
mɨn io, kən nɨkin tagien ron io. Kənu etəmim itəm
tatos wɨr io, kən nɨkin tagien ron io, tahmen-pən
əm məmə in tatos wɨr mɨn rəhak Tata, kən nɨkin
tagien ron."‡

Iesu təmən-iarəp məmə Jutas in otegəhan-in-pən

---

* **13:16:** Luk 6:40 † **13:17:** Mat 7:24,25; Luk 11:28; Jem 1:25
‡ **13:18:** Jon 13:10 § **13:18:** Jon 15:16 * **13:18:** Sam 41:9
† **13:19:** "Io u inu" - Əplan-tu futnot e Jon 4:26. ‡ **13:20:** Mat 10:40; Jon 17:18

in e nelmɨ tɨkɨmɨr mɨn
(Mat 26:20-25; Mak 14:17-21;
Luk 22:21-23)

21 Nian Iesu tɨnən-iarəp rəkɨs nəghatən əh, kən nɨkin təməfɨgəm pɨk, kən in təmə, "Nɨpahrienən agɨn u iatən-ipɨnə kəm itəmat məmə, itəmat kit u ikɨn-u, otegəhan-in-pən io e nelmɨ tɨkɨmɨr mɨn rəhak."
22 Kən rəhan netəmim mɨn kəmotətag-pən motəplan ilat mɨn. Nɨkilat natəht məmə kəruru məmə in tatən pah.
23 Kən ilat kit u itəm Iesu in tolkeike pɨk,§ in tataməhl* iuəhkɨr əm o Iesu.
24 Kən Saimon Pita, in təmasgəwɨn-pən anion kəm in məmə, "Ətapəh-tu ron, məmə etəmim pah əh in tatən."
25 Kən suah əh təmiəu-iəu muwa iuəhkɨr o Iesu, kən mətapəh ron məmə, "?Iərəmərə, pah un nakatən?"
26 Kən Iesu təmə, "Io ekəmkas pɨret məsɨn, kənu meer-pən e sup, kən mos-ipən kəm in, kənu suah u, inun." Kən əmun, in təməmkas pɨret kit, meer-pən e sup, kən mos-ipən kəm Jutas, nətɨ Saimon Iskariot.
27 Kən Jutas təmos pɨret un. Kən Setan tɨnalpin rəhan nətəlɨgən.

Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, "Nat u nakəmə nakol, uwɨn uəhai əm mol."†‡

---

§ **13:23:** Etəmim itəm naoa u tatən, in Jon u itəm tətapɨl iuəhkɨr o Iesu. In u, itəm Iesu tolkeike pɨk, məto in təməte naoa u, kən məsənən nərgɨn. * **13:23:** E nolən rəhalat e nian əh, ilat kotəməhl nəhlan moatagwən. † **13:27:** Luk 22:3 ‡ **13:27:** Setan: Əplan e tiksonari.

28 Netəmim mɨn un rəha Iesu itəm kotəməhl
tɨtəlau e tepɨl moatagwən, ilat kəsotɨtunən məmə
Iesu təmən-ipən nəghatən u kəm in o naka.
29 Jutas in tɨtahtu kətɨm rəha məni rəhalat, kən
ilat neen nɨkilat təht məmə Iesu təmən-ipən kəm in
məmə otuwɨn mos-nəmtɨn nagwənən neen nɨgɨlat
o lafet, o okəm-naka tatuwɨn otos-ipən məni neen
kəm ian-rat mɨn.§
30 Kən nian Jutas təmos rəkɨs pɨret u, təmətul
miet uəhai əm. Kən tɨnapinəp rəkɨs.*

Iesu təmən nəghatən wi kit məmə okotol

31 Nian Jutas tɨniet rəkɨs, kən Iesu təmə, "Roiu
əh, Uhgɨn tɨnatɨləs-ipər nərgɨ Nətɨ Etəmim,† kən Nətɨ
Etəmim tɨnatɨləs-ipər nərgɨ Uhgɨn.
32 Məto nian Nətɨ Etəmim tɨnol əp rəkɨs nepətən
rəha Uhgɨn, kən Uhgɨn atɨp əm in otol əp mɨn
nepətən rəha Nətɨ Etəmim. Kən in otol əm huə roiu
əm.‡
33 "Nenətɨk mɨn, okol esatɨgən tuwəh kitat min
itəmat. Kən itəmat onəpanotegəs-in io, məto io
iakatən mɨn əm nəghatən kitiəh əm kəm itəmat u-
roiu, itəm ematən-ipən kəm netəm-iasol mɨn rəha
Isrel aupən. Ematən-ipən kəm ilat məmə, 'Ikɨn əh
ekatuwɨn ikɨn, itəmat nəkotəruru nuwɨnən ikɨn.'§
34 "Io iatən-ipɨnə nəghatən wi kit kəm itəmat
məmə nəkotəkəike moatol.* Itəmat nəkotəkəike
motolkeike itəmat mɨn.† Tahmen-pən əm məmə io
emolkeike mihin itəmat, kənu e nolən kitiəh əm,
itəmat nəkotəkəike motolkeike itəmat mɨn.‡

---

§ **13:29:** Jon 12:5-6 * **13:30:** Luk 22:53 † **13:31:** Jon 12:23 ‡ **13:32:** Jon 17:1-5 § **13:33:** Jon 7:33-34 * **13:34:** Jon 15:12; 1 Jon 2:7-11; 3:11 † **13:34:** Lev 19:18; 1 Tes 4:9; 1 Pita 1:22 ‡ **13:34:** Efes 5:1-2; 1 Jon 4:10-11

35 Kən okəmə nakolkeike nulan itəmat mɨn, kən
netəmim rafin okotɨtun məmə itəmat rəhak mɨn
netəmim.”§

*Iesu təmən-iarəp məmə Pita otəpanən məmə in
təruru Iesu
(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31;
Luk 22:31-34)*

36 Kən Saimon Pita tətapəh ron məmə, “?
Iərəmərə, ik onəkuwɨn hiə?”
Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Ikɨn əh io
ekatuwɨn ikɨn, ik nəkəruru nətəu-pa-mən io roiu,
məto uarisɨg un, onəpanuwa.”*
37 Kən Pita tətapəh ron məmə, “? Iərəmərə,
oekəsətəu-pənən ik u-roiu o naka? Io, nɨkik tagien
əm məmə ekɨmɨs ron ik.”
38 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “? Ik
nakəmə nɨkim tagien əm məmə onakɨmɨs ron
io? Nɨpahrienən agɨn u iatən kəm ik məmə, mənɨg
otəsɨmnənən əh, kən ik onakən mau kɨsɨl məmə
nəkəruru io.”†

14

Iesu in Suatɨp o nuwɨnən o Tata Uhgɨn

1 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nɨkitəmat
təsahmməən. Itəmat nəkotəkəike motahatətə e
Uhgɨn,* kən motahatətə mɨn lak.
2 E nimə rəha Tata rəhak, noan tepət əh-ikɨn.
Nəghatən u in nɨpahrienən. Okəmə təsol mihinən,
okol enən-ipɨnə rəkɨs kəm itəmat. Roiu əh, io
ekatuwɨn, ekol əpen-əpenə rəhatəmat.†

---

§ **13:35:** 1 Jon 3:14; 4:20 * **13:36:** Jon 14:2 † **13:38:** Jon 18:27
* **14:1:** Sam 4:5 † **14:2:** Hip 11:16

3 Kən məto-inu ekuwɨn mol apen-pena otəmat,
kən io oepanɨtəlɨg-pa mɨn mos itəmat nakotuwa
moatatɨg kitat min io,‡ məmə itəmat onəkotatɨg
ikɨn-u itəm io mɨn iakətatɨg ikɨn.§
4 Ikɨn əh iakatuwɨn ikɨn, itəmat nɨnotɨtun rəkɨs
suatɨp rəhan."
5 Məto Tomas tən-ipən kəm in məmə, "Iərəmərə,
itɨmat ekotəruru ikɨn-un nakatuwɨn ikɨn. ?
Ekotəhrol nulan motɨtun suatɨp tatuwɨn ikɨn əh?"
6 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, "Io u,* suatɨp
ron.† Kən io un, nəukəti nɨpahrienən,‡ kənu io un,
nəukəti nəmegəhən.§ Etəmim kit okol təsuwamən
o rəhak Tata okəmə io ekəsosən in muwɨn.*
7 Okəmə nəmotɨtun io, kən nəmotɨtun mɨn rəhak
Tata.† Kən tol nəhlan, tətuoun roiu, nɨnotɨtun rəkɨs
in, kən mɨnotəplan."
8 Kən Filip tən-ipən kəm in məmə, "Iərəmərə, awi
əgətun-tu Tata Uhgɨn kəm itɨmat. Nat əm u inu,
itɨmat ekotolkeike."‡
9 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, "Filip, io
emətatɨg təfəməh kitat min itəmat. Məto ik
nəkəruru əh io. Etəmim itəm tatəplan io, in
tatəplan Tata Uhgɨn.§ ?Təhrol ik nakatən məmə,
'Awi, əgətun Tata Uhgɨn kəm itɨmat'?*
10 ?Ik nəsahatətəən məmə iakatɨg e Tata Uhgɨn,
kənu Tata Uhgɨn tətatɨg lak?† Nəghatən mɨn u
iakatən kəm itəmat, sənəmə rəhak əm. Tata Uhgɨn

---

‡ **14:3:** 1 Tes 4:16-17; 2 Korin 5:8, Fil 1:23 § **14:3:** Jon 12:26
* **14:6:** Jon 6:35 † **14:6:** Jon 10:9; Hip 10:20 ‡ **14:6:** Jon 1:14
§ **14:6:** Jon 1:4 * **14:6:** Wək 4:12 † **14:7:** Jon 1:18; 1 Jon 2:23
‡ **14:8:** Eks 33:18 § **14:9:** Aes 9:6; Jon 1:14; 12:45; 2 Korin 4:4;
Fil 2:6; Kol 1:15; Hip 1:3 * **14:9:** Jon 1:18; 10:30; 12:44-45; 13:20
† **14:10:** Jon 14:20; 10:38; 17:21

u, nian rafin, tətatɨg lak, inun in tatol rəhan mɨn u
wək.
11 Itəmat onəkotəike motahatətə lak nian io iatən
məmə iakətatɨg e Tata Uhgɨn, kənu Tata Uhgɨn
tətatɨg lak. Məto okəmə kəpə, təwɨr məmə nako-
tahatətə lak o nəfɨgəmən rəha nəmtətin mɨn itəm
ematol.‡
12 Nɨpahrienən agɨn u iatən kəm itəmat məmə,
etəmim itəm tətahatətə lak, in otol nolən wək mɨn
un itəm io ematol.§ Əwəh, in otol nolən wək tər
təhmɨn mɨn taprəkɨs-in wək mɨn un itəm io emol,
məto-inun io oekatuwɨn o Tata Uhgɨn.
13 Io Nətɨn, kən okəmə nakoteasiə-in nat kit e
nərgək, nat əpnapɨn okəmə nakoteasiə-in nat naka,
io epanol,* məmə wək u rəha Nətɨn otɨləs-ipər nərgɨ
Tata Uhgɨn.
14 Kən okəmə onəkoteasiə-in nat kit ron io, e
nərgək, kən io ekol.”

Iesu təmən məmə Narmɨn Rəha Uhgɨn otuwa

15 Kən Iesu təməghat əh matuwɨn, matən məmə,
“Okəmə itəmat nakotolkeike io, kənu itəmat
onəkotol nəghatən rəhak.†
16 Kən io, oekeasiə o Tata Uhgɨn məmə in otahl-
ipa Iasitu‡ kit mɨn otəmat. Kən in otətatɨg lilɨn
itəmat min.
17 Suah un inun, in Narmɨn rəha Nɨpahrienən.§
Netəmim rəha nətueintən u, okol kəsotosən in e
nɨkilat,* məto-inu ilat kəsotəplanən in, motəruru

‡ **14:11:** Jon 5:36; 10:38 § **14:12:** Luk 10:17 * **14:13:** Mat 7:7
† **14:15:** Dut 11:13; Jon 13:34, 1 Jon 2:3-5,24; 5:3; 2 Jon 6 ‡ **14:16:** Jon 14:26; 15:26; 16:7 § **14:17:** Jon 15:26; 16:13; 1 Jon 4:6; 5:6
* **14:17:** 1 Korin 2:14

in. Məto itəmat, nəkotɨtun in, məto-inun in tətatɨg itəmat min. Kən in otəpanatɨg e nɨkitəmat.

18 “Nian io ekiet etəmat, okol esapəsən itəmat nəkotatɨg pɨsɨn əm, tahmen e suakəlh. Io epanɨtəlɨg-pa mɨn otəmat.

19 Otəsuwəhən, netəmim rəha nətueintən u ilat okəsotəplanən io. Məto itəmat onəpanotəplan io.† Kən məto-inun io epanəmegəh, itəmat mɨn onəpanotəmegəh.‡

20 O nian rəha natɨmnat mɨn u, kən itəmat onəkotɨtun məmə iakətatɨg e rəhak Tata.§ Kən itəmat nəkotatɨg lak, kənu io ekətatɨg etəmat.

21 “Etəmim itəm təmos wɨr nəghatən rəhak, kən matol, etəmim u inun in tolkeike io. Kən etəmim itəm tolkeike io, rəhak Tata in otolkeike mɨn in.* Kən io mɨn oekolkeike in. Kən io oekol əp io kəm in, məmə in otɨtun əsas io.”

22 Kən Jutas u, (sənəmə Jutas Iskariot, məto iahunin kit), in təmətapəh ron məmə, “?Iərəmərə, ik onakahrol nulan kən mol əp ik kəm itɨmat əm, məto onəsol əpən ik kəm netəmim rəha nətueintən?”†

23 Məto Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Etəmim itəm tolkeike io, in otatol nəwiak, kənu rəhak Tata in otolkeike in. Kənu io ne rəhak Tata, itɨmlau ekueia mətuatɨg itɨməhal min. Kən itɨmlau ekioal imatɨmlau əh-ikɨn.‡

24 Etəmim itəm təsolkeikeən io, in təsolən nəwiak. Nəghatən mɨn u itəm nəmotəto ematən,

---

† **14:19:** Jon 16:16 ‡ **14:19:** Jon 6:57 § **14:20:** Jon 10:38; 17:21
* **14:21:** Jon 16:27; 1 Jon 2:5 † **14:22:** Wək 10:41 ‡ **14:23:** Esik 37:27-28; Sek 2:10; Efes 3:17; 1 Jon 4:12,16; Nol Əpən 21:3

eməsən atɨpən ilat. Məto emos ilat o rəhak Tata itəm in təmahl-ipa io ekuwa.§

25 “Io iatən-iarəp nəghatən mɨn u kəm itəmat nian etatɨg əh kitat min itəmat.

26 Məto Narmɨn Rəha Uhgɨn u, in Iasitu, itəm Tata Uhgɨn otahl-ipa e nərgək, in otəgətun itəmat e natɨmnat mɨn rafin. Kən in otatol itəmat məmə nɨkitəmat otatəht natɨmnat mɨn u itəm iatən kəm itəmat, məsotaluinən.*

27 “Roiu əh tɨnuəkɨr məmə io oekapəs itəmat. Io iatələhəu nəmə̈linuən rəhak tətatɨg otəmat.† Kənu nəmə̈linuən u, itəm iakatos-ipɨnə, təsahmenən e nəmə̈linuən itəm nətueintən u tatos-ipɨnə. Itəmat, nɨkitəmat təsahməən kən məsotəgɨnən.

28 Itəmat nɨnəmotəto rəkɨs rəhak nəghatən, emən-ipɨnə kəm itəmat məmə, ‘Io oepanapəs itəmat, məto uarisɨg, oepanɨtəlɨg-pa mɨn otəmat.’ Okəmə nakotolkeike pahrien io, kən nɨkitəmat otagien əm məmə nəkotəplan io iakatuwɨn o rəhak Tata, məto-inu in ilɨs taprəkɨs-in io.

29 Io iatən-iarəp rəkɨs əm natɨmnat mɨn u kəm itəmat u-roiu, nian ilat kəsotolən əh, məmə nian ilat kɨnotuwa moatol nɨpahrien lan, kən itəmat onəkotahatətə lak.

30 Roiu əh, okol esəghatən təfəməh mɨn kəm itəmat, məto-inun Setan u iərəmərə rəha nətueintən u,‡ in tɨnatuwa. In təsosən nəsanənən məmə otol win lak.

31 Məto io iatol ətuatɨp əm nəwia Tata Uhgɨn məmə netəmim rəha nətueintən okotɨtun məmə io

---

§ **14:24:** Jon 5:19; 7:16; 8:28; 12:49-50 * **14:26:** Jon 15:26; 16:7,13; 1 Jon 2:27 † **14:27:** Aes 9:6-7; Luk 2:14; 24:36; Jon 16:33; Rom 5:1; Fil 4:7 ‡ **14:30:** Jon 12:31

ekolkeike in.§
"Itəla, pəs kotətul motagɨm ikɨn-u, moatuwɨn."

15

Iesu in tahmen e nəukət nɨg pahrien

1 Kən Iesu tatən məmə, "Io un,* io ekahmen e nokət
nɨg pahrien. Kən rəhak Tata in tahmen e etəmim
itəm tatɨtasɨlɨn nɨg u.† 2 Nelmɨ nɨg mɨn rafin itəm
kəsotoeən, in tatəte rəkɨs ilat, kən nelmɨ nɨg mɨn
rafin u itəm koatoe, in tətafəl wɨr ilat,‡ məmə ilat
okotoe-in noalat tepət.§
3 Itəmat nəkotahmen e nelmɨ nɨg u. Kən io enafəl
wɨr rəkɨs itəmat e nəghatən mɨn itəm iatən-ipɨnə
kəm itəmat.*
4 Otəper-ipa lak,† kən io oekəper-ipən etəmat.
Nelmɨ nɨg otəsoeən okəmə in təsəper-ipənən
e nəukətɨn. E nolən kitiəh əm, itəmat okol
nəmegəhən rəhatəmat təsoe-inən noan okəmə
nəsotəper-ipamən lak.‡
5 "Io u, io nokət nɨg. Kən itəmat nelmɨ nɨg mɨn,
nelmɨ nɨg mɨn itəm koatətul-pən wɨr lak, moatəper-
ipa. Nəmegəhən rəha etəmim itəm tatəper-ipa
lak kən iatəper-ipən lan, in otoe-in noan tepət.
Məto itəmat u, okəmə nəsotəper-ipamən lak, okol
nəsotolən nat kit.§
6 Okəmə etəmim təsəper-ipamən lak, in tahmen
e nelmɨ nɨg kit, itəm kɨnərakin kən tɨnapə rəkɨs.

---

§ **14:31:** Jon 10:18; 12:49 * **15:1:** Jon 6:35 † **15:1:** Aes 5:1-7 ‡ **15:2:** Hip 12:5-11 § **15:2:** Mat 7:20; Kal 5:22-23; Efes 5:8-9; Fil 1:11 * **15:3:** Jon 1:29; 13:10; Efes 5:26 † **15:4:** Jon 6:56 ‡ **15:4:** Əplan-tu futnot əpəh Jon 6:56. § **15:5:** Fil 4:13

Nelmɨ nɨg mɨn tol nəhlan, kɨtun nəmɨkən kərakin-
pən e nɨgəm, kuwaan ətɨp.*
7 Okəmə itəmat nakotəper-ipa lak, kən nəghatən
mɨn rəhak kotəper-ipən etəmat, nat naka itəmat
nakotolkeike, nəkotɨtun neasiə-inən. Kən Uhgɨn
otol kəm ik.†
8 Nian nəmegəhən rəhatəmat otoe-in noan
tepət,‡ nat əh in tatɨləs-ipər nərgɨ rəhak Tata,
kən e nolən u, tatəgətun məmə itəmat rəhak mɨn
netəmim.§
9 “Tata Uhgɨn in tolkeike pɨk io. E nolən kitiəh
əm, io ekolkeike mihin itəmat. Otəper-ipən e rəhak
nolkeikeən.
10 Okəmə itəmat nəkoatol rəhak nəghatən,*
kən onəkotəper-ipa e rəhak nolkeikeən, tahmen
ətuatɨp əm mə inun io emol nəghatən mɨn rəha
Tata Uhgɨn, kən iatəper-ipən e rəhan nolkeikeən.
11 Io ematən-iarəp nəghatən mɨn u kəm itəmat,
məmə nɨkitəmat otətagien, tahmen əm məmə io
nɨkik tətagien. Kənu nɨkitəmat otagien otagien
mərioah.†
12 Itəmat nəkotəkəike moatol nəghatən u rəhak.
Tatən məmə itəmat onəkotolkeike itəmat mɨn, tah-
men əm məmə io ekolkeike mihin itəmat.‡
13 Suah kit tɨkə itəm tolkeike pɨk in kit taprəkɨs-
in etəmim un itəm tategəhan-in rəhan nəmegəhən
məmə otosmegəh in mɨn neen.§
14 Kən okəmə itəmat nəkotol natɨmnat mɨn u
iatən kəm itəmat, tatəgətun məmə itəmat un, io mɨn
neen.

---

* **15:6:** Mat 3:10 † **15:7:** Mat 7:7 ‡ **15:8:** Kal 5:22-23 § **15:8:** Jon 8:31 * **15:10:** Jon 14:15 † **15:11:** 1 Jon 1:4 ‡ **15:12:** Jon 13:34 § **15:13:** Jon 10:11; Rom 5:7,8; 1 Jon 3:16

15 Io oesaun-in mɨnən itəmat məmə iolwək
mɨn rəhak, məto-inun etəm tatol wək, in təruru
natɨmnat mɨn itəm rəhan etəm-iasol tatol. Məto
roiu əh, io ekaun-in itəmat, məmə io mɨn neen,
məto-inun natɨmnat mɨn rafin u itəm eməto o
rəhak Tata, enən-iarəp rəkɨs kəm itəmat.*
16 Itəmat nəməsotɨtəpunən io, məto io emɨtəpun
itəmat.† Kən io emələhəu-pən itəmat məmə itəmat
onəkotuwɨn motol wək, kən wək rəhatəmat otoe-
in noan.‡ Kən noan un, in otətatɨg. Tol nəhlan,
kən okəmə nakoteasiə-in natɨmnat mɨn kəm Tata
Uhgɨn e nərgək, kən in otos-ipɨnə kəm itəmat.
17 Iatos-ipɨnə nəghatən kit kəm itəmat in tol nu-
lan. Itəmat onəkotəike motolkeike itəmat mɨn.”§

Netəmim rəha nətueintən, ilat koatetəhau netəmim rəha Iesu

18 Kən Iesu tən-ipən məmə, “Okəmə netəmim
rəha nətueintən u koatetəhau itəmat, nɨkitəmat
otəkəike muwəh məmə aupən, ilat kəmotetəhau
mihin io.*
19 Okəmə itəmat netəmim rəha nətueintən u,
kən netəmim rəha nətueintən okotolkeike itəmat,
məto-inu rəhalat u itəmat. Məto sənəmə itəmat
netəmim rəha nətueintən u. Io enɨmɨtəpun rəkɨs
itəmat, kən mos-irəkɨs itəmat o nətueintən. Kən
o nat u inu, netəmim rəha nətueintən, kotetəhau
itəmat.†
20 Nɨkitəmat otəkəike matəht nəghatən u emən-
ipɨnə rəkɨs kəm itəmat məmə, ‘Iolwək əm kit,
təsaprəkɨs-inən rəhan etəm-iasol.’‡ Kən məto-inu
netəm rəha nətueintən u, ilat koatol tərat agɨn

---

* **15:15:** Jon 8:26 † **15:16:** Jon 13:18 ‡ **15:16:** Jon 15:5
§ **15:17:** Jon 15:12 * **15:18:** Aes 66:5; 1 Jon 3:13 † **15:19:** Jon 13:16; 17:14 ‡ **15:20:** Jon 13:16

ron io, kən tol nəhlan, ilat okotol nolən kitiəh
əm etəmat.§ Okəmə ilat kəmotol rəhak nəghatən,
kən ilat okotol rəhatəmat nəghatən. Məto ilat
kəməsotol agɨn-əhən rəhak nəghatən mɨn.
21 Ilat okotol natɨmnat mɨn nulan etəmat, məto-
inun itəmat rəhak mɨn netəmim.* Ilat okotol
nəhlan, məto-inu ilat kotəruru Uhgɨn itəm təmahl-
ipa io.†
22 “Emuwa kən məghat kəm ilat. Tol nəhlan
e noa nəghatən u, ilat kəmotəplan əsas rəhalat
nolən rat mɨn. Məto kəmoatəuhlin məntalat ron io
moatapəs rəhak nəghatən. Kən roiu, kol kəsotənən
məmə rəhalat nolən rat tɨkə.‡§
23 Etəmim itəm tetəhau io, in tetəhau mɨn rəhak
Tata.
24 Emuwa mol wək mɨn u e nɨganəmtɨlat itəm
kol etəm pɨsɨn kit təməsolən. Tol nəhlan, ilat
kəmotɨtun məmə pah u io. Kən nat əpnapɨn
kəmotɨtun io, məto koatetəhau io, kən tol nəhlan
məmə koatetəhau mɨn rəhak Tata. Kən roiu, kol
kəsotənən məmə rəhalat nolən rat tɨkə.*
25 Məto natɨmnat mɨn əh otəkəike mol nəhlan,
kən mol məmə nəghatən u otuwa pahrien itəm
netəm aupən kəmotəte rəkɨs e naoa rəha Lou.
Rəhalat u Lou tatən məmə, ‘Io esolən nat kit elat,
məto ilat kotetəhau agɨn-əh io, moatol tɨməht kəm

§ **15:20:** 2 Tim 3:12 * **15:21:** Aes 66:5; Mat 5:10-12; 10:22; Luk 6:22-23; Wək 5:41; 1 Pita 4:14; Nol Əpən 2:3 † **15:21:** Jon 16:1-3 ‡ **15:22:** Jon 9:41; Rom 1:20; 2:1; Luk 11:31-32 § **15:22:** Iesu tɨnuwa kən mol əp rəhalat nolən rat, kən mol suatɨp o nɨkɨsən ilat e təfagə rat. Məto netəmim rəha nətueintən kotetəhau məmə Iesu tatol əp nolən rat rəhalat. Tol nəhlan, ilat kotapəs in kən moatɨtəpun napinəpən maprəkɨs-in nəhag-əhagən (3:19-21; 9:39-41). * **15:24:** Jon 5:36; Mat 11:20-24

io.’†
26 “Məto nian Iasitu otuwa, in otatən-iarəp io.
Narmɨn rəha Nɨpahrienən u, tatɨsɨ-pən o Tata
Uhgɨn.‡ Io ekahl-ipa in tuwa otəmat.
27 Kənu itəmat mɨn, onəkotəkəike motən-iarəp
io,§ məto-inu itəmat noatatɨg kitat min io e
nətuounən e wək rəhak muwa mətoarus-pa u-roiu.

16

1 “Io enatən-iarəp natɨmnat mɨn u kəm itəmat
məmə rəhatəmat nahatətəən otəseiuaiuən.
2 Ilat okəpanotəhg-iarəp itəmat e nimə mɨn rəha
nuəfɨmɨnən rəhalat;* kən nɨpahrienən agɨn, nian
əh-ikɨn tatuwa itəm netəm okotohamnu itəmat,
kən nɨkilat təht məmə ilat koatol wək wɨr kit rəha
Uhgɨn.†
3 Ilat okotol natɨmnat mɨn u, məto-inun ilat
kotəruru Tata Uhgɨn, kən motəruru mɨn io.‡
4 Məto io ekaupən matən-iarəp natɨmnat mɨn u
kəm itəmat. Kən nian ilat kɨnotətuoun mɨnatol
etəmat, kən nɨkitəmat otuəh məmə io enəmən rəkɨs
natɨmnat mɨn u kəm itəmat.”

Wək mɨn itəm Narmɨn Rəha Uhgɨn otəpanol

Kən Iesu təghat əh matuwɨn, matən məmə, “Io
eməsən-iarəpən natɨmnat mɨn u kəm itəmat aupən,
məto-inu emətatɨg kitat min itəmat.
5 Məto roiu ekɨtəlɨg-pən mɨn o rəhak Tata itəm
təmahl-ipa io, məto itəmat kit təsətapəhən ron io
məmə, ‘?Ik onəkuwɨn hiə?’

---

† **15:25:** Sam 35:19; 69:4 ‡ **15:26:** Jon 14:26 § **15:27:** Luk 24:48; Jon 21:24; 1 Jon 1:2; 4:14 * **16:2:** Jon 9:22; 12:42 † **16:2:** Wək 26:9-10 ‡ **16:3:** Jon 15:21; 1 Jon 3:1

6 Məto roiu, tol nulan məmə emən natɨmnat mɨn
u kəm itəmat, kən nɨkitəmat təmahmə.
7 Məto io iatən pahrien kəm itəmat məmə, otəwɨr
pɨk otəmat məmə io ekagɨm tənin itəmat. Məto-
inu okəmə esagɨm təninən itəmat, kən Iasitu§ okol
təsuwamən matɨg itəmat min. Məto okəmə io
ekagɨm, muwɨn, kən io ekahl-ipa in tuwa mətatɨg
otəmat.*
8 Kən nian in otuwa, kən otəgətun netəmim
rəha nətueintən məmə ilat iol təfagə rat, kən
nətəlɨgən rəhalat təsahmenən o nolən itəm
tətuatɨp e nɨganəmtɨ Uhgɨn, kən nətəlɨgən rəhalat
təsahmenən o nakilən nolən rəha netəmim.
9 Narmɨn u otəgətun ilat məmə ilat iol təfagə rat,†
məto-inu kəsotahatətəən lak.
10 Narmɨn u otəgətun kəm ilat məmə nətəlɨgən
rəhalat in təsahmenən o rəhalat nətuatɨpən e
nɨganəmtɨ Uhgɨn,‡ məto-inu io ekɨtəlɨg-pən mɨn o
rəhak Tata, kən itəmat onəsotehmən io.
11 Narmɨn u otəgətun kəm ilat məmə nətəlɨgən
rəhalat in təsahmenən o nakilən nolən rəha
netəmim, məto-inu Uhgɨn in tɨnakil rəkɨs iərəmərə
rəha nətueintən u, Setan.§
12 “Io iatos natɨmnat tepət mɨn əh-ikɨn məmə
epanən kəm itəmat. Məto roiu əh, okol nəsotos
rafinən ilat. Ilat kotiəkɨs pɨk əh otəmat.*
13 Məto nian Narmɨn rəha Nɨpahrienən otuwa,†
in otit itəmat, tol mə itəmat nəkotɨtun nɨpahrienən
rafin. In okol təsən atɨpən rəhan əm nəghatən. In

§ **16:7:** Jon 14:16 * **16:7:** Jon 7:39 † **16:9:** Jon 15:22 ‡ **16:10:** Aes 64:5; Mat 5:20; Rom 1:17; 3:21,22; 10:3; Fil 3:6-9; Taet 3:5; 1 Pita 3:18 § **16:11:** Jon 12:31 * **16:12:** Mak 4:33 † **16:13:** Jon 14:17

otən-iarəpən əm natɨmnat mɨn u itəm in tatəto e
Tata Uhgɨn. Kən in otən-iarəpɨnə mɨn kəm itəmat
natɨmnat mɨn u itəm nian kit okəpanotuwa.
14 In otəto nəghatən pahrien ron io kən matən-
iarəp kəm itəmat. E nolən u, in otɨləs-ipər io.
15 Natɨmnat mɨn rafin rəha Tata Uhgɨn, in rəhak.‡
Tol nəhlan, kən io ekatən məmə, Narmɨn u, in otəto
nəghatən pahrien ron io kən matol əp nɨpətɨn kəm
itəmat."

Otəsuwəhən okotəplan mɨn Iesu

16 Kən Iesu tən-ipən məmə, "Otəsuwəhən
onəsotəplanən io, məto uarisɨg un, təsuwəhən,
kən onəpanotəplan mɨn io."§
17 Kən netəmim mɨn neen rəhan, ilat koatətapəh-
ətapəh kəm ilat mɨn məmə, "?Nəghatən u, nɨpətɨn
naka? In tatən kəm itat məmə, 'Otəsuwəhən
onəsotəplanən io, məto uarisɨg, otəsuwəhən,
nəpanotəplan mɨn io.' Kən in tən məmə, 'Məto-
inu io iakatuwɨn o Tata Uhgɨn.'
18 ?Nəghatən u, 'otəsuwəhən' nɨpətɨn naka? Kitat
kotəruru nəghatən mɨn əh in tatən."
19 Kən Iesu tɨnɨtun rəkɨs məmə ilat kotolkeike
məmə okotətapəh-in nat kit ron, kən in tən-
ipən kəm ilat məmə, "?Tahro? Io emən məmə,
'Otəsuwəhən itəmat nəsotəplanən io. Məto uarisɨg,
təsuwəhən onəpanotəplan mɨn io.' ?Kən roiu
nakotətapəh otəmat mɨn o nɨpətɨ nəghatən u?
20 Nɨpahrienən agɨn u iatən kəm itəmat məmə,
itəmat nɨkitəmat otahmə, itəmat onəkotasək pɨk,*
məto nətueintən, nɨkin otagien. Itəmat onəkotəto

‡ **16:15:** Jon 17:10 § **16:16:** Jon 14:18 * **16:20:** Mak 16:10

tərat pɨk agɨn, məto nahməən rəhatəmat otəuhlin-
pa e nagienən.†
21 Nian okəmə tɨnuəhkɨr məmə pətan kit otemək,
kən in tatəto tərat, məto-inun tɨnol nian rəhan
məmə otəto nahməən e nɨpətɨn. Məto uarisɨg,
okəmə nətɨn tɨnaiir rəkɨs, kən in nɨkin təsəht mɨnən
nahməən əh. In nɨkin tətagien pɨk məto-inu nətɨn
tɨnaiir-pa e nətueintən.
22 E nolən kitiəh əm, roiu əh itəmat nakotəto
tərat. Məto uarisɨg, kənu io ekəplan mɨn itəmat.
Kənu nɨkitəmat otagien otagien, okol etəmim kit
təsol mɨnən itəmat nɨkitəmat tahmə mɨn.
23 O nian əh, itəmat onəsotətapəh-in mɨnən nat
kit ron io. Nɨpahrienən agɨn u iatən kəm itəmat
məmə, okəmə itəmat nakotətapəh-in nat kit o Tata
Uhgɨn e nərgək, kən in otos-ipɨnə kəm itəmat.‡
24 Mətoarus-pa u-roiu, itəmat nəsotətapəh-inən
əh nat kit ron e nərgək. Otətapəh-in e nərgək,
kən onəkotos, məmə nɨkitəmat otagien otagien
mərioah.”§

Iesu tɨnol win rəkɨs e natɨmnat mɨn rəha nətueintən

25 Kən Iesu tatəghat əh matuwɨn matən məmə,
“Io ematuəh nimaa nəghatən e natɨmnat mɨn u,
matən kəm itəmat.* Məto nian əh-ikɨn tatuwa,
itəm io ekəsuəh mɨnən nimaa nəghatən lan, məto
oekəghat-in rəhak Tata kəm itəmat e nolən kit itəm
itəmat onəkotɨtun wɨr in.

---

† **16:20:** Jon 20:20 ‡ **16:23:** Mat 7:7 § **16:24:** Jon 15:7-8
* **16:25:** Mat 13:34; Mak 4:33,34; Jon 10:6

26 E nian əh, itəmat onəkoteasiə-in natɨmnat
kəm rəhak Tata e nərgək, məto io esənən məmə io
ekuwɨn e nərgɨtəmat measiə-in natɨmnat ron†
27 məto-inu Tata Uhgɨn, in əmun tolkeike pɨk
itəmat. In tolkeike itəmat məto-inu itəmat nako-
tolkeike io, kən itəmat nəmotahatətə məmə io
emɨsɨ-pən lan.
28 Io emɨsɨ-pən o Tata Uhgɨn, muwa e nətueintən
u. Kənu roiu otəsuwəhən kən ekiet mɨn e
nətueintən u, mɨtəlɨg-pən mɨn o Tata Uhgɨn."
29 Kən netəmim rəhan mɨn koatən məmə, "!In
un! !Roiu əh ik nəsuəh mɨnən nimaa nəghatən! Ik
nakatən ətuatɨp əm kəm itɨmat.
30 Roiu əh enotɨtun məmə okəmə suah kit
təsətapəh-inən əh nat kit ron ik, məto ik
nəkɨtun nuhalpɨnən nəghatən mɨn rafin itəm
kəsətapəhinən əh. O nat u, tol kən itɨmat ekotɨtun
məmə ik nəmɨsɨ-pən o Uhgɨn."
31 Kən Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, "?
Nɨpahrienən, itəmat nakotahatətə lak u-roiu?‡
32 Itəmat otətəlɨg-in-tu, nian əh-ikɨn tatuwa,
nɨpahrienən məmə nian əh tɨniet-arəpa rəkɨs, itəm
netəmim okotɨtəp itəmat rafin, nakotaiu atit, mo-
tuwɨn imatəmat mɨn ikɨn, motapəs io, io pɨsɨn əm.§
Məto okol io esan pɨsɨn əmən, məto-inu nian rafin
rəhak Tata tətatɨg itɨmlau min.*

---

† **16:26:** Kitat kotɨtun nuwɨnən o Uhgɨn e nəfakən, tahmen əm e nɨsualkələh koatuwɨn o rəhalat tata mɨn itəm kotolkeike ilat. Iesu in tatəfak o nat kitiəh əm, inun, məmə Uhgɨn otəplan kitat məmə kotətuatɨp e nɨganəmtɨn (Rom 8:34, Hip 7:24-25; 1 Jon 2:1-2). Kən tol nəhlan, kitat kotɨtun nuwɨnən measiə-in natɨmnat o Uhgɨn.

‡ **16:31:** Jon 4:23 § **16:32:** Sek 13:7; Mat 26:56; Mak 14:27

* **16:32:** Jon 8:29

33 Io enəmən-iarəp rəkɨs natɨmnat mɨn u kəm
itəmat, məmə rəhatəmat nətəlɨgən oteiuaiu məto-
inu nəkotatɨg lak.† E nətueintən u, nahmməən
otepət otəmat,‡ məto sotəgɨnən, motətul məha-
məha,§ məto-inu io enol win rəkɨs e nəsanənən
rəha nətueintən.”*

17

Iesu təməfak atɨp ron

1 Nian Iesu təməghat rəkɨs, kən mətag-pər ilɨs e
neai, kən matəfak matən məmə,
“Tata, rəhak nian tɨnuwa rəkɨs. Io iakolkeike
məmə ik onakɨləs-ipər nərgɨ Nətɨm, məmə in mɨn
otəpanɨləs-ipər nərgəm,*
2 məto-inu ik nəmos-ipən nəsanənən ne nepətən
kəm in, məmə in otərəmərə e netəmim rafin,† kən
mɨtun mɨn nos-ipənən nəmegəhən lilɨn kəm ilat
mɨn u, itəm ik nəmos-ipən ilat mɨn kəm in.‡
3 Kən nəmegəhən lilɨn u, nɨpətɨn u məmə
netəmim okotɨtun ik, itəm ik əm un ik Uhgɨn
pahrien,§ kən motɨtun mɨn Iesu Kristo u, ik
nəmahl-ipa.*
4 Io ematɨləs-ipər nərgəm e nətueintən u,† kən
enol rafin rəkɨs wək itəm ik nəmos-ipa kəm io
məmə iakol.‡

---

† **16:33:** Jon 14:27 ‡ **16:33:** Jon 15:18-21 § **16:33:** Mak 13:9
* **16:33:** Rom 8:37; 1 Jon 4:4; 5:4; Nol Əpən 2:7,11,17,26; 3:5,12,21;
21:7 * **17:1:** Jon 12:23; 13:31,32 † **17:2:** Dan 7:14; Mat 28:18; 1
Korin 15:27-28 ‡ **17:2:** 17:24; Jon 6:37,39 § **17:3:** Jon 17:25,26
* **17:3:** Fil 3:8 † **17:4:** Jon 13:31 ‡ **17:4:** Jon 19:30

5 Tata, roiu əh, tɨnol nian rəham məmə onakos
io ekɨmnə mətatɨg kilau min ik.Ləs-ipər io mos-
ipa nepətən əhag-əhag kəm io, tahmen əm mə
inun, emos aupən kilau min ik e nian nətueintən
u təmatɨkə əh.§

Iesu təməfak o rəhan mɨn

6 "Netəm mɨn u itəm ik nəmos-irəkɨs ilat o
nətueintən mos-ipa ilat kəm io, io ematol əp
nərgəm kəm ilat, məmə ilat okotɨtun ik.* Aupən,
ilat rəham mɨn netəmim, məto roiu ik nəmələhəu-
pən ilat e nelmək, məmə ilat rəhak mɨn netəmim.
Ilat kəmoatətəu-pən rəham nəghatən,
7 kən roiu əh, ilat kotɨtun məmə, natɨmnat mɨn u
itəm ik nəmos-ipa kəm io, ilat koatɨsɨ-pən əm ron
ik.
8 Ilat kotɨtun natɨmnat mɨn u, məto-inu ik
nɨnəmən-ipa rəkɨs nəghatən kəm io, kən io emən-
ipən kəm ilat, kən ilat koatos e nɨkilat. Kən ilat
motɨtun məmə nɨpahrienən agɨn məmə io emɨsɨ-
pɨnə ron ik, kən moatahatətə lak məmə ik nəmahl-
ipa io.
9 "Io iatəfak olat mɨn u. Io esəfakən o netəmim
rəha nətueintən, iatəfak əm o netəm mɨn u itəm ik
nəmos-ipa ilat kəm io, məto-inun ilat u rəham mɨn.
10 Netəm mɨn u iatos, ilat rafin rəham, kənu ilat
rafin u itəm ik natos, ilat rəhak.† Kən netəm mɨn u,
ik nəmol ilat məmə nəmegəhən rəhalat tatɨləs-ipər
nərgək.
11 Roiu əh iakatuwa ron ik, kən otəsuwəhən io
esatɨgən u e nətueintən u. Məto netəm mɨn u, ilat
okotatɨg əh e nətueintən u. Tata, ik nakətuatɨp

§ **17:5:** Jon 1:1-2; 8:58; 16:28; Fil 2:6-11 * **17:6:** Jon 1:18
† **17:10:** Jon 16:15

agɨn. Awi, nakaskəlɨm netəm mɨn u kotatɨg wɨr e
nəsanənən rəha nərgəm u itəm ik nəmos-ipa kəm
io, məmə ilat okotatɨg kitiəh əm, tahmen məmə inu,
kilau min ik kitiəh.‡
12 Nian io emətatɨg itɨmat min ilat, kən ematɨpal
wɨr§ olat, e nəsanənən rəha nərgəm əm itəm ik
nəmos-ipa kəm io. Io ematehm wɨr ilat, esai-
iroauinən kit.* Kitiəh əm u itəm təməlue, inun itəm
Uhgɨn otəkəike mərəkɨn,† kənu nat əh otol nəhlan,
məmə otol nəghatən rəha Naoa Rəha Uhgɨn otuwa
mol nɨpahrienən.
13 "Roiu əh, iatuwa ron ik, məto iatən nəghatən
mɨn u nian etatɨg əh e nətueintən, məmə ilat mɨn,
nɨkilat otagien otagien, tahmen əm məmə io nɨkik
tətagien.
14 Io emən-iarəp rəham nəghatən mɨn kəm
ilat. Kən tol nəhlan, netəmim rəha nətueintən
u, kəsotolkeikeən ilat, koatetəhau ilat,‡ məto-inun
ilat sənəmə netəmim rəha nətueintən,§ tahmen əm
məmə io sənəmə etəmim rəha nətueintən.
15 Io esətapəhən ron ik məmə onakos-irəkɨs ilat
e nətueintən u. Məto ekolkeike məmə ik onakah-
tosɨg-in etəm rat u, Setan, məmə in otəsuwamən
mərəkɨn ilat. Ik onakɨpal wɨr* olat.†
16 Io, sənəmə etəmim rəha nətueintən u. Kən tol
nəhlan, ilat mɨn sənəmə netəmim rəha nətueintən.
17 Rəham nəghatən in nɨpahrienən rafin. Onəkol

‡ **17:11:** Jon 17:21-23; Sam 133:1; Jon 10:30 § **17:12:** "Ematɨpal wɨr," nɨpətɨn u, ematehm wɨr məmə nat kit təsərəkɨnən, mol protektem elat. * **17:12:** Jon 6:39 † **17:12:** Inu Jutas. Jon 6:70,71 ‡ **17:14:** Jon 8:23; 15:19 § **17:14:** 1 Pita 2:11 * **17:15:** "Onakɨpal wɨr," nɨpətɨn u, otehm wɨr məmə nat kit təsərəkɨnən, mol protektem elat. † **17:15:** Mat 24:24; Jon 8:44; 1 Pita 5:8

rəham nəghatən məmə in otol wək e nəmegəhən rəhalat məmə ilat netəmim pahrien rəham motasim motətuatɨp.‡

18 Ik nəmahl-ipa io, ekuwa e nətueintən u,§ kən e nolən kitiəh əm, io enatahl-iarəp mɨn ilat, kotuwɨn e nətueintən.*

19 Kən io iatos-ipɨnə atɨp io məmə iakatasim o nolən nalpəkauən rəham,† məmə ekasitu e netəm mɨn u, məmə ilat mɨn okotasim motətuatɨp, kən ilat netəmim pahrien rəham.‡

Iesu təməfak o netəm okəpanotahatətə lan

20 “Io esəfakən əm o netəm mɨn u, məto iatəfak mɨn o netəm mɨn u itəm okəpanotahatətə lak e nəghatən rəha netəm mɨn u.

21 Tata, io iatəfak olat, məmə ilat rafin okotuwa kitiəh əm, tahmen-pən əm məmə inun kilau kitiəh əm, kən iakətatɨg-pɨnə lam, kən ik nəkətatɨg lak. Iatəfak məmə ilat okotuwa kitiəh əm kitat min ik, məmə netəmim rəha nətueintən okotahatətə məmə ik nəmahl-ipa io.§

22 Ik nɨnəmos-ipa rəkɨs nepətən* kəm io, kən io iatawte-in kələh nepətən rəhak kəm ilat, məmə ilat okotuwa kitiəh əm tahmen əm məmə kilau kətioal kitiəh.†

23 Iakətatɨg e nɨkilat, kən ik nəkətatɨg lak. Tol nəhlan, iatəfak məmə, ilat okotuwa kitiəh əm e natɨmnat mɨn rafin məmə netəm mɨn u rəha nətueintən, ilat okotəplan motɨtun məmə ik

---

‡ **17:17:** Lev 11:44-45; Jon 15:3; 1 Pita 1:16 § **17:18:** Jon 3:17 * **17:18:** Jon 20:21; Mat 28:18-20 † **17:19:** Mak 14:24; Luk 22:19; Jon 6:51; 1 Kor 11:24; Dut 15:19,21; Taetas 2:14; Hip 9:14 ‡ **17:19:** Hip 10:10 § **17:21:** Jon 3:17 * **17:22:** Jon 1:14 † **17:22:** Jon 14:20

nəmahl-ipa io, kən məmə ik nəmolkeike rəham
netəmim‡ tahmen əm məmə inu, ik nəmolkeike
mihin io.
24 “Tata, ik nəmos-ipa ilat u e nelmək məmə ilat
rəhak min, kən io ekolkeike məmə ilat okotitun
nuwamən ikin-u itəm io min ekuwin ikin,§ məmə
ilat okotəplan nepətən əhag-əhag rəhak* itəm io
ekatos. Nepətən əhag-əhag u, ik nəmos-ipa kəm
io, məto-inu ik nəmolkeike io aupən agin nian
nətueintən u təmatikə əh.†
25 “Tata, ik nakətuatip agin.‡ Netəmim rəha
nətueintən u, ilat kotəruru ik,§ məto io ekitun ik.
Kən netəm min u rəhak min, ilat kotitun məmə ik
nəmahl-ipa io.
26 Io emol əp ik kəm ilat, məmə ilat okotitun
wir ik,* kənu io, oiakatəkəike matol əp ik nəhlan,
məmə nolkeikeən rəham otinip wir nikilat,† kən
məmə io atip oiakətatig e nikilat. Nolkeikeən u
iakatəghat-in, in nolkeikeən rəham, tahmen mə
inu ik nakolkeike mihin io.”‡

---

‡ **17:23:** Jon 16:27 § **17:24:** Jon 12:26 * **17:24:** Netəm koatəfak koatehm nepətən rəha Iesu məsin əm roiu, (Jon 1:14, 2 Kor 3:18). Məto kitat kotitun məmə okəmə otitəlig-pa, kitat okotahmen lan, məto-inu e nian əh, okotəplan əsas rəhan nepətən əhag-əhag e niganəmtitat (1 Jon 3:2). Nepətən əhag-əhag rəha Iesu itəm rəhan netəmim min ilat okotəplan; inu, rəhan nepətən məmə in Uhgin, nepətən əhag-əhag əh itəm in təmos aupən nətueintən təpanatig. † **17:24:** Jon 1:1-3; 1:14; 1 Pita 1:20 ‡ **17:25:** Sam 119:137; Rom 3:26 § **17:25:** Jon 15:21; 16:3 * **17:26:** Jon 17:6 † **17:26:** E ves u, nipətin kəiu. Kitiəh, Iesu tatəfak məmə Tata Uhgin otolkeike rəhan min netəmim, tahmen əm məmə in tatolkeike Iesu. Məto in tatəfak min məmə rəhan netəmim min okotolkeike ilat min tahmen əm məmə Tata Uhgin in tatolkeike Iesu. ‡ **17:26:** Jon 15:9; Rom 5:5

18

Tɨkɨmɨr mɨn rəha Iesu kəmotuwa motaskəlɨm in (Mat 26:7-56; Mak 14:43-50; Luk 21:47-53)

1 Nian Iesu təmaupən məfak, kəmotiet e taon u, kən moteguəfɨmɨn-pən entənɨpən-pən e noanapinat kit, nərgɨn un, Ketron. Kən ikɨn əh, kəmahwɨnu kit ikɨn. Kən Iesu ne rəhan netəmim mɨn kəmotuwɨn e nɨki nɨg mɨn əh.

2 Kən Jutas u, etəm u uarisɨg in otəpanegəhan-in Iesu kəm rəhan tɨkɨmɨr mɨn, in tɨnɨtun rəkɨs ikɨn əh, məto-inu nian neen, Iesu ne rəhan mɨn netəmim ilat koatuəfɨmɨn ilat mɨn ikɨn.*

3 Kən pris asol mɨn ne Farisi mɨn kəmotahl-ipən mopael mɨn itəm koatətul o Nimə Rəha Uhgɨn kotuwa motehm Jutas. Kən Jutas təmit netəm mɨn əh ilat mopael mɨn neen rəha netəm Rom, mit ilat motuwɨn e nɨki nɨg olɨf əh. Ilat koatəmɨk noanɨsiə, ne lait mɨn, ne natɨmnat rəha nəluagɨnən.†

4 Iesu tɨnəmɨtun rəkɨs məmə natɨmnat mɨn u, in otuwa tol nulan, məto in təmaliwək muwɨn olat, kən mətapəh olat məmə, "?Itəmat noategəs-in pah un?"

5 Ilat kəmotən-ipən kəm in məmə, "Etəm Nasaret kit, nərgɨn u Iesu." Kən in tən-ipən kəm ilat məmə, "Io u inu."‡ § (Kən Jutas, suah u itəm təmegəhan-in-pən Iesu e nelmɨlat, in tatətul ilat min.)

6 Kən nian Iesu təmən məmə, "Io u inu," ilat kəmotani məntaalat motɨtəlɨg, moteiuaiu motorin ilat e nɨsɨp.*

---

* **18:2:** Luk 21:37; 22:39 † **18:3:** Wək 1:16 ‡ **18:5:** "Io u inu" - Əplan-tu futnot e Jon 4:26. § **18:5:** Jon 6:20; 8:24,28,58; 13:19; 8:6,8 * **18:6:** Nol Əpən 1:17

7 Kən Iesu tatɨg mətapəh mɨn olat məmə, “?Itəmat
nakotegəs-in pah un?” Kən ilat kotəmə, “Etəm
Nasaret kit, nərgɨn u Iesu.”
8 Kən Iesu tən-ipən məmə, “Enən-ipɨnə rəkɨs
kəm itəmat məmə, ‘Io u inu.’† ‡ Okəmə itəmat
nakoategəs-in io, kən təwɨr məmə nakotapəs
netəmim mɨn u, koatuwɨn latuənu.”
9 In təmən nəhlan məmə nəghatən u itəm in
tɨnəmən rəkɨs in otol nɨpahrienən. Nəghatən u
təmən məmə, “Tata, netəm mɨn u itəm nəmələhəu-
pən ilat e nelmək, okol esaiiroauinən kit.”§
10 Saimon Pita təmatɨləs rəhan kit nisa rəha
nəluagɨnən. Kən əmun, in təmiuw-iarəp rəhan
nisa, məte rəkɨs matelgɨ slef kit rəha pris asol agɨn,
matəlgɨn matɨp. Nərgɨ suah un, Malkas.
11 Məto Iesu tən-ipən kəm Pita məmə, “Aii-pən
rəham nisa u e rəhan sipa. Ik onəkəike mɨtun
məmə nahmməən u rəhak,* itəm Tata Uhgɨn in
təmos-ipa kəm io, kən io ekəike mətəlɨg-in əm,
mol.”†

Ilat kəmotɨləs Iesu motuwɨn tətul aupən e nɨganəmtɨ Anas
(Mat 26:57-58; Mak 14:53-54;
Luk 22:54)

---

† **18:8:** “Io u inu” - Əplan-tu futnot e Jon 4:26. ‡ **18:8:** Jon 6:20; 8:24,28,58; 13:19; 8:6,8 § **18:9:** Jon 6:39; 10:28; 17:12 * **18:11:** Nian Iesu təmə, “Ik onəkəike mɨtun məmə nahmməən u rəhak,” nəghatən Kris ətuatɨp tatən məmə, “?Oesənɨm-pənən e panɨkɨn u itəm rəhak Tata otos-ipa kəm io?” E nəghatən Kris, “oekənɨm e panɨkɨn” in nimaa nəghatən, nɨpətɨn u, məmə Iesu tategəhan-in məmə in otos nahmməən u itəm otuwa ron nian Uhgɨn otol nalpɨnən kəm in o nolən rat mɨn rəha netəmim rafin. † **18:11:** Mat 20:22

12 Kən mopael mɨn rəha netəm Rom ne etəm-
iasol rəhalat, ne mopael mɨn rəha netəm Isrel,
kəmotaskəlɨm Iesu, kən motəlis ətain nelmɨn.
13 Kən kəmotaupən motɨləs in motuwɨn tətul e
nɨganəmtɨ Anas. Anas un, in etəmaa Kaeafas.
Kaeafas un, in pris asol agɨn e nup əh.‡
14 Kən Kaeafas u inu, in aupən təmən kəm
netəm-iasol rəha netəm Isrel məmə təwɨr pɨk məmə
etəmim kitiəh əm otɨmɨs o netəmim, taprəkɨs-in
məmə netəmim rafin okotɨmɨs.§

*Pita təmən məmə in
təruru Iesu
(Mat 26:69-70; Mak 14:66-68;
Luk 22:55-57)*

15 Kən Saimon Pita ne etəmim kit mɨn rəha Iesu,
ilau kəmiauarisɨg-in Iesu. Etəmim u kit mɨn rəha
Iesu, pris asol agɨn in tɨtun wɨr. Tol nəhlan, in
təmətəu-pən Iesu, mian əpəh imə e iat rəha nimə
rəha pris asol agɨn un.
16 Məto Pita in təmatətul əm e ket. Kən etəmim
kit mɨn u rəha Iesu, itəm pris asol agɨn tɨtun wɨr, in
təmiet muwa ihluə, kən mən-ipən kəm pətan u itəm
tatətul o ket. Kən in təmit Pita mian imə.

---

‡ **18:13:** E nian rəha Oltesteman, katos-ipər pris asol agɨn mɨn kotətul mətoarus nian ilat okoatɨmɨs. Məto e nian Jon təməte naoa u lan, netəm Rom kəmotəuhlin nətəligən əh, motol məmə etəm tatol pris asol agɨn, okəike katɨləs-ipər nɨtain, məmə suah kit in otəsərəmərəən nian təfəməh. E nup 6 AD, netəm Rom kəmotos-ipər Anas məmə in otuwa pris asol agɨn, kənu e nup 15 AD, kəmotɨləs-iəhau in e rəhan wək, kən motɨləs-ipər Kaiəfəs məmə tatos nəmeen. Məto Anas in tatos əh nərəmərəən e nətəligən rəha netəm Isrel, kən netəm Isrel koatən əh məmə in pris asol agɨn. § **18:14:** Jon 11:49-51

17 Kən əmun, pətan un itəm tatətul o ket,
təməplan Pita kən tətapəh ron məmə, “?Ei, ik mɨn
un etəmim rəha suah əh?”
Məto Pita təmə, “Kəpə, sənəmə io rəhan etəmim.”
18 Kən e nian əh, in nian rəha nətəpən, kən
iolwək mɨn rəha pris asol agɨn, ne mopael mɨn,
ilat kəmotasiepən e noanəmkɨlɨp e nɨgəm, kən
moatətul tɨtəlau in, moatəto. Kən Pita mɨn, in
təmuwɨn motətul, moatəto nɨgəm.

Pris asol agɨn təməghat kəm Iesu
(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)

19 Kən pris asol agɨn tatətapəh-in natɨmnat mɨn o
Iesu. Tatətapəh o netəmim mɨn rəhan ne nəghatən
mɨn rəhan itəm təmatən matəgətun ilat lan.*
20 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Io ematən
rəhak nəghatən mɨn e nɨganəmtɨ netəmim. Nian
rafin, iatəgətun netəmim lan, əpəh e nimə mɨn
rəha nuəfɨmɨnən, kən əpəh e Nimə Rəha Uhgɨn,
itəm netəm Isrel koatəpələh ikɨn nian rafin. Io
esəhluaig-inən rəhak nəghatən mɨn.
21 ?Təhrol nakətapəh-in nulan kəm io? Təwɨr
mə nakuwɨn mətapəh o netəm kəmoatəto rəhak
nəghatən mɨn. Təwɨr nakuwɨn mətapəh o nəghatən
mɨn un emən-ipən kəm ilat. Ilat kotɨtun wɨr
natɨmnat mɨn u itəm ematən.”
22 Nian Iesu təmatən nəghatən əh, kən mopael kit
itəm in tatətul e Nimə Rəha Uhgɨn, in tatətul əh-ikɨn,

* **18:19:** Nat əpnapɨn məmə Kaiəfəs in pris asol agɨn e nup əh (ves 13), məto Anas in tatos əh nepətən rəha pris asol agɨn kit, məto-inu in pris asol agɨn aupən ikɨn. Kən ves u tatəghat-in Anas. (Jon 18:24; Luk 3:2; Wək 4:5-6).

təmem nɨkapɨn, kən məmə, “?Nakatən nulan e pris asol agɨn o naka?”
23 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Okəmə emən nəghatən neen itəm təsətuatɨpən, təwɨr məmə onakən-iarəp. ?Məto okəmə rəhak nəghatən mɨn kotətuatɨp əm, təhrol nakatem io?”
24 Kən əmun Anas tahl-ipən Iesu tuwɨn o pris asol agɨn u Kaeafas. Kən tatəmɨk mətmətɨg əm nol itəm kəməlis lan.

Pita tɨnən mɨn məmə
təruru Iesu
(Mat 26:71-75; Mak 14:69-72;
Luk 22:58-62)

25 Kən Saimon Pita tətul əh matəto nɨgəm. Kən koatətapəh ron məmə, “?Ei, ik mɨn un, ik etəmim rəha suah əh?” Məto Pita təmə, “Kəpə, sənəmə io rəhan etəmim.”
26 Kən əmun, iolwək kit rəha pris asol agɨn, in noanol kit rəha suah u Pita təmətatɨp matəlgɨn aupən, in təmən məmə, “?Nɨkik təht məmə eməplan ik itəmat min əpəh e nɨki nahwɨnuən, o kəpə?”
27 Məto Pita təmə, “Kəpə. Sənəmə io.”
Kən roiu agɨn-əh mɨn, mənɨg kit tɨmnən.†

Iesu in təmətul aupən e nɨganəmtɨ Pailat
(Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5;
Luk 23:1-5)

28 Kən laulaugɨn agɨn-əh, kəmotɨləs Iesu motiet e nimə rəha Kaeafas, motuwɨn e nimə rəha Pailat. Pailat in etəm Rom, məto in tatos nərəmərəən asol Isrel. Netəm Isrel koatos nətuakəmən kit rəhalat, ilat kəsotuwɨnən e nimə rəha etəm ik pɨsɨn kit. Okəmə okotuwɨn imə, kən ilat koatən məmə

† **18:27:** Jon 13:38

ilat kotamkɨmɨk e nɨganəmtɨ Uhgɨn, kən ilat okol
kəsotunən nagwənən rəha lafet rəha Nuhagego-
inən.‡
29 O nətuakəmən u rəhalat, tol kən Pailat in
təmiet e rəhan nimə, muwa ihluə mə otəplan ilat.
Kən in təmətapəh məmə, “? Nɨpəgnəmtɨ naka un
itəmat noatehm-pən e suah u?”
30 Kən ilat kəmotən-ipən kəm in məmə, “Okəmə
suah u in təsətgəhlən lou, okol esotɨləsən in mo-
tuwa kəm ik.”
31 Kən Pailat tən-ipən kəm ilat məmə, “Təwɨr
məmə itəmat onəkotɨləs in motuwɨn, kən itəmat
motakil, tətəu-pən lou mɨn rəhatəmat.”

Məto ilat kotən-ipən kəm in məmə, “Məto netəm
Rom əm ilat kotegəhan-in məmə kɨtun nohamnuən
etəmim.”
32 Iesu təmatən aupən məmə in otɨmɨs nəhlan,§
kən natɨmnat mɨn u kəmol məmə nəghatən mɨn u
rəhan okotuwa motol nɨpahrienən.
33 Kən əmun Pailat tuwɨn mɨn imə, kən maun-in
Iesu tuwa mətul aupən-in nɨganəmtɨn, kən tətapəh
ron məmə, “?Təhrol? ?Ik kig rəha netəm Isrel?”*
34 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “? Ik atɨp
əm nakatətapəh nulan, o ik nakatətapəh məto-inu
netəmim koatən-ipɨnə io kəm ik?”
35 Kən Pailat tən-ipən məmə, “?Təhrol? ?Ik nɨkim
təht mə io etəm Isrel kit? Netəmim imam ikɨn əm

‡ **18:28:** Jon 11:55 § **18:32:** Iesu təmən məmə in otɨmɨs e nɨg kəməluau (Mat 20:19; 26:2; Jon 3:14; 8:28; 12:32-33). Kən netəm Rom, ilat koatohamnu netəm koatol nəratən, moatətu-pər ilat e nɨg kəluau. Məto netəm Rom kəsotegəhan-inən məmə netəm Isrel, ilat kotol mihin. * **18:33:** Mat 2:2; Luk 23:2-3

ne pris asol mɨn rəham, ilat kəmotegəhan-in-pa ik
e nelmək. ?Ik nəmol nat naka?”
36 Kən Iesu təmə, “Io, esolən kig rəha nətueintən
u. Okəmə io kig kit tahmen e kig mɨn rəha
nətueintən u, kən rəhak netəmim mɨn okotəmou,
motoh netəm mɨn un itəm kotolkeike məmə
okotos-ipən io e nelmɨ netəm-iasol rəha netəm
Isrel. Məto io sənəmə kig kit rəha nətueintən u.”†
37 Kən Pailat tətapəh ron məmə, “? Məto
nɨpahrienən məmə ik kig kit?”
Kən Iesu təmə, “Ik nəmən məmə io kig kit.
Io emaiir-pa e nətueintən u o nat kitiəh əm,
məmə ekatətul-arəp matən-iarəp nɨpahrienən.‡
Kən etəmim itəm nɨkin tagien məmə otətəu-pən
nɨpahrienən, kən in tatətəlɨg-in rəhak nəghatən.”§
38 Məto Pailat tən-ipən kəm in məmə, “?Naka un,
nɨpahrienən?”

Pailat təmakil məmə Iesu in təike mɨmɨs (Mat 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25)

Kən Pailat təmiet mɨn muwɨn mehm netəm-iasol
mɨn rəha netəm Isrel, mən-ipən kəm ilat məmə,
“Io esəplanən nolən rat kit ne e suah u, itəm tatən
məmə suah u təmərəkɨn lou.*
39 Meto e nolən rəhatəmat, e nian rəha lafet
rəha Nuhagego-inən, nian rafin iatɨkɨs suah kit
mahl-iarəpən e kalapus. ? Kən təhrol? ? Itəmat
nakotolkeike məmə io ekegəhan-in kən mɨkɨs kig
rəha netəm Isrel?”
40 Kən ilat kotagət əfəməh motən məmə, “!Kəpə! !
Itɨmat ekotapəs suah un, ekototolkeike Parapas!”

---

† **18:36:** Luk 17:21; Jon 6:51 ‡ **18:37:** Jon 3:32 § **18:37:** Jon 8:47 * **18:38:** Luk 23:4

Parapas un, in iakləh kit, kən in təmatəluagɨn matohamnu itəm məmə otəhg-iarəp kapman rəha Rom.†

19

1 Kən Pailat təmos-ipən Iesu e nelmɨ rəhan mopael mɨn, kən ilat kəmotalis-alis.*
2 Kən kəmotəmɨk nol itəm tol nihlən-nihlən, motol hat lan, tahmen e hat rəha kig, kən motəfauin-pən e rəhn-kapə. Kən motuwɨn-in-pən kot əfəməh kit kəm in, tol nəguɨ-naris lan, tahmen e kot rəha kig.
3 Kən ilat motuwa ron, moatol mɨləh lan, kən moatən məmə, "Ik u inu, kig rəha netəm Isrel. Itɨmat ekotos-ipən nɨsiaiiən kəm ik." Kən ilat moatem-pən əm nɨkapɨn.

4 Kən Pailat tiet mɨn muwɨn ihluə, kən matən-ipən kəm netəmim məmə, "Ei, netəmim. Io ekahl-iarəp mɨn suah u tuwa ihluə, məmə itəmat onəkotəplan-tu məmə io esehmən nolən rat lan ne."
5 Kən Iesu təmiet mɨn muwa ihluə. In tatəfauin hat u itəm kəmol e nol itəm tol nihlən-nihlən, tahmen e hat rəha kig, kən matuwɨn e kot əfəməh tol nəguɨ-naris, tahmen e kot rəha kig, kən Pailat tən-ipən kəm ilat məmə, "!Netəmim! !Otəplan-tu! ! Suah u inu!"
6 Məto nian pris asol mɨn ne mopael mɨn itəm koatehm Nimə Rəha Uhgɨn kəmotəplan, ilat kəmotagət əfəməh moatən məmə, "! Okəht-ipən e nɨg kəməluau! !Okəht-ipən e nɨg kəməluau!"†

Kən Pailat təmən-ipən kəm ilat məmə, "Itəla, itəmat pɨsɨn əm, otɨləs motuwɨn, motəht-ipən in e

---

† **18:40:** Wək 3:14 * **19:1:** Aes 50:6; 53:5 † **19:6:** Wək 3:13

nɨg kəməluau. Məto io esəplanən nolən rat kit ne
lan.”
7 Məto ilat kotəmə, “Rəhatɨmat kit əh-ikɨn lou
tatən məmə in otəkəike mɨmɨs, məto-inu in tatən
məmə in Nətɨ Uhgɨn.”‡
8 Kən nian Pailat təmətо nəghatən u, in təməgɨn
pɨk təhmɨn mɨn.
9 Kən in təmatɨg muwɨn mɨn imə, mətapəh o Iesu
məmə, “?Ik etəm hiə?”§
Məto Iesu təsuhalpɨnən rəhan nəghatən.
10 Kən Pailat tən-ipən kəm in məmə, “?Təhrol
nəsən-ipamən kəm io? ?Ik nəsɨtunən məmə io iatos
nəsanənən məmə ekahl-iarəp ik, kən matos mɨn
nəsanənən məmə okəht-ipən ik e nɨg kəməluau?”
11 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Okəmə
Uhgɨn təməsolən nat u, okol ik onəsos agɨn-əhən
nəsanənən məmə onakakil io.* Tol nəhlan, nolən
rat rəha suah un itəm təmos-ipɨnə io e nelməm, in
tərat maprəkɨs-in rəham.”†
12 Kən tətuoun e nian əh, Pailat təmolkeike məmə
otɨkɨs Iesu. Məto netəm-iasol mɨn rəha netəm Isrel
koatagət əfəməh moatən məmə, “Okəmə nakɨkɨs
suah u mahl-iarəp, kən ik sənəmə etəmim rəha
Sisa. Etəmim u itəm tatən məmə in kig, in tɨkɨmɨr
rəha Sisa.”
13 Kən nian Pailat təmətо nəghatən u, kən təmit
Iesu muwa mɨn ihluə. Kən in təmuwɨn e ikɨn kit,

‡ **19:7:** Lev 24:16; Mat 26:63-66; Jon 5:18; 10:33 § **19:9:** Pailat təmətapəh nəhlan o nɨtunən məmə okəmə naka Iesu in uhgɨn əkəku kit, o okəm-naka nɨkin tatəht məmə Iesu in etəm e nəptən pɨsɨn kit kən etəm pɨsɨn kit in otakil nolən rəhan (Luk 23:6-7). Iesu tɨnuhalpɨn rəkɨs rəhan nəghatən, məto Pailat təməsənən nɨpahrienən lan (Jon 18:36-38a; Aes 53:7). * **19:11:** Rom 13:1 † **19:11:** Jon 18:30; Wək 3:13

nərgɨn un, Lou Kəpiel Epin-Epin, e nəghatən Isrel, in Kapata,‡ kən matəpələh-pər jea rəha nakilən.
14 Tɨnuəkɨr mɨtgar tətul e tina, e nian ətuatɨp rəha nol əpen-əpenəən o nolən lafet rəha Nuhagego-inən.
Kən Pailat tən-ipən kəm netəm Isrel məmə, "! Ei netəm mɨn əpə! !Otəplan-tu! !Suah u in kig rəhatəmat!"§
15 Məto ilat kəmotagət əfəməh, motən məmə, "! Ohamnu! !Ohamnu! !Əht-ipən e nɨg kəməluau!"
Kən Pailat təmən-ipən kəm ilat məmə, "?Itəmat nakotolkeike mə io ekəht-ipən kig rəhatəmat e nɨg kəməluau?" Məto pris asol mɨn kotəmə, "!Sisa əm un, in rəhatɨmat kig!"
16 Kən Pailat təmegəhan-in-pən Iesu tuwɨn e nelmɨlat, məmə mopael mɨn rəha Rom okotuwɨn motəht-ipən e nɨg kəməluau.

Mopael mɨn kəmotətu-pər Iesu e nɨg kəməluau (Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

Kən ilat kəmotɨləs Iesu motuwɨn.
17 In tatɨləs nɨg kəməluau rəhan,* matiet matuwɨn ikɨn kit mɨn, nərgɨn un, Kolkota e nəghatən rəha netəm Isrel. Nɨpətɨn u, "Louipɨl-uipɨl." 18 Kən ikɨn əh, kəmotəht-ipən Iesu e nɨg kəməluau. Kən kəmotatɨg motəht-ipən mɨn etəmim kəiu, kit e nɨkalɨn matɨp, kit e nɨkalɨn mol, kən Iesu in tatəkul ilugɨn elau.
19 Kən Pailat təmən kəte rəkɨs nəghatən kit, kɨləs kan kəht-ipən e rəhn-kapə nɨg kəməluau. Nəghatən

‡ **19:13:** Kapata in ikɨn kit kəmələɨn kəpiel itəm tepin-epin mɨn ikɨn, kol tahmen əm e sɨmen itəm kəməhləkɨn. § **19:14:** Jon 19:19,21-22
* **19:17:** Luk 14:27

u tatən məmə, IESU, ETəM NASARET, KIG RəHA NETəM
ISREL.†
20 Kən netəm Isrel tepət, ilat kotafin nəghatən
u, məto-inu ikɨn əh kəmotəht-ipən Iesu ikɨn, in
iuəhkɨr əm o taon.‡ Kən nəghatən u, kəməte rəkɨs
e nəghatən rəha netəm Isrel, ne nəghatən rəha
netəm Rom, ne nəghatən rəha netəm Kris.
21 Kən pris asol mɨn rəha netəm Isrel, kəmotuwɨn
motən-ipən kəm Pailat məmə, "Onəkəsəteən məmə,
'Kig rəha netəm Isrel.' Təwɨr mə onakəte ilə məmə,
'Suah u in tatən məmə in kig rəha netəm Isrel.' "§
22 Məto Pailat təmə, "Nat itəm eməte, eməte."

Mopael mɨn kəmotoor natɨmnat rəha Iesu

23 Kən nian mopael mɨn kəmotəht-ipən rəkɨs Iesu
e nɨg kəməluau, kən motəmɨk rəhan natɨmnat, kən
kəmotoor ilat nəmtɨn kuwɨt, məto-inun mopael
mɨn ilat kuwɨt. Məto kot əfəməh rəhan, etəmim
itəm in təmol nɨməhan, in təmɨsɨlpɨn-ɨlpɨnən
nɨməhan lan, in təmol apiəpiə əm nɨməhan əh.
24 Kən mopael mɨn u kɨnotən-ən kəm ilat mɨn
məmə, "Ei, təsəwɨrən məmə okotearəsin nat u.
Təwɨr məmə okotatɨpin əm tais ron. Kən etəm tatol
win lan, in tɨtol rəhan u kot." Nat u təmiet məmə
otol nəghatən rəha Naoa Rəha Uhgɨn tuwa mol
nɨpahrienən, u təmən məmə,
"Ilat kəmotəmki-rəkɨs rəhak natɨmnat. Ilat
kəmotoor elat mɨn.
Kən ilat kəmotatɨpin tais məmə otəgətun məmə pah
otos natɨmnat mɨn əh."*
Kən tol nəhlan, mopael mɨn kəmotol mihin
pahrien.†

---

† **19:19:** Jon 19:14,21 ‡ **19:20:** Hip 13:12 § **19:21:** Jon 19:14
* **19:24:** Sam 22:18 † **19:24:** Jon 19:28,36,37

Iesu ne rəhan Mama

25 Kən iuəhkɨr əm o nɨg kəməluau rəha Iesu,
nɨpɨtan kuwɨt kəmoatətul əh-ikɨn. Mama rəha Iesu,
ne pia rəhan mama, ne Meri kit mɨn, pətan rəha
Klopas, kən iahunin kit mɨn Meri pətan Maktala.‡
26 Kən nian Iesu təməplan rəhan mama ne suah
un itəm in tolkeike pɨk§ katuətul e nɨkalɨn, kən tən-
ipən kəm rəhan mama məmə, "!Pətan, nətɨm un!"
27 Kən mən-ipən kəm suah u məmə, "Ik rəham
u mama." Kən tətuoun e nian əh, suah u təmit
pətan un mian iman ikɨn, kən in təmatehm wɨr in,
tahmen e rəhan mama ətuatɨp.

Iesu tɨnɨmɨs
(Mat 27:45-56; Mak 14:33-41;
Luk 23:44-49)

28 Kən uarisɨg lan, Iesu təmɨtun məmə wək mɨn
itəm in təmuwa məmə otol, tɨnol namnun rəkɨs.*
Kən o nolən nəghatən mɨn e Naoa Rəha Uhgɨn tuwa
mol nɨpahrienən lan, in təmən məmə, "Enoaoa."†
29 Kən pesɨn əkəku kit əh-ikɨn tatəpələh, kəmiuw-
pən wain lan u tagɨn. Kən ilat kəmotɨləs nat kit
tame-ame tahmen e katən, kən moteer-pən e wain
un, kən motatu-pən e nelmɨ nɨg katən mə hisop,
kən motɨləs-ipər tuwɨn iuəhkɨr o nohlɨ Iesu, məmə
otɨrɨm.
30 Kən nian in təmənɨm wain u məsɨn, kən məmə,
"!Natɨmnat rafin tɨnol namnun!"‡
Kən təmətag-iəhau, megəhan-in-pən rəhan
namegən tiet, kən mɨmɨs.

---

‡ **19:25:** Luk 8:2; Jon 20:1,18 § **19:26:** Jon tatən atɨp əm in məmə, "suah un itəm in tolkeike pɨk" (Jon 13:23). * **19:28:** Jon 17:4
† **19:28:** Sam 69:21; Jon 19:29 ‡ **19:30:** Luk 12:50; Jon 4:34; 17:4

Suah kit təmaru nɨkalɨ Iesu

31 Nian əh rəha nol əpen-əpenəən, məto-inu okən
lawɨgin un, nian rəha Sapat. (Kən Sapat u, in
Sapat keike kit.)§ Kən netəm-iasol rəha netəm
Isrel kəsotolkeikeən məmə nɨpətɨ suah miləhal əh
okətəhaləkul e nɨg kəməluau mətoarus-pən nian
əh. Kən o nat əh, ilat kəmotuwɨn motətapəh o
Pailat məmə otahl-ipa rəhan mɨn netəmim, ko-
tuwɨn, motətgəhl nelkɨləhal, pəs iləhal kəhalɨmɨs
uəhai əm. Kənu ilat kotɨləs-irəkɨs nɨpətɨləhal.
32 Kən mopael mɨn kəmotaupən motətgəhl nelkɨ
suah mil un kəiu itəm kəmotəht-ipən ilau e nɨg
kəməluau iləhal Iesu.
33 Məto nian kəmotuwa o Iesu, motəplan məmə
in tɨnɨmɨs rəkɨs. Kən əmun, ilat kəsotətgəhlən
nelkɨn.
34 Kən mopael kit təmaru əm nɨkalɨn e rəhan
nɨro,* kən roiu agɨn-əh, nɨta ne nəhau kəmuaiəh
ahmen-ahmen əm, mətuatite e nɨpətɨn.†
35 (Kən suah kit əh-ikɨn tatətul,‡ in təmehm
natɨmnat mɨn u e nɨganəmtɨn. Kən nəghatən mɨn
rəha suah u, in tətuatɨp, kən in tɨtun məmə in
tatən pahrien. Kən in tatən-iarəp məmə itəmat mɨn
onəkotɨtun motahatətə lan.)
36 Natɨmnat mɨn u kəmotuwa məmə okotol
nəghatən e Naoa Rəha Uhgɨn tuwa mol
nɨpahrienən lan,§ u tatən məmə, "Okol nɨkɨlɨkɨlin

---

§ **19:31:** Sapat u, in Sapat keike kit, məto-inu təmuwa ətuatɨp e nian rəha lafet rəha Nuhagego-inən. * **19:34:** Sek 12:10; Nol Əpən 1:7 † **19:34:** 1 Jon 5:6-8 ‡ **19:35:** Aposol Jon itəm təmətе naoa u, in tatəghat-in atɨp əm in e ves 35 (Jon 19:26; 21:24). § **19:36:** Jon 19: 24,28,37

kit təsɨtəgɨtən.”*
37 Kən nəghatən kit mɨn e Naoa Rəha Uhgɨn tatən
məmə, “Ilat okotəplan suah u itəm kəmotaru.”†

Josep ne Nikotimas, ilau kəmiatənɨm Iesu

38 Kən uarisɨg e natɨmnat mɨn u, etəm Aramatia
kit, nərgɨn u, Josep. Josep u, in etəmim kit rəha
Iesu, məto tatəhluaig-in nat u, məto-inun tatəgin
netəm-iasol rəha netəm Isrel.‡ In təmuwɨn məplan
Pailat, kən tətapəh ron məmə otegəhan-in pəs tɨləs-
irəkɨs nɨpətɨ Iesu. Kən əmun, Pailat təmegəhan-in,
kən in təmuwɨn mɨləs-irəkɨs.
39 Kən Nikotimas, u aupən in təmuwɨn məplan
Iesu lapɨn,§ in təmuwɨn ilau Josep. In tatɨtol kətɨm
kit, təmərioah e nat pien-pien mɨn u mɨr ne alos.
Kətɨm u təfɨgəm tahmen e tate kilo.
40 Kən ilau kəmialəs-irəkɨs nɨpətɨ Iesu, mualpin e
nɨməhan wɨr kit, nərgɨn u linen. Kən ilau kəmioal-
pən mɨr ne alos e nɨməhan u, tahmen ətuatɨp əm
mə inun netəm Isrel kotalpin mihin nɨpətɨ etəmim,
moatɨtənɨm.
41 Kən ikɨn əh kəməht-ipən Iesu ikɨn e nɨg
kəməluau, kəmahwɨnu ikɨn, kən e ikɨn əh, nɨpəg
kəpiel kit əh-ikɨn, itəm katɨtənɨm itəm ikɨn. Kən ikɨn
əh, kəsɨtənɨm-pənən əh suah kit ikɨn.
42 Kən ilau kəmuələhəu-pən nɨpətɨ Iesu e nɨpəg
kəpiel u, məto-inu nian əh in nian rəha netəm Isrel

---

* **19:36:** Iesu in tahmen e Nətɨ Sipsip rəha lafet rəha Nuhage-go-inən kən nɨtan otosmegəh netəmim rəha Uhgɨn. (Jon 1:29; 1 Kor 5:7; 1 Pita 1:19). Tahmen məmə kəməsətgəhlən nɨkɨlkɨli nenətɨ sipsip mɨn itəm katoh e lafet rəha Nuhagego-inən (Eks 12:46; Nam 9:12), e nolən kitiəh əm, nɨkɨlkɨli Iesu kit, təməsɨtəgɨtən. Sam 34:20.

† **19:37:** Sek 12:10; Nol Əpən 1:7 ‡ **19:38:** Jon 7:13 § **19:39:** Jon 3:1-2; 7:50

koatol əpen-əpenə lan o Sapat,* kən nɨpəg kəpiel itəm katɨtənɨm itəm ikɨn, in iuəhkɨr əm.

20

Iesu tɨnəmegəh mɨn
(Mat 28:1-10; Mak 16:1-8;
Luk 24:1-12)

1 E Sante, laulaugɨn agɨn, tɨtapinəp-apinəp əh, Meri
u pətan Maktala,* təmuwɨn e nɨpəg kəpiel, kən
məplan məmə kəpiel asol itəm kəmahtosɨg-in nɨpəg
kəpiel lan, in kəmahwin rəkɨs.
2 Tol nəhlan, kən in təmaiu mɨtəlɨg muwɨn o Sai-
mon Pita ne etəmim u kit mɨn rəha Iesu, u Iesu
tolkeike pɨk, kən mən-ipən kəm ilau məmə, "Ilat
kəmotɨləs-irəkɨs nɨpətɨ Iərəmərə əpəh e nɨpəg kəpiel.
Kən ekotəruru məmə kəmotələhəu hiə nɨpətɨn."
3 Kən Pita ne etəmim kit mɨn u rəha Iesu,
kəmiaiet mətian məmə okuəplan nɨpəg əh.
4 Kəmuaiu əsanən mian, məto suah u kit in
təmaiu maupən maprəkɨs-in Pita, maupən muwɨn
əpəh nɨpəg u ikɨn.
5 Kən in təməməhl-əməhl mətag-pən əpəh imə,
kən məplan nɨməhan wɨr u linen tatəməhl, məto
in təməsuwɨnən imə. 6 Kən Saimon Pita in təmiet-
arəpa mɨn, kən megupən uəhai əm imə e nɨpəg
kəpiel u, kən təməplan nɨməhan u koatəməhl,
7 kən məplan mɨn nɨməhan u kəmotalpin rəhn-
kapə Iesu lan aupən. Nɨməhan u, in təsəməhl-
pənən ilat nɨməhan mɨn un neen, məto in kəmaiu-
aiu wɨr kələhəu pɨsɨn.

---

* **19:42:** Əplan-tu futnot e 19:31. * **20:1:** Luk 8:2; Jon 19:25

8 Etəmim u rəha Iesu itəm təmaupən, in mɨn
təmuwɨn imə e nɨpəg kəpiel, kən in təməplan
natɨmnat mɨn u, kən in təmatahatətə məmə Iesu
tɨnəmegəh mɨn.
9 (Naoa Rəha Uhgɨn tatən məmə Iesu otəkəike
məmegəh mɨn e nɨmɨsən, məto ilat kəsotɨtun wɨrən
əh nəghatən əh.)†

Meri u pətan Maktala in təməplan Iesu
(Mak 16:9-11)

10 Kən etəmim mil un rəha Iesu kəmiatəlɨg
mətian iməlau ikɨn,
11 məto Meri in tatətul iuəhkɨr e nɨpəg kəpiel u
mətasək. Kən nian in təmətasək əh, kən məməhl-
əməhl mətuag-pən əpəh e nɨpəg.
12 Kən əmun təməplan nagelo kəiu əpəh
imə. Natɨmnat rəhalau in təruən təruən. Ilau
katuəpələh u ikɨn-u kəmələhəu-pən Iesu ikɨn.
Kitiəh tatəpələh e nəme rəhn-kapə, kən kitiəh e
nəme nelkɨn.
13 Kən ilau kəmuətapəh ron məmə, "Pətan. ?
Ik natasək o naka?" Kən in təmən-ipən kəm ilau
məmə, "Ilat kəmotɨləs-irəkɨs nɨpətɨ Iərəmərə rəhak,
kən ekəruru məmə kəmotələhəu-pən hiə."
14 Nian in tɨnən rəkɨs nəghatən u, kən meirair,
kən təməplan Iesu tatətul əm u ikɨn-un, məto in
təruru məmə Iesu.
15 Kən Iesu təmətapəh ron məmə, "Pətan. ?
Nakətasək o naka? ?Ik nategəs-in pah?" Məto
pətan u, nɨkin təht məmə okəmə naka suah u itəm
tatɨtasɨlin nahwɨnuən, kən in təmən-ipən kəm in
məmə, "Etəm-iasol, okəmə ik nəmɨləs-irəkɨs nɨpətɨn,

† **20:9:** Sam 16:10; Aes 53:11; Luk 24:25-27,46; Jon 2:22; Wək 2:24-28

kən mələhəu-pən əh kit, awi, ən-ipa-tu kəm io, pəs io ekuwɨn mɨləs.”

16 Kən Iesu tən-ipən məmə, “Meri.” Kən Meri təmeirair, mətag-pən məplan, kən məmə, “! Raponi!” (Inu nəghatən rəha netəm Isrel u, nɨpətɨn təmə, “Rəhak Iəgətun.”)

17 Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Saskəlɨmən io, məto-inu io esuwɨnən əh əpəh ilɨs o rəhak Tata. Məto ik, uwɨn, mehm piak mɨn kən mən-ipən kəm ilat məmə io enatɨtəlɨg-pən ilɨs o rəhak Tata, kən in mɨn rəhatəmat Tata. In Uhgɨn rəhak, kən in Uhgɨn mɨn rəhatəmat.”

18 Kən Meri Maktala təmuwɨn məplan netəmim mɨn rəha Iesu, kən tən-ipən kəm ilat məmə, “!Suah mɨn əpə! !Io eməplan Iərəmərə!” Kən in təmən-iarəp nəghatən mɨn itəm Iesu in təmən-ipən kəm in.

Netəmim mɨn rəha Iesu kəmotəplan Iesu (Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)

19 E Santei ehnaipən, netəmim mɨn rəha Iesu kəmotargəfɨmɨn ilat mɨn əpəh e nimə kit, kən mo-tahtosɨg e toa motol lok lan, məto-inu ilat koatəgin netəm-iasol rəha netəm Isrel. Kən əmun, Iesu təmuwa mətul ilugɨn elat, kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Pəs nəməlinuən tətatɨg otəmat.”‡

20 Kən in təmurapɨk nelmɨn kən mol-pən nɨkalɨn kəm ilat, kən nɨkilat təmagien pɨk məto-inu kɨnotəplan Iərəmərə.§

21 Kən Iesu tən-ipən mɨn kəm ilat məmə, “Pəs nəməlinuən tətatɨg otəmat.* Tol mə rəhak Tata

‡ **20:19:** Jon 20:21,26; Jon 14:27; 16:33 § **20:20:** Jon 16:19-22
* **20:21:** Jon 20:19,26

təmahl-ipa io,† e nolən kitiəh əm io etahl-ipən
itəmat nakoatuwɨn e nətueintən.”‡
22 Kən nian in tɨnən rəkɨs nəghatən u, kən in
təmehag-pən elat, kən məmə, “Itəmat, otos Narmɨn
Rəha Uhgɨn.§
23 Okəmə nəkotaluin nolən rat rəha etəmim, kən
Uhgɨn mɨn in otafəl rəkɨs nolən rat rəhan. Məto
okəmə itəmat nəsotaluinən nolən rat rəha etəmim,
kən Uhgɨn otəsaluinən kən məsafəl rəkɨsən.”*

Iesu ne Tomas

24 Kən etəm tuelef u kit rəha Iesu, nərgɨn u
Tomas, u kətaun-in məmə, Mil Mil, in təmɨkə e nian
Iesu təmiet-arəpa olat.
25 Kən in mɨn neen, ilat kəmotən-ipən kəm in
məmə, “!Ei, emotəplan rəhatat Iərəmərə!”
Məto Tomas təmən-ipən kəm ilat məmə, “Okəmə
ekəplan nəme nil e nelmɨn mil, kənu ekek e
noanelmɨk, kənu mea-pən e nəme nɨro e nɨkalɨn,
kənu panahatətə lan. Məto okəmə esəplanən, okol
esahatətəən lan.”†
26 Kən tɨnos wik kitiəh rəkɨs, netəmim mɨn rəha
Iesu koatəpələh mɨn əpəh imə, e nimə kitiəh əm, kən
motahtosɨg e toa, motol lok. Kən Tomas əh-ikɨn ilat
min. Nat əpnapɨn kəmol lok e toa, məto Iesu tatɨg
muwa mɨn mətul ilugɨn elat mən-ipən məmə, “Pəs
nəmə̇linuən tətatɨg otəmat.”‡
27 Kən mən-ipən kəm Tomas məmə, “Əplan-tu
nelmək. Wa mek e noanelməm. Kən məg-ətuatɨp-
in nelməm kən mea-pən e nəme nɨro u e nɨkalɨk.

---

† **20:21:** Jon 3:17 ‡ **20:21:** Mat 28:19; Jon 17:18 § **20:22:** Esik 37:9; Jon 7:39; Wək 2:38; 8:15-17; 19:2; Kal 3:2 * **20:23:** Mat 16:19; 18:18 † **20:25:** Mak 16:11 ‡ **20:26:** Jon 14:27; 20:19,21

Səmɨk mətmətɨgən rəham nahatətəən rəun, məto ik
onəkəike mətahatətə lak.”§
28 Kən Tomas tən-ipən kəm in məmə, “Ik rəhak
Iərəmərə, kən ik rəhak Uhgɨn.”*
29 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Ik
nəmahatətə lak, məto-inu nəməplan io.† Məto
netəm mɨn un kəsotəplanən io, kən ilat kotahatətə
lak, ilat okotos nəwɨrən pahrien, nɨkilat tagien
pahrien.”‡

Naoa u, kəmətə məmə netəmim okotahatətə e Iesu

30 Iesu təmol nəmtətin mɨn tepət e nɨganəmtɨ
rəhan netəmim, itəm kəsəte rəkɨsən e naoa u.§
31 Məto kəmətə nəghatən mɨn u məmə itəmat
onəkotahatətə* məmə Iesu in Kristo itəm Uhgɨn
təmən məmə otahl-ipa, inu Nətɨ Uhgɨn. Kəmətə
nəhlan, məmə itəmat onəkotos nəmegəhən e
nərgɨn, məto-inu itəmat noatahatətə lan.†

21

Iesu təmol əp in kəm rəhan netəmim ilat sepɨn

1 Uarisɨg e natɨmnat mɨn u, Iesu təmol əp mɨn in o
rəhan mɨn netəmim,* əpəh e nɨmənləkɨl e nɨkalɨ lek
asol, katən mə Lek Kalili.† Kən təmol əp in nulan.
2 E nian əh, netəmim mɨn u rəha Iesu kəmotaliwək
kitiəh: Saimon Pita, ne Tomas u kətaun-in məmə
Mil Mil, ne Nataniel u, etəm Kalili iman latuənu

---

§ **20:27:** Luk 24:40 * **20:28:** Nol Əpən 4:11 † **20:29:** Jon 3:15
‡ **20:29:** 1 Pita 1:8-9 § **20:30:** Jon 21:25 * **20:31:** Jon 3:15
† **20:31:** Jon 19:35 * **21:1:** Jon 21:14; Jon 20:19,26 † **21:1:** Nəghatən Kris ətuatɨp tatən məmə Lek Taepirias, in nərgɨ Lek Kalili kit mɨn.

Kena, ne nəti Sepeti mil,‡ ne etəmim mil kəiu min
rəha Iesu.
3 Saimon Pita tən-ipən olat məmə, “Io enatuwin
ekatipin net.”
Kən ilat kotəmə, “Itəla, pəs kitat rafin kotuwin.”
Kən ilat rafin kəmotatite, motuwin e pot kit. Kən
Pita təmapeg rəhan natimnat o wək. Kən ilat
kəmotuwin, motatipin net, motətoarus tian. Məto
kəsotosən nəm kit ne.§
4 Kən tinatian, kən Iesu tuwa matətul ipar, məto
rəhan min netəmim, ilat kotəruru məmə Iesu.*
5 In tətapəh olat məmə, “!Nəman! ?Nəsotosən
nəm kit, o?”
Kən ilat kotəmə, “Kəpə, nəm tikə.”
6 Kən in tən-ipən kəm ilat məmə, “Itəla, otatipin-
pən-tu net e matip ikin e nikali pot u, kən
onəkotiuw nəm neen.” Kən əmun, kotatipin-iarəp
net, əmun, minotəruru niuw-pərən, məto-inu net
tinər minər minərioah e nəm.†
7 Kən suah u itəm Iesu tolkeike pik, in tən-ipən
kəm Pita məmə, “!Ei! !Iərəmərə ətuatip əh!” Kən
nian Pita təmətо nəghatən u, təmətəut uəhai əm,
kən mətipən itəhəi, meai muwin ipar.
8 Kən netəmim min u neen rəha Iesu, ilat
kəmotuwar e pot, moatiuw net apon təmərioah
e nəm, məto-inu bot in iuəhkir əm məsin o
nimənləkil, tahmen əm hanrit mita.
9 Kən nian ilat kəmotuwin ipar, motəplan nigəm
əkəku kit əh-ikin, nəmtahlin tatuəp əh, kən nəm
neen əh-ikin, katuwan e nigəm, ne piret əh-ikin.

‡ **21:2:** Nəti Sepeti mil kəiu, ilau u Jemes ne Jon. Jon u inu in təmətе naoa u. § **21:3:** Luk 5:5 * **21:4:** Luk 24:16; Jon 20:14 † **21:6:** Luk 5:4-7

10 Kən Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Otəmɨk nəm
mɨn un neen itəm nəmotos motuwa.”
11 Kən Saimon Pita təmuwɨn mɨn e pot, kən
mewkəkan net muwɨn əpəh ipar. Net u tərioah e
nəm asol mɨn, ilat rafin wan-hanrɨt-fifti-tri. Kən
nat əpnapɨn məmə net u təmərioah pap e nəm,
məto in təməsəhapən.
12 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Otuwa
motagwən.” Kən ilat kit nɨkin təsəhtən məmə
otətapəh ron məmə, “?Ik pah un?” məto-inu ilat
kɨnotɨtun əsas məmə in Iərəmərə.
13 Kən Iesu təmos pɨret muwa mos-ipən kəm ilat,
kən mos-ipən mɨn nəm.
14 Kən inu, nian tatol kɨsɨl lan, itəm Iesu təmol əp
in o rəhan mɨn netəmim uarisɨg e nian in təmɨmɨs,
kən məmegəh mɨn.‡

Iesu ne Pita

15 Nian ilat kɨnotagwən rəkɨs, Iesu təmətapəh
o Saimon Pita, məmə, “Saimon, nətɨ Jon. ?Ik
nakolkeike io taprəkɨs-in netəm mɨn un?” Pita tən-
ipən kəm in məmə, “Əwəh, Iərəmərə, ik nəkɨtun
məmə io ekolkeike pɨk ik.”§
Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Itəla, ik on-
akatagwən rəhak nenətɨ sipsip mɨn.”
16 Kən Iesu tatɨg mətapəh mɨn ron məmə, “Sai-
mon, nətɨ Jon. ?Ik nakolkeike io?”
In tən-ipən kəm Iesu məmə, “Əwəh Iərəmərə, ik
nəkɨtun məmə iakolkeike ik.”
Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Itəla, ik on-
akatehm wɨr rəhak sipsip mɨn.”*

---

‡ **21:14:** Jon 20:1,19,26 § **21:15:** Mat 26:33-35; Jon 13:37-38
* **21:16:** Esik 34:2; Mat 2:6; Jon 10:11; Wək 20:28; 1 Pita 5:2-3

17 Kən mətau kɨsɨl lan, Iesu tatɨg mətapəh mɨn ron
məmə, “Saimon, nətɨ Jon. ?Ik nakolkeike io?”†
Kən Pita, nɨkin təmahmə, məto-inu Iesu
təmətapəh ron mau kɨsɨl, məmə, “?Ik nakolkeike
io?” Kən in tən-ipən kəm in məmə, “Iərəmərə,
ik nəkɨtun natɨmnat rafin.‡ Ik nəkɨtun məmə io
ekolkeike ik.”
Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Itəla, ik
atagwən rəhak sipsip mɨn.
18 “Nɨpahrienən agɨn u iatən kəm ik məmə,
aupən, e rəham netəm-aluəən, nəmatiargin atɨp
rəham kətəut, kən mətaliwək matuwɨn ikɨn mɨn
rafin itəm nakolkeike məmə nakuwɨn ikɨn. Məto
nian ik onakaguɨhl, onakəg-ətuatɨp-in nelməm,
kən etəm pɨsɨn kit otəlis ətain rəham kətəut, kən
mit ik nakian ikɨn ik nəsolkeikeən məmə nakuwɨn
ikɨn.”
19 E nəghatən u, Iesu təmaupən matən-iarəp rəkɨs
əm, nolən itəm Pita otɨmɨs, kən rəhan nɨmɨsən,§ in
otɨləs-ipər nərgɨ Uhgɨn.*
Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Itəla, uarisɨg-in
io.”†

Iesu ne suah un itəm Iesu təmolkeike pɨk

20 Kən Pita teirair məplan etəmim kit rəha Iesu
u, Iesu tolkeike pɨk, tatuarisɨg-in ilau. Suah
əh inəh, itəm təmiəu-iəu muwa iuəhkɨr o Iesu
e nian kəmotagwən e lafet rəha Nuhagego-inən,
kən matətapəh ron məmə, “?Iərəmərə, pah un
otegəhan-in-pən ik e nelmɨ rəham tɨkɨmɨr mɨn?”‡

---

† **21:17:** Jon 13:38 ‡ **21:17:** Jon 16:30 § **21:19:** Katən məmə e nup tate mɨn tatuwa, kən kəpanətu-pər Pita e nɨg kəməluau. * **21:19:** Jon 13:36; 2 Pita 1:14 † **21:19:** Mat 4:19; 16:24 ‡ **21:20:** Jon 13:23,25

21 Nian Pita təməplan in, kən tətapəh o Iesu
məmə, “?Iərəmərə, məto tahro e suah əh?”
22 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “?Okəmə io
ekolkeike məmə in otatəmegəh muwɨn mətoarus
nian iakɨtəlɨg-pa mɨn, ik onəkɨtun o naka? Ik un,
ik onəkəike muarisɨg-in io.”§
23 Kən tol nəhlan o nat u Iesu təmən, nəghatən
kit əh-ikɨn katən tɨtəlau-ɨtəlau e piatat mɨn məmə,
“Etəmim u rəha Iesu otəsɨmɨsən,” məto Iesu
təməsənən kəm Pita məmə suah u otəsɨmɨsən.
In təmən əm məmə, “?Okəmə, io ekolkeike məmə
in otatəmegəh, mətoarus-pən iakɨtəlɨg-pa mɨn, ik
onəkɨtun o naka?”
24 Etəmim u rəha Iesu in etəmim kitiəh əm
itəm tatən-iarəp natɨmnat mɨn u,* kən in məte
rəkɨs nəghatən mɨn u. Kən itɨmat ekotɨtun məmə
nəghatən mɨn u tatən, in nɨpahrienən əm.†

Namnun nəghatən

25 Kən natɨmnat tepət mɨn əpəh ikɨn itəm
Iesu təmol‡ kən okəmə netəmim kəpoatəte rəkɨs
natɨmnat mɨn u ilat rafin e naoa mɨn, io, nɨkik təht
məmə rum otɨkə e nətueintən rafin o nəlɨnən naoa
mɨn u.

---

§ **21:22:** Jon 21:19; Mat 4:19; 16:24 * **21:24:** Jon 15:27 † **21:24:** Nian neen, Jon tatəghat nəhlan, matən məmə, “itɨmat,” məto in tatən əm in pɨsɨn əm (19:35; əplan-tu 1 Jon 1:1-4). ‡ **21:25:** Jon 20:30

North Tanna New Testament

The New Testament in the North Tanna Language of Vanuatu

Le Nouveau Testament dans la langue du Nord Tanna de Vanuatu

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: North Tanna

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 31 Aug 2023
46e9a2b5-26b8-5301-a079-623f3a20ef8b